

SIMURGH

Anthologie deutscher Gegenwartslirik
in zentralasiatischen Sprachen

SIMURGH
Anthologie deutscher Gegenwartslyrik
in zentralasiatischen Sprachen

Almaty und Taschkent, Goethe-Institut, 2022. – 344.

ISBN 978-9965-522-81-9

© Alle Autor*innen haben dem Druck ihrer Gedichte in dieser Anthologie zugestimmt.

Diese Anthologie beinhaltet Gedichte zeitgenössischer deutscher Lyriker*innen und Übersetzungen dieser Texte in die fünf zentralasiatischen Sprachen – Kasachisch Kirgisisch, Tadschikisch, Turkmenisch und Usbekisch. Die Publikation gibt damit einen Einblick in die vielfältige deutsche Lyriklandschaft und die Kunst des Übersetzens. Für ein breites Spektrum von Lesern.

© Goethe-Institut, 2022

ISBN 978-9965-522-81-9

Graphiken von © Anita Ponne, Netherlands

Vorwort

Die Literaturen des deutschsprachigen Raumes und Zentralasiens wissen wenig voneinander, zu wenig.

Von Goethes West-östlichem Divan bis zu Politickys Roman «Samarkand Samarkand» gibt es in der deutschsprachigen Literatur leise, ferne Echos aus Zentralasien, doch sie sind spärlich. Aus den zentralasiatischen Sprachen wird kaum ins Deutsche übersetzt; kein Wunder, kaum jemand beherrscht dort Kasachisch, Kirgisisch, Tadschikisch, Turkmenisch oder Usbekisch. Umgekehrt gilt Ähnliches: Zwar ist der klassische literarische Kanon der deutschsprachigen Literatur von Goethe bis Kafka einigen wenigen präsent, aber zeitgenössische Literatur, insbesondere Lyrik, ist nahezu unbekannt. Ein Jammer, denn es gäbe so viel zu entdecken.

Die deutschsprachige Lyrik erlebt seit den 90er Jahren einen regelrechten Boom. Es gibt eine überwältigende Zahl ästhetisch herausragender, teils herausfordernder Publikationen, eine Stimmenvielfalt, die überwältigt und Leser*innen begeistert – warum diese nicht also auch einem zentralasiatischen Publikum zugänglich machen?

Genießt die Lyrik als literarisches Genre unter ihnen doch höchstes Ansehen, auch wenn die Themen, Formen, Sprachen dieser deutschsprachigen Gedichte von heute fremd wirken könnten, irritierend. Das ist aber gerade gut so. Die Auseinandersetzung mit anderen ästhetisch-literarischen Vorstellungen als den eigenen macht das (Lese-)Leben nur reicher.

Doch literarischen Transfer kann es ohne Übersetzung nicht geben. Deshalb organisierte das Goethe-Institut 2021 Workshops für rund 150 Übersetzer*innen aus den fünf zentralasiatischen Ländern, in denen sich diese intensiv der Übersetzung deutschsprachiger Gedichte in die entsprechenden fünf Sprachen widmeten. Übersetzt wurden je zehn Gedichte von Anja Kampmann, Monika Rinck, Rike Scheffler, Daniela Seel und Jan Wagner. Und diese Übersetzungen sind mehr als nur die Übertragung von Texten von der einen in die andere Sprache geworden. Sie schaffen den Transfer von Lebens- und Alltagsrealitäten, sozialen Kontexten, kulturellen Traditionen, ästhetischen Assoziationsräumen und vielem mehr. Das ist alles nicht leicht, aber aufregend.

Der Titel der Anthologie nimmt auf ein Fabelwesen Bezug, das in der Mythologie Zentralasiens verankert ist. Das Wort kommt aus dem Persischen und bedeutet «dreißig Vögel» als Verkörperung von dreißig Aspekten der Seele. In seinen Vogelgesprächen beschreibt Fariduddin Attar den Weg nach Selbsterkenntnis. Die Auseinandersetzung mit den Traditionen poetischen Sprechens aus einer fremden Kultur und Übersetzung sind, in unserer Annahme, auch ein Weg zur poetischen Selbstfindung. Häufig wird die Übersetzbarkeit der Lyrik in Frage gestellt, aber unsere Übersetzer*innen aus fünf Ländern überwinden die großen Hindernisse auf dem Weg zu ihrem inneren Simurgh. Dieser Simurgh soll durch seine Flügelschlagen bewirken, dass die Samen der Lyrik ausgestreut und über die Länder verbreitet werden.

Diese vorliegende Anthologie deutschsprachiger Gedichte, übersetzt ins Kasachische, Kirgisische, Tadschikische, Turkmenische und Usbekische, kann nicht mehr als ein Anfang sein. Das allerdings möchte sie nachdrücklich sein und die Literaturen, die so wenig voneinander wissen, neugierig aufeinander machen. Gedacht ist sie als ein erster Schritt, auf den ein zweiter folgen soll: 2022/23

erscheint das Pendant zu dieser Publikation – eine Anthologie mit Übersetzungen zeitgenössischer Lyrik aus Zentralasien ins Deutsche.

Großer Dank gilt den Mitstreiter*innen, die diese Publikation ermöglicht haben: in erster Linie den Übersetzer*innen, den Lyriker*innen, den Berater*innen; und nicht minder Scholpan Kysaibaewa (Goethe-Institut Kasachstan), Gulnoz Nabieva, Shomansur Shorakhimov (Goethe-Institut Usbekistan), Annkatrin Müller, Jule Schulz-Villmow und Simon Weppel. Und schließlich der Zentrale des Goethe-Instituts in München, ohne die dieses Projekt nicht möglich gewesen wäre.

Almaty und Taschkent
Januar 2022
Friederike van Stephaudt
Jan Helfer

Einleitung zur Anthologie

АЛҒЫ СӨЗ

Немісше сөйлетін елдер мен Орталық Азия елдері бір-бірінің әдебиеті жайында аз, тым аз біледі.

Гётенің «Батыс-Шығыс диуанынан» бастап, Политицкийдің «Самарқан Самарқанд» романына дейін неміс тіліндегі әдебиет кеңістігінде Орталық Азия әдебиетінің әлсіз, естілер-естілмес жаңғырықтары болғанымен, өте сирек кездеседі. Орталық Азия елдері әдебиетінен неміс тіліне аударма жоқтың қасы; оған таңырқауға да болмас: ол жерде қазақ, қырғыз, тәжік, түркімен немесе өзбек тілінде ешкім сөйлемейді. Керісінше де дәл солай: Гётеден Кафкаға дейінгі неміс әдебиетінің классик әдеби каноны азырақ оқырманға таныс болса да, қазіргі заманғы әдебиет, әсіресе поэзия, белгісіз дерлік. Әттең, онда танып-білер нәрсе баршылық.

Неміс тіліндегі поэзияда 1990 жылдардан бері үлкен серпіліс жүріп жатыр. Оқырманды таң қалдыратын, көркем әрі эстетикалық тұрғыдан тартымды, кейде күрделі де ауқымды, алуан түрлі поэзия туындылары бар – ендеше оларды неге Орталық Азия оқырмандарына ұсынбасқа?

Поэзия сынды әдебиет жанрының бұл елдердегі алатын орны ерекше. Әрине, қазіргі заманғы неміс поэзиясының тілі ғана емес, тақырыбы мен формалары да жат болып көрінуі мүмкін. Алайда ол қалыпты жағдай. Өзінің ғана емес, өзге де эстетикалық-әдеби идеялармен танысу оқырман пайымын байыта түспек.

Бірақ аудармасыз әдеби алмасу болмайды. Осы себепті Гёте-Институт 2021 жылы неміс тіліндегі қазіргі заманғы поэзияны

жергілікті бес тілге аударуды мақсат етіп, Орталық Азияның бес елінен жүз елуге жуық аудармашыға түрлі семинарлар ұйымдастырды. Бұл жоба аясында Аня Кампманн, Моника Ринк, Рике Шеффлер, Даниэла Зель және Ян Вагнер сынды неміс ақындарының әрқайсының он өлеңі аударылды. Мұндай аудармалар мәтінді бір тілден екінші тілге көшірумен ғана шектелмейді. Олар күнделікті шынайы өмір мен әлеуметтік контекстерді, мәдени дәстүрлерді, қауымдастықтың эстетикалық кеңістігін және тағы да басқа аспектілерін тасымалдайды. Бұл оңай емес, бірақ өте қызық процесс.

Антологияның атауы орталық азия мифологиясындағы мифтік тіршілік иесіне қатысты. Бұл сөз парсы тілінен енген және жанның отыз қырының көрінісі ретінде «отыз құс» деген ұғымды білдіреді. Фаридуддин Аттар өзінің «Құс әңгімелерінде» өзін-өзі танудың жолын сипаттайды. Сол пайымға сүйенсек, өзге мәдениеттің жыр дәстүрімен айналысу, оны аудару поэзиядағы өзін-өзі танудың бір жолы. Поэзияны аудару қабілетіне көбінесе күмән бар, дегенмен бес елден қатысқан аудармашыларымыз өзінің ішкі «Самұрығына» жету жолында үлкен кедергілерді еңсерді. Бұл «Самұрық» та қанатын құлаштай жайып, жыр дәнінің кең шашылып, көп елге таралуына себепші болуы керек.

Қолыңыздағы қазақ, қырғыз, тәжік, түрікмен немесе өзбек тілдеріне аударылған неміс тіліндегі өлеңдер антологиясы жай ғана бастама болып қоймай, әлі де таныс та бейтаныс әдебиетті жаңа серпінмен бір-біріне қызықтыра алса құба-құп болар еді. Бұл осы мақсаттағы алғашқы қадам. Келесі қадам ретінде 2022-23 жылдары Орталық Азияның қазіргі заманғы поэзиясын неміс тіліне аудару, әрі сол аударылған шығармалар антологиясын басып шығару көзделіп отыр. Осы антологияның шығуына себепкер болған әріптестерге, ең алдымен – аудармашыларға, ақындарға, сонымен

қатар Шолпан Қызайбаеваға (Қазақстандағы Гёте-Институт), Гүлноз Набиева мен Шомансур Шорахимовқа (Өзбекстандағы Гёте-Институт), Аннкатрин Мюллер, Юли Шульц-Вилмоу мен Саймон Веппельге және Мюнхендегі Гёте-Институт орталығына шын жүректен алғыс білдіреміз. Орталық қолдау көрсетпесе, бұл жоба іске аспас еді.

*Алматы – Ташкент
2022 жылғы қаңтар
Фридерике ван Степхаудт
Ян Хелфер*

Киришүү

Моюнга ала турган нерсе, бүгүн немис жана Борбордук Азия адабияттары бири-бири жөнүндө өтө аз билишет.

Гётенин «Батыш-Чыгыш диванынан» Политикинин «Самарканд, Самарканд» романына чейин немис тилдүү адабиятта Борбордук Азияга байланыштуу айрым жаңылыктарды окуп калабыз, бирок алар өтө сейрек кездешет. Ошондой эле Борбордук Азиядагы улуттардын тилдеринен немис тилине дээрлик адабий котормолор жок. Бизге Гётеден Кафкага чейинки немис тилдүү адабияттын классикалык адабий канону айрымдар үчүн белгилүү болгону менен, азыркы немис адабияты, өзгөчө поэзия дээрлик белгисиз. Тилекке каршы, азырынча бизде ушундай эле маалыматтар бар. Дегеле, бири-бирибизди таануу үчүн изилдей турчу көп маселелер бар.

1990-жылдардан бери немис тилиндеги поэзия чыныгы бумду башынан өткөрүүдө. Учурда эстетикалык жактан өтө баалуу, абройлуу басылмалар жок эмес, окурмандардын көңүлүн буруп, аларды шыктандыра турган каражаттар да аз эмес. Анда эмне үчүн көрөңгөлүү немис поэзиясы Борбордук Азия аудиториясына жеткиликтүү эмес, деген суроо туулат.

Акыркы убактанемистилиндеги заманбаптырлардын темалары, формалары жана тили тескери таасирин тийгизип жаткан учурлар болгону менен, немис поэзиясы адабий жанр катары окурмандар арасында эң жогорку кадыр-баркка ээ. Бул мактана турган жакшы көрүнүш. Ошондуктан эстетикалык-адабий идеяларды үйрөнүү - жашоону байыта ала турган баалуулук экенин окурман чөйрөсүнө жеткиришибиз керек.

Албетте, котормосуз адабиятты таанууга болбойт. Ушул себептенулам, Гёте-институту 2021-жылы Борбордук Азиянын беш өлкөсүнөн келген 150гө жакын котормочулар үчүн семинарларды уюштуруп, анда алар немис тилиндеги ырларды тиешелүү беш тилге которууга активдүү киришкен. Натыйжада Аня Кампманн, Моника Ринк, Рик Шеффлер, Даниэла Зел жана Ян Вагнердин ондон ырлары которулду. Бул котормолор тексттерди бир тилден экинчи тилге жөн эле оодарып койуу менен гана чектелбейт. Алар жашоонун жана күнүмдүк реалдуулуктун, социалдык контексттердин, маданий салттардын, коомдун эстетикалык мейкиндиктеринин жана башка көптөгөн баалуулуктарынын трансферин түзүшөт. Бул албетте оңой эмес, бирок кызыктуу.

Казак, кыргыз, тажик, түркмөн же өзбек тилдерине которулган немис тилиндеги ырлардын бул антологиясы процесстин башталышы гана. Бул чечкиндүү кадамдар менен бири-бири жөнүндө аз билген адабияттарды өз ара кызыктыргысы, жакындаткысы келет. Буйурса, бул биринчи кадам, анын артынан экинчи кадамдар жасалат: 2022-23-жылдары Борбордук Азияда бул басылманын немис тилине заманбап поэзиянын котормолору камтылган антологиясы жарык көрөт.

Бул басылманы чыгарууга шарт түзгөн, жардам берген өнөктөштөргө: биринчи кезекте котормочуларга, акындарга, кеңешчилерге жана ошондой эле Шолпан Кызайбаевага (Казакстан Гёте-Институту), Гулноз Набиева эле Шомансур Шорахимовка (Өзбекстан Гёте-Институту), Анкатрин Мюллер, Юли Шульц-Вилмоу жана Саймон Веспельге, Мюнхендеги Гёте-Институтунун штаб-квартирасына терең ыраазычылык билдиребиз, аларсыз бул долбоор ишке ашмак эмес.

*Алматы – Ташкент, 2022-жыл, январь
Фридерике ван Степхаудт
Ян Хелфер*

Пешгуфтор

Ҳавзаҳои адабии олмонизабон ва Осиёи Марказӣ аз ҳамдигар кам огоҳанд, хеле кам.

Шурӯъ аз «Девони ғарбию шарқӣ»-и Гёте то романи Политикӣ «Самарқанд Самарқанд» дар адабиёти олмонизабон садо ва пажвокҳои дурдасте аз Осиёи Марказӣ ҳастанд, аммо камшумору нимшунавоянд.

Аз забонҳои Осиёи Марказӣ ба олмонӣ адабиёти тарҷумашуда хеле кам аст. Таачубовар нест, ки дар Олмон қариб касе ба забони тоҷикӣ, қазоқӣ, қирғизӣ, туркманӣ ё ўзбекӣ гап намезанад. Ва дар Осиёи Марказӣ низ ба забони олмонӣ муошират намекунад.

Адабиёти классикии олмонизабон – аз Гёте то Кафка ва хусусиятҳои он барои зумрае маълум аст, аммо аз адабиёти муосир, ба вижа лирикаи ҳозиразамон, қариб касе огаҳӣ надорад. Ин боиси таассуф ва нигаронист. Дар ин маврид бисёр чизҳоро бояд омӯхту омӯзонид.

Шеъри олмонизабон аз солҳои навадуми қарни гузашта авҷи воқеиро аз сар гузаронид. Шумораи зиёди интишорот – ашъори аз ҷиҳати эстетикӣ барҷаста, зеҳнбарангез ва гуногунмазмун вучуд доранд, ки ҳаводорони худро шод мегардонанд. Пас, чаро онҳоро дастраси алоқамандони адабиёт дар Осиёи Марказӣ накунем?

Лирика чун жанри адабӣ дар ин минтақа шухрати зиёд дорад, гарчанде мавзӯ ва шакли забони шеъри муосири олмонӣ барои дӯстдорони адабиёти ин ҳавза шояд бегона ба назар бирасад. Аммо ҳамин чиз хуб аст.

Барҳӯрд бо андешаву назарҳои эстетикӣ адабии ношно ва нав, ки аз андешаву пиндорҳои худӣ тафовут дорад ва барои аҳли

мутолиа дар ин маврид мувоҳиҷаю радду бадалҳо ҷаззобияту лаззати бештар меорад, маънавиятро ғанитару ҳаётро ҷолибтар мегардонад.

Аммо адабиёти ягон миллат бидуни тарҷумаи адабӣ шухрати ҷаҳонӣ пайдо намекунад. Маҳз барои ҳамин Институти Гёте соли 2021 давраҳои омӯзиширо барои тақрибан 150 тарҷумон аз панҷ кишвари Осиёи Марказӣ роҳандозӣ кард. Онҳо бо ҷидду ҷаҳд машғули тарҷумаи ашъори олмонӣ ба забонҳои модарии худ шуданд.

Шуморе аз ашъори Аня Кампманн, Моника Ринк, Рике Шеффлер, Даниела Зел ва Ян Вагнер тарҷума шуданд. Ва ин тарҷумаҳо фаротар аз баргардони матни шеърҳо аз як забон ба забони дигаранд. Чунин тарҷумаҳо воқеият ва ҳақиқати рӯзмарраи зиндагӣ, иҷтимоӣ, анъанаҳои фарҳангӣ, тасаввуроти эстетикӣ ва амсоли онҳоро бозгӯ мекунад. Ҳамаи ин осон нест, аммо ҳаяҷонангез аст.

Номи ин маҷмуа ба як махлуқи афсонавӣ дахл дорад, ки дар асотири Осиёи Марказӣ шинохта аст. Ин вожа аз забони порсии тоҷикӣ буда, сӣ ҷанбаи рӯҳ, «сӣ паранда»-ро ифода мекунад. Фаридудини Ағтор тавассути гуфтугӯ бо парандагон роҳи худшиносиро тасвир кардааст. Ба назари мо, машғул шудан ба тарҷума ва бозтоби анъанаҳои суҳанварии шоирона аз фарҳанги бегона як роҳи таҷассуми худшиносӣ аст. Тарҷумапазирии лирикаро аксар вақт зери суол мегузоранд, аммо тарҷумонҳои мо аз панҷ кишвари Осиёи Марказӣ дар роҳи «Симурғ»-и ботинии худ монеаҳои асосиро паси сар мекунад. Ин «Симурғ» низ тавассути парвозаш дар саросари кишварҳо тухми шеърӯ адабро паҳн хоҳад кард.

Гулчини ашъори шоирони олмонӣ, ки ба забонҳои тоҷикӣ, қазоқӣ, қирғизӣ, туркманӣ ва ўзбекӣ тарҷума шудааст, сароғози қор дар ин самт аст. Албатта, он завқу рағбати намоёндагони ду ҳавзаи адабиро, ки дар бораи ашъори ҳамдигар хеле кам медонанд, нисбат ба каломии бадеъ хоҳад афзуд. Ин қадами нахустин аст,

ки аз пайи он гоми дуҷум бардошта мешавад: солҳои 2022-2023 маҷмуаи ба ҳамин монанд бо тарҷумаҳои ашъори муосири адабони Осиёи Марказӣ ба забони олмонӣ рӯйи ҷоп меояд.

Сипоси фаровон ба ҳамкороне, ки дар омодагии ин гулчини ашъор мушорикату мусоидат карданд. Дар навбати аввал сипосгузorem аз тарҷумонон, шоирон, мушовирон, ҳамчунин аз Шолпан Қызайбаева (Институти Гёте, Қазоқистон), Гулноз Набиева ва Шомансур Шораҳимов (Институти Гёте, Ўзбекистон), Аннкатрин Мюллер, Юле Шултс-Виллоу ва Саймон Веппел. Ва ниҳоят, ба Маркази асосии Институти Гёте дар Мюнхен, ки амалишавии ин лоиҳа бе дастгирии он ғайриимкон мебуд, ташаккур мегӯем.

Алмаато ва Тошканд, январи соли 2022
Фридерике ван Степхаудт
Ян Хелффер

Sözbaşy

Nemes edebiyaty bilen Merkezi Aziýa halklarynyň edebiyatlarynyň arasynda böwşeňlik bar, ýagny olaryň arasynda özara edebi gatnaşyklar ýola goýulmandyr, hyzmatdaşlyk ýok diýlen ýalydyr.

Meşhur Gýoteniň «Günbatar-Gündogar Diwany» atly eserinden başlap, «Samarkand, Samarkand»-atly syýasy romany diýäýmeseň, nemes dili edebiyaty bilen Merkezi Aziýa halklarynyň edebiyatlary, aýry-aýry meşhur eserler hakynda bilýänlerimiz örän az, ýagny täze ýazyjylar, olaryň döredijiligi hakynda umumy düşüňjeler bilen çäklenýäris. Bu bolsa ýeterlik däl, çünki medeniýetler bizi ýakynlaşdyrýan, golaýlaşdyrýan faktordyr.

Merkezi Aziýa edebiyatynyň eserlerinden nemes diline terjime edilineri ýok diýen ýaly. Dogry, bu ýerde geň göresi zat ýok, sebäbi hiç birimiz gazak, gyrgyz, täjik, türkmen we özbek dillerini bilmeýäris. Şeýle hem (Merkezi Aziýada) hemmeler nemes dilinde gürlänoklar. Bu möhüm faktorlaryň biridir.

Dogry, nemes nusgawy edebiyatynyň iri wekilleriniň döredijiliginden habarly hünärmenlerimiz hem bar. Ýöne olar hem çäklilidir. Okyjylar diňe maňzly eserlerden habarly, ýagny olar Gýoteden Kafka çenli okyjylara ýetirilen hem bolsa, döwürdeş edebiyatymyz hakynda juda az bilýäris. Esasan hem sygryýet bilen okyjylarymyz nätanýş. Bu biziň öz günämiz. Nähili geleňsizlik?! Aralykda boş geçen ýüzýyllyklar ýatyr!

XX asyry togsanynjy ýyllaryndan başlap nemes edebiyatynda uly ösüşler bolup geçdi. Esasan hem sygryýet (lirika) özgerişlikleri başdan

geçirdi. Olaryň arasynda köp sanly, estetiki taýdan öňde baryjy, özüne çekiji eserler döredijilik örüsi bay, okyjylary ruhlandyrýan akymlar emele geldi. Näme üçin bulary biz Merkezi Aziýanyň okyjylaryna ýetirmeli däl?!

Poeziýa edebiyatyň ýokary žanry hökmünde has ýokary sarpa eýedir. Özüniň formasy, temasy, dili, çeperçiligi boýunça häzirki zaman nemes dilindäki eserler biziň okyjylarymyz üçin ýat. Olaryň biziň okyjylarymyza düşnüksiz bolup galmagy, ters täsir etmegi-bu gyjydyryjy bir ýagdaýdyr. Biz bu ýagdaýy düzetmelidiris. Bu-ajayyp ýagdaý, sebäbi başga nätanýş estetiki dünýä aralaşmak-edebiyatyň täze görnüşleri bilen tanyşmak okyjynyň gözýetimini baýlaşdyrýar.

Okyjyny başga bir edebi dünýä bilen tanyşdyrmak hyzmaty terjimeçilik işi bilen gönüden-göni baglanyşyklydyr. Terjimeçi bolmasa, terbiýeçilik işi bolmasa bu möhüm iş amala aşmazdy. Bu ugurda Gýote Institutynyň hyzmatlary uludyr. 2021-nji ýylda bu institut 150 sany terjimeçiniň (Merkezi Aziýadan) gatnaşmagynda meşhur nemes şahyrlarynyň goşgularyny öz milli dillerine terjime etmekleri üçin giň şertleri döretdi. Bu goşgular terjime edilip okyjylar köpçüligine ýetirildi.

Ýagny terjime edilen goşgular, şahyrlar: Anýa Kampmann, Monika Rink, Rike Şeffler, Daniela Seel we Ýan Wagnere degişlidir. Her şahyryň döredijiligine degişli bolan 10 sany goşgy 5 sany Merkezi Aziýanyň halklarynyň dillerine terjime edildi. Bu terjimeçiler ýönekeý bir dilden başga bir dile geçirilen tekstler däl. Olar başga bir milletiň gündelik durmuş hakykatlary, sosial kontekstleri, medeni däp-dessurlary, estetiki deňşdirmeleri esasynda eserleri döretdiler. Elbetde, bu işler ýeňil däl, emma gyzykly hem-de möhüm işlerdir.

Elimizdäki bu gazak, gyrgyz, täjik, türkmen hem özbek diline terjime edilen nemes goşgularynyň Antologiýasy, elbetde, diňe bir başlangyç bolman, eýsem zygiderli bolup, biri-birleri barada şeýle az habarly edebiyatlar üçin gyzyklanmalary artdyrýar. Bu neşir ilkinji ädim

hökmünde edebi gatnaşyklary ýola goýmak maksady bilen: 2022/23 ýyllarda peýda bolar, şeýle hem Merkezi Aziýanyň häzirki zaman Poeziýasynyň nemes diline terjime edilen Antologiýasy hem şeýle görnüşde çapdan çykar.

Neşiriň amala aşmagy üçin, gurnajylara, gatnaşyjylara, ilkinji hatarda terjimeçilere, şahyrlara, aýratyn hem Şolpan Kysaýbaýewa (Gazagystan, Gyote-Institut) Gulnoz Nabiýewa we Shomansur Shorakhimov (Özbekistan, Gyote-Institut), Annakatrín Müller, Ýule Şulz-Willmow we Simon Weppel uly minnetdarlyk bildirýäris. Şeýle hem bu taslamanyň (proýektiň) amala aşmagyna esasy goldaw beren, Münhendäki Gyote Institutynyň Merkezine aýratyn minnetdaralyk bildirýäris.

Almaty – Taşkent
Ýanwar 2022
Friederike van Stephaudt
Jan Helfer

Kirish so'zi

Nemis hamda O'rta Osiyo adabiyoti vakillari bir-birlari haqida juda kam biladilar.

Gyotening «G'arbu-Sharq devoni»dan Mattias Politikining «Samarqand Samarqand» nomli romanigacha nemiszabon adabiyotda O'rta Osiyodan olis, zaif va siyrak aks-sadolar bor. Markaziy Osiyo tillaridan nemis tiliga tarjimalar o'ta kamyob; ajablanarli joyi yo'q, chunki qozoq, qirg'iz, tojik, turkman yoki o'zbek tillarida gapiradigan nemislar juda kam. Nemis tilidan ushbu tillarga qilinadigan tarjimalar ham deyarli shunday ahvolda: Gyotedan Kafkagacha bo'lgan nemis mumtoz adabiyoti namunalari xos odamlargagina tanish bo'lsa-da, zamonaviy adabiyot, ayniqsa she'riyat deyarli noma'lum. Bu albatta, taassuflil hol, chunki kashf qilish uchun juda ko'p jihatlar bor.

Nemiszabon she'riyat 1990-yillardan boshlab haqiqiy yuksalishni boshdan kechirdi. Juda ko'p badiiy jihatdan yuksak va mukammal ijod namunalari, xilma-xil ovozlilar paydo bo'ldi. Nega endi markaziy osiyolik she'riyat ixlosmandlari bundan bebahra qolishi kerak? Nazm adabiy janr sifatida Osiyoda eng yuqori o'rinda turadi, garchi bu zamonaviy nemis tilidagi she'rlarning mavzulari, shakllari va uslubi begona, ajabtovur bo'lib tuyulsa ham. Lekin bu yaxshi narsa. O'zimiznikiga o'xshamagan estetik-adabiy g'oyalar bilan tanishish orqali (adabiy) hayotimiz yanada boyroq bo'ladi.

Tabiiyki, adabiy almashinuv tarjimasiz sodir bo'lmaydi. Shu bois Gyote Instituti 2021-yilda Markaziy Osiyoning beshta davlatidan bo'lgan 150 ga yaqin tarjimonlar uchun onlayn seminarlar tashkil etdi va ular nemis tilidagi she'rlarni beshta tilga tarjima qildilar. Anja Kampmann, Monika Rink, Rike Sheffler, Daniela Seel va

Yan Vagnerlarning o'ntadan she'ri tarjima qilindi. Tarjimalar hayot va kundalik turmush voqeliklarini, ijtimoiy kontekstlar, madaniy an'analar, estetik tasavvur makonlarini va boshqa ko'p narsalarni tarjima qilishni qamrab oladi. Bu oson ish emas, lekin hayajonli.

Antologiya nomi Markaziy Osiyo mifologiyasida mavjud bo'lgan afsonaviy qushga ishora qiladi. Bu so'z fors tilidan olingan bo'lib, ruhning o'ttiz jihati timsoli sifatida «o'ttizta qush» degan ma'noni bildiradi. Fariduddin Attor o'zining «Mantiq ut-tayr» asarida o'zini o'zi bilish yo'lini tasvirlaydi. Simurg'ni izlab kelgan qushlardan 30 tasi omon qoladi va oxiri «Simurg'» (30 qush) o'zlari ekanini anglab yetadilar. Boshqacha aytganda, odamlarning umr bo'yi izlagan orzusi ularning o'z qalbidadir. Inson izlaganini o'z qalbidan topadi. Markaziy Osiyoning beshta davlatidan kelgan tarjimonlarimiz o'zlarining ichki «Simurg'i»ni topish yo'lida katta to'siqlarni yengib o'tishadi. Bu «Simurg'» mamlakatlar osha qalblarga she'riyat urug'larini tarqatajak.

Qozoq, qirg'iz, tojik, turkman yoki o'zbek tillariga tarjima qilingan bu zamonaviy nemis she'riyati antologiyasi qilinajak ishlarning debochasi, xolos. Bundan ko'zlangan maqsad bir-biri haqida juda kam biladigan adabiyotlar orasida o'zaro qiziqish uyg'otishdan iborat. Bu birinchi qadam, navbatdagi bosqich – 2022/23-yillarda Markaziy Osiyo zamonaviy she'riyatidan nemis tiliga qilingan tarjimalardan iborat antologiya nashr etiladi.

Ushbu antologiyani nashr etish imkonini bergan hamkorlarimizga, birinchi navbatda tarjimonlar, shoirlar, maslahatchilarga, xususan, Sholpan Kysaibaeva (Qozog'istondagi Gyote Instituti), Gulnoz Nabieva va Shomansur Shorakhimov (O'zbekistondagi Gyote Instituti), Annkatrin Myuller, Jule Schulz-Villmow va Simon Veppellarga loyihaga qo'shgan hissalarini uchun o'z minnatdorchiligimizni bildiramiz. Ushbu loyiha Myunxendagi Gyote Instituti Markaziy Byurosi tomonidan qo'llab-quvvatlandi.

*Olmaota va Toshkent
2022-yil yanvar
Friederike van Stephaudt
Jan Helfer*

Auf Deutsch

Anja Kampmann

deep blue (*1997)

man nannte sie deep blue
vielleicht weil man noch glaubte
an den ozean und seine alte kraft
oder die strömung des pazifiks
wie sie weitergeht von land zu land
der große geist und die bewegung
eines hirns
deep blue vielleicht nicht gerade bewusstsein
doch etwas rechnete hier spielte
schach kasparov unser held
wie war dir wohl als du verlorst
beim sechsten spiel und gegen welche
kraft? teichpumpe
gegen ozean die geisteskraft
des menschen seele, ha
was denkst du welches blau
wir heute sehen?

* *Deep Blue war ein von IBM entwickelte Schachcomputer. Deep Blue gelang es 1996 als erstem Computer den damals amtierende Schachweltmeister Gary Kasparow in einer Partie mit regulären Zeitkontrollen zu schlagen. 1997 gewann Deep Blue gegen Kasparow einen ganzen Wettkampf aus sechs Partien unter Turnierbedingungen.*

felder offen für jedes licht
als würden sie ihre eigenen ränder
wieder und wieder nachziehen
sich ihrer lage vergewissern
als wäre da nichts als die lage
die gelassenheit, in der sich die farben sammeln
in streifen, zacken, angeschrägten kästen
ohne tiefe
wie etwas vorübergehendes
lack, den du mit einem nagel abkratzt
das bild, das wir voneinander behalten
ohne zu verstehen.

kaninchen

an der mauer
wo die hunde koten
führt eine schmale gasse rauf
zur straße
das mädchen ist einfach gekleidet noch ganz
bei sich niemand
müsste sie sehen
die jahre
rauschen respektlos vorbei
nur hier
neigt sich die straße
mit ihren schienen, donnerndes gelb
in einem winkel
der nichts erwartet
gar niemand
müsste glauben an das glück
gäbe es nicht
das mädchen
mit beiden armen
mit einem blick der nun
vielleicht das erste mal
aufsieht
unweit vom bäcker
blumenladen bestattungsinstitut
ein blick
der standhält
und
in ihren armen
ein schwarzes
großes

und ängstliches
in ihren armen
ein zitterndes
schwarzes
kaninchen
sie hält es
vor der brust
wartet
steht
und kann nicht
will nicht
weiter
die straße
queren
nur das kaninchen halten
einen moment noch
nur noch
nicht weiter.

ruß

und was ist ruß will ich dich manchmal
fragen wenn ich an kohlenstücke denke winter
schnee. schwarze augen und ein bröcklig
grobes grinsen oder der heizer
in der dampflok erste wege zu karl may
ruß. doch ruß ist nicht kindheit
ist rundherum das schimmern in der luft
zweitakt moped und die blätter
von bananen über die du
mit dem finger streichst. und ruß
ist das husten in der nacht auch tags
noch wenn sie glaubt sie ist allein
das kind der kleine mann liegt aufgestützt
er schläft nicht spürt
die unruhe der luft das flimmern
breite kreise um laternen und etwas
lehnt am fenster sieht ihn an. ruß
bewegt sich jedes hupen und geräusch
geht hier hindurch beschwörung
zweitakt seine dunkle sprache
und etwas tönt bis tief in sie hinein
schlaflos dann ein keuchen dünn
die augen wandern hin der blick
steht irgendwo im raum er wohnt
schon lange mit im haus der einzige
vor dem sie ihre schultern neigt.

zwei holzschiffe

wie alte blumentöpfe
 mit einem rest erde auf der kante
 wie sie dastehen schief hinter einem zaun
 wie das wachsen die triebe alle
 vergeblich waren
 und der asphalt schimmert vor sich hin
 es ist mittag, etwas
 lässt die leeren körper
 noch größer scheinen.

der hund ist immer hungrig

manchmal denk ich an den hund
 von michael aus alberta. noch nicht lange her
 da wurde er geröntgt. die kugel hinterm
 lauf stammt aus dem reservat. tja. rauhe
 sitten. wasser gibt es keins. tja. das einzig
 gute pumpt ein helvetischer konzern
 in flaschen. der hund wie man mir sagt
 verlor fast den verstand. als sein herr
 nach wochen von der operation zurück.
 tumore. tja. so groß. ich denke manchmal
 an die seen von denen sie mir erzählten.
 frackingwasser flächen also getränkt
 mit chemikalien. in den himmel zielt
 der schreckschuss mal um mal damit
 das federvieh nicht landet. nein, besser
 alles was so kraucht und kriecht. der hund
 ist immer hungrig. die fläche ausgebaggert
 groß wie england. tja. der hund ist immer
 hungrig.

*Fort Mc Murray im kanadischen Bundesstaat Alberta ist das zweitgrößtes Fracking-
 gebiet der Welt, das Trinkwasser ist durch Chemikalien belastet. Das angrenzende Six
 nations Reservat ist vom Zugang zu Trinkwasser abgeschnitten, obwohl Nestlé täglich
 Millionen Liter Wasser von ihrem Gebiet fördert. Michael Beamish und Jasmin Herold
 berichten über Fracking an Alberta in dem Dokumentarfilm "Dark Eden".*

hinter mir

aber du sprichst
neben haferflocken gewürzen
schließlich frucht
orange ein dunkles violett rot
und die beeren
himbeeren
blaubeeren
sellerie rettich
du sprichst
und machst pausen
und hörst
als wäre jemand hier
hafer zwieback gekühlter fisch
jeden abend
gehst du
erzählst
den regalen
deinen tag
jeden abend
wie es war
was war
der tag
deine stimme
sucht
tag
langer tag
würde jemand
hören
deine
stimme

die stimme
hinter dem regal
ein messer
jene scharfe
klinge
mit der man
muscheln
öffnet
kiemen fuß und ihr offenes
herz
zu sehen.

falter

sie aßen je zwei camembert
zu irgendeiner soap die jeden abend
über unsern bildschirm flimmerte
was wussten wir wie lang das leben
wärt: vorort flimmern der lidschatten blau
tanga gummibärchen disco irgendwo
wo keiner sah: das bauchfell und die
inneren organe diese ganze last leben
skybooster die namen von typen also
das grelle licht über einem dorf
das rings die vögel irritiert man brauchte
irgendwas, den backofen der röhrt
oder die lichtsäulen in der ferne
für eine art von symmetrie
hier mein herz kannst du weben
deinen jungen flaum.

das schiff KYK

während die musik läuft
siehst du auf dem wasser den kahn
КАПЕТАН KYK der sich leicht wiegt
vor dem schwarz und den beperlten berghängen
im dunkel
und wie gesagt, die musik läuft
und die meisten von uns sind schon satt
dennoch ist jetzt der moment
die gummiringe zu zählen
seitlich der reling über dem dreifarbig
nachgezogenen lack
es ist der moment in dem sie
unfassbar wertvoll erscheinen
vielleicht nicht das gummi
schaukelnd über dem nass
aber dass jemand sie anbrachte
drei stücke tampen zurechtschnitt
um uns alle in sicherheit zu wiegen
alle die wir aufbrechen
als dürfte keiner von uns
ausscheren aus den reihen
als würde es genau so kommen
von hier aus gesehen
ab heute
und erst spät fällt dir auf
dass auch der anker
aufgemalt ist
schwarzer lebensrettender lack
oh großer traum
auf dem holz.

Versuch über das Meer

Es soll um den Horizont gehen den
 Farbauftrag der Ferne das helle Knistern
 der Flächen von Licht und die Verbreitung
 des Lichts wie es sich aufbäumt das Meer
 in seiner weiten Brust der Faulschlamm
 der Fischmehlfabriken das Meer der romantischen
 Feuer an den Kiesstränden Reisende
 die sich für immer verlieren
 in einer Aussicht das Meer in den Häfen, den Docks
 den Containerarealen das Meer züngelnd
 unter Kränen die nachtwärts
 das Heimweh hieven das Meer der Muränen
 lauernd hinter einem Stein
 das Meer der Tiefe verborgen ein Suchbild
 für die Träume vom Meer
 die im Meer verschwunden sind grundlos
 die Gräben darüber ein Mosaik aus Flocken
 strömendes zähes Feld aus Dreck das Meer
 das so gut verborgen ist japsend nach Luft in
 seiner weiten Brust nach sich selbst
 schnappend.

zum fernbleiben der umarmung

sie wollten nicht noch ein weiteres mal sterben,
 sich kollidierend verfehlen, war ihre einzige chance.
 sie hatten dazu die stadt, das land, ihren namen,
 worunter sie verschwanden und wohin es sie rief.
 es war eine decke, über sie gebreitet, ihre augen
 geschlossen, wussten sie blind, es musste eine sein.

sie haben alles gehört. sie wollten zerspringen. beinah
 starben sie da schon zum vierten mal. alles blieb stehen
 und liegen. sie gingen also ein in weltverlöschung.
 sie mussten auf jahre dort zelten. das beet ohne erde.
 die scheußliche wanne. die wolllosen maschen. das ding
 ohne stil. drinnen, der mantel. an der see keine see.
 das schlagen der brandung. ihr auf ewig trockener takt.

als gäbe es nichts als die auf den tod weisende aussicht,
 man müsse in der tat mit dieser antwortlosigkeit leben.
 love calls us to the things of this world, was aber ruft uns
 davon weg? fern bliebe ihnen der sinn des horizonts
 und sie blieben in der ferne, die ihre bleibe würde, alsbald.

wie diese liebe für einen haaransatz, eine duftende linie
 am hals, all das ist fort, ist nicht geblieben, sondern fern.
 auch für diese bleibe gab es eine zeit. und in dieser zeit
 gab es keine andere bleibe als diese ferne, die sich weitete.
 das war der grund, einen anderen hatte es nie gegeben.

Monika Rinck

das war der grund, einen anderen wird es nicht geben.
und dann verloren sie ihn und sie verloren ihn wieder.
nur dass es da schon ein anderer war. sie sind geblieben,
um wieder zu verlieren, daher blieben sie. ihnen half das
nicht mehr, aber ihm half es, dem verbesserten menschen.

SCHNAUF

Seltsam, wie körperlich doch die Traurigkeit ist.
Wie eine Verbindung, die sich nicht lösen lässt,
weil es keine ist, weil es vielmehr eine Sphäre ist,
die größte aller Sphären ist, in der alles Nähe ist.
Die Traurigkeit, seltsam, wie tief im Körper sie sitzt,
wenn du nicht weißt, wo die tiefste Tiefe des Körpers ist,
musst du nur schauen, wo die Traurigkeit sitzt.
Schnauf. Wie körperlich doch die Traurigkeit ist.

AUSWILDERUNG DES ICH

Festlicher Gesang für all das, was das Ich 2014 begriffen und in diesem Moment für immer missverstanden hat. Selbstverzehrendes Bewusstsein, burleske Camouflage vor sich selbst! Ein Bewusstsein, dass es besser könnte, aber dazu jemand anderem gehören müsste. *Zut (alors)*.

Das Ich stand im Funkenregen zenbuddhistischer widersinnig wirksamer Angst, die vor allem aus Funken über Palmen bestand. Und Pulverwolken, Currypulver, Feuerwerksraketen. Hat das Ich den Anderen domestiziert? Darf er oder sie sich nicht mehr bewegen? Hat das Ich gar etwas verinnerlicht, was eigentlich nach außen gehört?

Das Ich spricht von seinem Inneren. Und alles andere sei außen. Aber das stimmt so ja nicht. Nachts um drei im Netz zum Beispiel. *Delusional self loathing, digital harm, Verschmelzungskatastrophe*. (Ich habe einen Feind und ich bin dieser Feind. Oder: Das Ich ist er.) Bedenke: Der rückwärtige Sog der sich hinter dir erhebenden Welle.

Todeskulte, die sich maskieren als lebensstüchtige Akteure, als Aktionäre, in Form einer metonymischen Umschließung des Opfers durch seinen Mörder. Kranichtrophäen, Selbstverräter. Hingegen: das liebe, schnuppernde, etwas verloren die Fläche begehende, in neue Scheue, ins Fremdeln hineinflüchtende Ich.

Alles, was du nicht sein kannst, der unmögliche Neid, doch Neid gleichwohl, du armes Ich. Wünschst du dir das, was sich selber vernichtet, sobald du es hast, das Ich-Ideal, zugleich mit dem Wunsch und dem Wunschbild von dir, und dir, die du das gar nicht genießen kann. Die Geister derer, die du vernichtetest, sind es viele? Nicht so viele.

DIE TOTEN

Da war diese Welt. Die Menschen kamen sehr spät noch hinzu, sie vermehrten und töteten sich. In der Zwischenzeit entwickelten sie Helme, die Zivilisation und diverse kostspielige Waffensysteme. Damit machen sie einstweilen weiter. Ich habe dem nichts hinzuzufügen, es gibt heut kein Gedicht. Höchstens dies: «Mehr Mitspracherecht für die Toten.»

AUFBRAUCHEN DURCH DUPLIZIEREN

Hört ihr das, so höhnen Honigprotokolle, sie verhöhnen deine Sorge.
 «Ich Sorge mich so.» Sie verhöhnen deine Sehne. «Ich sehne mich so.»
 Sie betrachten die Knöchel, durch deine Schuhe. Du bist gut versorgt,
 keinesfalls bist du zerdehnt. Doch Sucht ist dieses Kippen vorneüber –
 nachhaltige Verängstigung. Begriffsgeschacher. Dichtungsmasse.
 Der Mann am Geländer will wissen: Was stimmt und was nicht?
 Ein Kippen. Retten. Oder eher Selberretten. Zumindest die Schuhe.
 Du stehst nicht sehr gut. Es sind die Knöchel. Spann auf die Sehne
 die Sorge und lass sie schnerren. Hab einen sehr guten Stand.
 Dann warte. Erwarte die Rückkunft der Sorge. Bewege dich dazu
 nicht von der Stelle. Weise stete Anzeichen von Verwahrlosung auf.
 Lasse dich bewegungslos gehen, versande. Lass Parasiten heran.
 Nimm schließlich den Hohn und wasche. Wasche deine Hemden.
 Wasche auch deine Hosen und Haare im Hohn. Sehne später
 sauber weiter. Stehe inmitten der Sorge. Sei dein eigener Hohn.

DER SEE

Hört ihr das, so höhnen Honigprotokolle, diese beiden jungen Männer
 stachen in den See auf einem Trampolin. Es hatte ein federndes Deck,
 worauf sie lagerten, drei Masten, und ja, die Masten lüpfen und kippen
 das Ding über die Ecken, und nein, die beiden gingen nicht über Bord.
 Als Erstes sah ich das alles von unten, da war ich Alge. Dann sah ich es
 schraffiert von der Seite, da war ich Schilf. Später, als ich Himmel war,
 sah ich die beiden von oben. Sie segelten stochernd und zügig, schienen
 ein Thema zu haben. Dann aber sah ich, wie sie kippen und sanken!
 Der See nahm sich das Trampolin zu Herzen. Als das geschah, war ich
 das Ufer gewesen. Ich schwöre, der See war ich nie! Was sollte ich tun?
 Ich wurde Grund und wühlte mich hinein. Dann schnellte ich zurück,
 ja beinah wie ein Trampolin, und spuckte die beiden in hohem Bogen
 auf die Promenade. Der See kam zu sich, lief wieder in mir zusammen.
 Nur das Schilf, sonst nichts, bewegte sich. Der Himmel ruhte darüber.

STROH

Hört ihr das, so höhnen Honigprotokolle, jetzt hat die Empfindlichkeit sich ausgedehnt, jetzt hat sie alle Räume überspannt und angezündet. Irdische Traurigkeit, die Birken ergrauten, ein Auge hat der Hund verloren. Asche, flockiges Zaudern, Sühne, Müdes, vielleicht Gram, doch deine Pflicht ist es hindurchzugehen, als sei es Licht, worin das Elend steht, mit Händen, die du dir gebunden denkst. Dann siehst du: Es lässt nach, das Begreifen. Klarheit gibt es nur mehr mit der Drastik des Schocks. Ein lautloser Knall. Du kannst nichts mehr fassen, bist fahrig, und im Versuch doch zu begreifen, kommst du auf der anderen Seite wieder heraus, Relief, das nicht existiert, Tremolo, das nicht existiert, als hättest du bloß in den Nebel gegriffen, seiest einem Nebelpferdchen aufgesessen (Hühott, der Graue stürzt mich, ich falle durch ihn hindurch) und bist tief unten, empfindlich, unbegriffen, in Erwartung des Schocks. Aber plötzlich, hier, alles gelb, voller Stroh!

DER FRÜHLING KOMMT

Hört ihr das, so höhnen Honigprotokolle, ein Frühling imitiert immer den nächsten, so droht er wie einer, der später dazu kommen will in das Restaurant, das heißt, wir lassen die Messer verschwinden, sonst macht der Frühling uns neu, oder was er denkt, dass das sei, Zeitverhau, Raserei, und stülpt alles um, will sehen, wie es aussieht, wenn man das Innen auf außen dreht, ob dann endlich alles gesagt ist. Der Frühling kommt, er will uns erweitern, endlos vergrößern, verteilen (bitte, weg mit den Messern, sags auch den Kellnern) auf freiem Feld, die Bestrickung der Adern, der Frühling geht hindurch mit den Blüten, den Ideen kommender Blüten, Hibiskus! Der Frühling wird kommen, er wird uns im blauen Himmel zerreißen, und wir verglühten in Blüten künftiger Gleichgültigkeit. Oh ihr Neuronenbündel, ihr sturen Winter und Uhren, stellt euch auf Zwölf, begrüßt ihn, den Frühling: er kommt.

DER REGEN

15:01 Uhr: Der Regen fällt in meinem Rücken. / Er ist näher sowie ferner. / Die Ferne rauscht, / die Nähe trifft. Er schraffiert die Sicht. / Ein Vogel singt. Eine Amsel! / Was für ein trauriger Feger, der Halm da. / Aus dem Rauschen hervortretende Rhythmen. / Ich habe den Regen in die Wohnung (den Wohnraum) getragen. / Könnte ich dieses Geräusch mit einem anderen verwechseln? Könnte es auch das Knistern von Feuer sein? Das nicht. / Er zieht sich zurück. Nein, er wird eigentlich dichter. Dazwischen Gezwitscher. / Am Schnürchen. An sehr vielen Schnürchen. Nun kommt er in Wellen. Diese Wellen müssen aus etlichen Teilchen bestehen. / Er lässt ja wirklich nach. Er verstummt. Ich bedauere es gar. / Er wirkt erschöpft. Er hat aufgehört, sowohl in der Ferne als auch in der Nähe zu sein. Er wird sich ähnlich. / Triumph des Gezwitschers. / Aufbäumen des Regens. / Ein Auto. 15:10 Uhr.

FOSSILE TECHNOKRATEN BENEDELN EINGEGRABENE TALENTE

Jederzeit tritt es ein: e t w a s zu beginnen,
das man nicht mehr beenden kann. Talente oder
Fossilien. Jederzeit kann es beginnen, dass alles,
was man nicht mehr ist oder auch gar niemals war –
sich mehrt, Gemisch! Der Angstkomet stürzt schrill
in Richtung unserer Mutter Erde. Und knapp verfehlt.
Hier die Anleitung zur Löschung der Kosmogonie:
Nehmen Sie Nebel! So dass Phantome, Plankton,
Phänotypen, Mützen, Mösen und Nationen sowie Planken
alle ganz aus Nebel sind. Regeln Sie dann den Nebel
einige Stufen herunter. Regeln Sie ihn dann wieder herauf.
Auch ich muss umschalten. Ich habe Gummi getrunken!
Ich bin von innen verplombt und nutze den Nebel als Zelt.
Ich kann, was ich träume, gar nicht mehr tragen, Ernstjan-
dokles! Was kann ich dir, ja was soll ich dir sagen?
Ich liebe gute Gesetze und gute gesetzestreue Leute,
die guten Gesetzen gehorchen, sowie eine Reihe
illegaler Drogen. O ihr Nebelhörner, tutet! Alles fällt!
Durch die harte Schale (Havarie der harten Schale)
sehe ich, dass man oft länger lebt, als dass es gut ist.
Die atomare Vernichtung allen Lebens, mit lieben Grüßen
in die große Runde, wäre ja auch das sichere Ende
gewisser Probleme. Ich melde: Habe Gummi getrunken.
Ich sehe jetzt den Reiz von diesem digitalen Code in Rot
blinken und im Nebel flackern. Ich sag mal, es verfinstert sich.

Rike Scheffler

To Do

Einen Ort finden
wie zwischen Kissen

Knochen, Stockwerken
Türrahmen auch

ein leeres weißes Treppenhaus
in das wir einziehen

Brust an Bauch
die fremden Galaxien.

Dieses eine Lieben
älter als wir.

Becoming Water

'As if I had set out to speak for the glass of water by my side'

Julien J. Bismuth

'We have never been human'.

Donna Haraway

Dass ich von Wasser sprechen kann,
[val]enzen, Wünschen, nicht bloß feminin.

Dass es sich breitet nach allen Seiten,
mit leisem Zischen, springend in Dichte,

als Floß. Wie oft stand ich wortlos, wütend
durchlöchert von Klippen, kippenden Szenerien?
Unter mir ein dumpf-butternder Strom: Vater-und-Sohn.
Pfeifen in den Ohren, <los komm schon, spring!>

Ich also grimmig, mit blitzenden Fingern die Furchen,
Linien vorangetrieben, finsternen Blickes gerieben
die Innenseite meiner Hand.

Kein Tropfen soll entkommen, fallen in Einsamkeit
von der Kante eines Tisches, Unterarms.

Weich sein heißt nicht einknicken.
Freiwillig sich hingeben,

stärker als Stein.

Dass ich in Wasser schreiben kann,
wie nach dem Absprung in Wellen,

hell sich kräuselndem Schlamm,

ohne abzuwägen: viel oder wenig Rosette, warm
oder kalt geworden zu Treibgut, Pussy Juice

wabern an Küsten entlang.

Wind auf den Lippen, Meere aufsaugen
wie ihre Körper meinen Geruch.

Wie ich raubbaue, mich festbeiße,
aufschlage das Loch:

schwarz-schwarze Schrift trifft auf
Gischt auf milchige Haut.

Sprache, Sandburg von mir gebaut.

Dass ich Platz mache für Stimmen von Wasser,
Fluten an Unmut, Wasser zwischen Zähnen

ein Grinsen, Sirenen, pudrige Zehen. Wasser kennt
keine Grenze, Wasser, das trotz, kocht und trocknet,

wachsend, eine Urmacht, die hört, wenn ich
im Bass mich erweiter. Wen schert Bestimmung,

Geschlechter von Walen, Tintenfischen und Seekühen
tanzen kraftvoll über Mündungen, eigennützig

Vulva, in sich alle Töne, Differenzen, Allianz.

Dass wir uns finden, auf endlichen Seen der Erde.
 Verwandte, verantwortlich für die Spezies Leben
 Strahlenflosser, Weichtiere, dass sie wahrnehmen:
 Paradigmenwechsel, einfach zu lernen

wie Orientierung. Post-humane Lokation.

Sende Love Letters to my watery others: Trinkwasser!
 In den Toiletten des Westens, zugänglich, nur voller Ione,

Östrogene, Stolz. Sende rosa Emojis, Pfirsiche, Torten,
 während Flüchtende täglich im Mittelmeer sterben,

Küstenwachen, Nationen, Seenotrettung verhindern.
 ‚Come on, Europa!‘ ‚There must be no sinking‘.

Schwimmübung

Das Ausatmen von Wasser erfolgt
 durch den Mund. Ebenso das Einatmen.

Mit verschiedenen Kopfstellungen können wir
 den unterschiedlichen Widerstand beim Gleiten spüren.

Eine Form finden, episodisch, eine einfache Falte
 im Gleichschlag des Wissens, als Ausdruck von Fitness,

Überlebensskill.

Arm und Bein. Arm und Bein. Schwimmen mit Fäusten.
 Schwimmen mit gespreizten Fingern. Und schwimmen mit Puddels.

Die Fersen so stark anziehen, dass Flossen, Hände berührt werden können.
 Dass der Mensch verschwindet, Gesicht im Sand.

Methangas im Packeis der Arktis, Scham.
 Noch ein paar Grade dann wird es warm.

Ich bin die Robbe,
 drop mir als Geste des Dankes Wasser

auf Schuppenpanzer und Zunge.
 Was man zu fassen bekommt, Medusa,

ist immer der Schatten
 und nicht die Beute.

Tonnenweise tote Spiegel, Schilder.
 Finger für Finger, abgehackt.
 Mammals, Schamanen, Nicky Minaj.

Das Öffnen der Tamponverpackung
 aus Plastik, Regentropfen auf Asphalt.

Beschrieben, Sedna, signified!

Die Killer Cloud über Island. Ambiguität.

„Ich erkenne mich selbst im anderen, wir sind in diesem Punkt eins.“

Sehnsucht nach Ruhe in Bewegung. Schöpfung
bahnt sich durch Teilung. Bäche aus Blättern.

In manchen Sprachen ist Urwasser
dasselbe Wort wie Zwilling,

das doppel-, vielgesichtig,
nicht aus der Umarmung anderen Wassers lassen will:

Erdinseln hinaufgetaucht, Wasserschlangen,
Fruchtwasser, ein Mini-Ozean phylogenetischer Verfahren.

Eschen, Amphibien.

Ein Wiegenlied für Mütter, in einer Hütte gesungen.

Mehr Verwüstung.

Die Azteken opferten Thlhaloc weinende Kinder,
um die Wasserreserven der Lagunen aufzufrischen.

Sie war in einem Prozess des Werdens,
Ritus, Urwald, der im Wasser ruht.

Moos im Magen, Meere im Blut. Quallen, Fische, Hunde
weisen dieselben Salze
in beinahe der gleichen Zusammensetzung auf:

Kiemenbögen, Sintflut, Atlantis.

Sedimente im Gedächtnis,
synchron, zugleich: Symptom.

Haoma, Makara, ein Elexier:

„siwlkw“. [ʃiˈwɔkʃ]. [sea_walk]
[seal_walk] [she_will_walk].

We will_

Dass ich aufgehe in Atomen von Wasser,
als Liederzyklus, Monomythos, Myriaden verbunden,
nicht mehr bloß ich.

Warum noch heldenhaft festhalten an Identität und Binaritäten,
es ist mir ein Rätsel.

Als wäre ich all dies nicht längst gewesen
Planeten, Schuld, Fabelwesen,

Regen, Regen,
ein anderer Puls.

Dass ich in jeder Zelle erkenne: Lamas, Hexen, Buddhas, Blutspuren,
das Quicken junger Delfine, Verwesung und Tod.

Datenströme in den Kniekehlen, Gameten, Tiden, Ursprung von Zeit.

Gemeinsam mit Wasser bin ich
Jahrhunderte Auswurf, Begehren.

Will ich in seinen Netzwerken aufgehen, loslegen, heilen

Angenommen Aber

Angenommen aber, man bastelt am großen Abmalen,
am Auslassen der Farben am See. Unruhig stellen sich Fragen,
Leinwände fallen auf Gegenstände, am Ufer stemmen sie sich
in den Sand. Man meint zu erwägen, Schatten hätten mehr Gewicht.
Und wäre das nichts: man ist eine Frau, man weiß, von Vordächern
kann es genauso kalt schütten wie aus freien Himmeln, Salz,
flüssig gerieben, und Nachts sind im Gepäck:
eine Decke, eine Angel, ein ganzer arm Sachen,
die einen hoffnungslos glücklich machen.

Offensichtlich sich wehren dagegen, Anstand haben,
Abstand: man geht angeln. Armselig dörrt am Ufer der Fang.
Feuer verglimmt. Abends nachgeben, schwimmen.
Stilles Wasser schlucken, alleine nicht lang,
ein gekrümmtes Bündel im Schlafsack, beim See.

Über Nacht sich im Schweigen üben, bemüht, die Silben
nicht zu beschmutzen, Spucke zu nutzen für ärgeren Unfug:
Fisch und Hänfling einander vorstellen. Träge biegt sich das Schilf.
Unter Obhut stromern am Sonntag Touristen, Handtücher,
alles nach Maß. Man kennt das, hat selbst schon Briefe geschrieben
mit kaltem Bleistift, für die, die man liebt, und man wünschte,
die silberne Linie würde nicht stimmen, binnen Sekunden
anders fallen, an der Brust angefangen, nicht Richtung Kopf zielen,
die Spitze der Mine, schwer schätzbar, wie tief.

Dinge geschehen, wie wahr, wenn man sie lässt. Planung
oder Fügung, man steht am Wannsee und winkt der Geschichte.
Entschärft seine Sprache, reibt sich an ihr auf.
Man haftet an Wurzeln, hadert beim Abmalen,
geht abermals angeln, festhalten am Anstand, Ritual.

Es rudert sich leichter zurück, stimmt einem der Abwind,
man gibt sich diesem Abwind, ohne ihm zu vertrauen.

Angenommen, man lässt es sich gutgehen, ganze Tage
am Stück, dürrt getrennt durch die sich wendende Sonne.
Angenommen, es gibt genug Ansichten, sie sind schon da,
was zählt, ist nur die Mischung, Farbe auf Holz aufzutragen,
Lack mit Bedacht. Dabei sich eins pfeifen. Ein Boot bauen,
auf den See fahren, an Regentagen, darunter schlafen.

Sich anschmiegen, an einen Körper.

Von dort kommt alles her. Verstehen kann man jetzt,
ohne Angst den Kiefer liegen lassen, offen auf einer Brust,
die auffällig dünn ist, die aber trägt. Wie ein Steg.
Von hinten schleicht es sich an, das Fallen, einander gefallen,
den Mund weiter auf, um verlauten zu können: Zufall,
oder: stimmt, ich hab es so gewollt, dass die Zähne,
die schief stehen, sich nicht mehr berühren, die Muskeln
nicht drücken. Man hat beide Arme ausgebreitet,
man schämt sich nicht, so einfach zu sein.

Daniela Seel

Politik eines Regens, dass
Vergeblichkeit
unduldsam sei, ein Prasseln,
darin Baumriesen
einander erfinden,
unentrinnbar zum Licht hin,
während Revolution sich
erfindet
und ausbleibt, hingestreckt in
ihre Flugzeit,
Auferstehung ausbleibt.
Keine Nachrichten mehr.
Wie schön du bist in deiner
Erschöpfung.
Täuche aus einer Wolke, darin
ich nichts
von dir weiß.
Aus einem Messer, aus Leder,
aus einer Ewigkeit
unter Kammachers Horn.
Nicht du fehlst mir, ich
verfehle dich.
Während doch alles geschieht.

Hätt ich die eine Orange, wollt
 ich sie teilen
 mit den andern, den
 Höllenreitern, wollt ich
 Versäumnisse scheiden, ein
 Sagengebinde,
 vom Nimmerbereiten,
 auskühlend und vor
 Routinen blind, hätte ich die
 zweite, die wind-
 gescheite, ich schälte aus
 Scham einen Ring,
 würde Morgen darüber, die
 Mähnen bleich,
 oh lausiger Geiz – wo ist die
 Orange jetzt hin?

Die Mirabellen verschwinden
 vor ihrer Süße.
 Wegen der Amseln vielleicht.
 Oder wegen des Schattens,
 des Schattens in meinem
 Verdacht.
 Wie ich die Küken
 verwünschte in ihrer
 Niedlichkeit,
 die noch das Halsumdrehen
 verleidet.
 Sind es denn Tiere, die
 schreien?
 Dass Schreien einmal nur
 Gackern sei!
 «Aier eraus, Speck eraus, sonst
 robbe mer'm Gickel de
 Schwanz enaus!»
 Un',s ganze Mannsvolk mit Mistgabeln der Sau nach,
 der ausgebüxten – und fasser
 sie? Ach.
 Es passierte ja.
 Unter der Hand oder unter der
 Haube, unter dem Laub.
 Ich steh bei den Mädchen, ich
 sag's nicht bloß aus Erzählung.
 Streut eine hin, kehrt e aus
 ...
 Also werde ich weinen?
 Lernen vom Stein,
 der sich barmherzig zeigt, aus

Unmenschlichkeit.

Dass ich atme, wie unter
Betäubung noch, brüsk,
dass ein Nicht-mehr gegen ein
Noch-nicht spielt –
und vergibt? Unmenschlich.
Wie alles derart bei sich ist.

Ungetüm oder getürmt unter
Krähenflug, draus verlangen.
Diskreter als Regen, gerinnt in
Basalt.

Auf einem Lehrpfad? Gurgeln
Heiligenbildchen ihr Ach –
aus den Schütten, Liebling du
unter den Fichten,
wo Schwindel mich
überstimmt.

Aber für Riesen, Spleißwerke
geisterhaft
in die Höh. – Leben als
Menschen?

Und über den Winter?
Amboss flockt, Unrast, dass es
unbedingt dampft.

Nächtelang sträubt mich die
Hand.

Dass sie auch fledert, sollst du
nicht sehen. Tod,
mein säumiges Kissen,
Krähenruf mich zu schließen.

Wohin mit den Schuhen? Ich
in deinem Rücken,
Echolot, insgeheim bloß.
Sämtliches Bergen, von Bergen
ein Lehen.

Weh, wie mich verschwenden,
 kündig mir
 meinen Gehorsam auf, aber
 wem gegenüber?
 Trägerlos Irrwischs Hemdchen,
 ein Dunst nur, glimmendes
 Diadem, gegen ein
 schwächtiges Ufer
 gedreht, als kennte Sex keine
 Passivität.

Sollst nicht halten, sollst
 dauern, dauern.
 Immer noch ein geräumiges
 Ausblasen lang.

Doch über Gründen –
 Auspizien gelesen
 aus Linsen, drin atemlos
 gackern
 die Ungeschlüpften, die in
 mich Geschickten,
 dass ich nicht schlafen kann.

Unverfügbar bist -
 Kind keiner Mutter,
 Glücksdämon, Pflicht?

-Schh-schhh-

SAGA

Weather Reports You.
 Roni Horn

Wird, wenn ich meine Hand
 ausstrecke, Meer zu mir
 kommen, ein Stein?

Harsche Anmut in einer
 Rückenlinie, richtet mich aus
 ohne Willkür, so bin ich hier.

Und mit mir ein Schwindel
 von Leere, einer Welt, die nichts
 zurücknimmt.

Dieses Gefühl unterbrechen.

Wenn ich Leere sage, meine
 ich mehr als von Menschen
 leer?

Mit Brotsuppe Apokalypse
 anstimmen, oder Liebe, Zufall,
 Klischee.

Why should I want to be in the picture anyway?

Ich muss nach dem Wetter
 sehen. Seiner zerzausten
 Gegenbewegung.

Alle Gefühle sind wahr.

Jeder hier ist übers Wasser
ommen.

Wie sie werde ich Hunger
spüren. Dunkel, Wüste.
Berührung.

Den versunkenen Wald unter
Cardigan Bay, auf den ich von
Ty Newydd aus schaute, ohne
ihn zu sehen.

Was hat die Hekla damit zu
tun, die Katla, Laki, der
Inselberggletscher?

Oder Dürren in Ägypten,
Französische Revolution.

Ich meine das nicht
monokausal.

Ich kam durch sichere
Drittstaaten, Sporen am
Schuh.

Ich rechne mit Konsequenzen.

Wie Kontinente millimeterweit
reißen und unter Ascheregen
die Sicht verschärfen.

Auf das Grün von 600 Sorten
Moos.

Einträge hellster Endlichkeit.

Gudridur Thorbjarnardottir,
Enkelin eines britischen
Sklaven, reiste um das Jahr
1000 von Norwegen nach
Island, Grönland, Vinland,
Grönland, Norwegen, Island,
Rom, Island.

Wo sie überall auf
menschliche Siedlungen traf
und das erste europäische
Kind auf amerikanischer Erde
gebar, Snorri Thorfinnson.

Das ist weiter als Leifur
Eriksson, der eine Zeit lang ihr
Schwager war.

Aber kaum weiter als 500
Jahre später Enrique Melaka,
malaiischer Sklave und
Übersetzer in der Flotte
Magellans.

Kein Überleben ohne
Schiffahrt.

Keine Schiffahrt ohne Umsatz
von Körpern in Arbeit, Ware,
Schweigen, Mission, Kapital.

Die Botanik nennt Moose auch
Pionierpflanzen.

Sie sagt, Pioniere benötigen

Dutzende Jahre, um auf
frischer Lava zu wachsen.

Kein Lebensraum, wo Wasser
nicht fließen, einsickern kann.

Und wieder Dutzende nach
ihrer Entwurzelung durch
Trampeln und Grasen.

Inzwischen sollen
ausgebrachte Alaska-Lupinen
Sedimente bilden auf von Mensch, Vieh, Klima
hinterlassenen Wüsten

Degradationsgrade.
Möglichkeitssinn.

Im Ziehen von Bedürfnis und
Erosion flüchtig Balancen
finden.

Wo etwas durch Aussparung
an Konturen gewinnt.

Ich meine das nicht als
Metapher.

Ich meine die Art Fiktion, die
aus Fakten entsteht.

Mein Handeln in Selektion
überführt.

 mte wieder von
Unterwerfung.

Momente völliger
Reglosigkeit.

Woher all die Wasser?

Nebel, Gischt, Wolken, Firn,
Eis, Regen, Schnee –

In ihre Dichte eintreten.

Die leer ist. Endloses
Schwingen darin.

Übt mich in Positionierung.

Überempfindlich. Nicht
empfindlich genug.

Träumen Vögel vom Ufer?
Oder von ihrem Ozeanflug?

Aus meiner Hand steigen
Raben.

Ihre Augen schauen, mehr als
meine, nach Ländern hinter
dem Meer.

FIBELN

Auffahrendes ohne Seele
 lesen, die kaum mehr
 erkenntliche Arbeit in einem
 Ding.

Sieben Farbschichten allein an
 der Schlafzimmertür.

Dezennien gestrichen in
 Flächigkeit, oder Knopfreiheit.

Lohn keiner Gerechtigkeit.

 Um ferner noch hier zu sein,
 vermöge Arbeit, Verteilung.

Was eine aufwendet, an
 Entfremden.

Lässt Abweichung sich
 imitieren, oder vermeiden,
 woran wird etwas gleich?

Etwas wie Essensmarken, im
 Namen des Volkes, Gladiole,
 Ravioli.

 Die über Gründe setzen, mehr
 als ein Fädchen tief.

Als wäre schön erst der Fehler
 in einer Kopie.

Wie leichthin ein Knopf

springt.
 Wenn ich einfach so
 weiterlebe, wie nahe komme
 ich Krieg?

 Helle wird, von Leeren
 gemäßigt, von Pflicht.

Liegt Aufstand an, zornkrank,
 wo krank eine Schublade ist?

Der Eisschild schmilzt und
 ertrinkt, selbst im Winter,

und es ist ja Winter.

 Fingern aus Leitschichten
 Fibeln, binden durch Zeiten
 Mitbewesenheit.

Limes, Lindisfarne, Kiew – die
 Rus rudert in Kartografien.

Wo endet das Römische
 Reich?

Das Römische Reich endet nie.

 Den Grillen abgestotterte
 Stille, entginge so ihrer
 Bestimmung?

Ungesättigt.

Dass Röhricht –
 umtobend, kniehoch heroisch.

Bis in die Gerten voll

Zärtlichkeit.

Zeugte Verstocken von

Unbeugsamkeit?

Unter Ordnungen Donner, es

dunkelt.

Zeug. Gewirktes. -- Nein.

Döst Irgendland noch

herüber? Widersage.

Aus Erdreichen, Altern –

insprinc haftbandun, infar

wigandun –

Glottis schläft nicht, schlägt

an.

Jan Wagner

die besuche

wie oft die toten im traum nach uns sehen,
so daß wir am morgen mit schweren lidern
und schwach entfacht in der herbstkälte stehen
wie antiquierte gaslaternen.

und was man nicht macht mit ihnen – lauscht streichquartetten,
ißt erdbeertorte mit butterstreuseln,
betrachtet gemeinsam die bronzeplaketten
an ihren alten häusern,

bis sie vorwurfsvoll den hirschkäfer kontrollieren,
den sie als uhr am handgelenk tragen
(von irgendwo ein kuckuck oder specht),

und alles verschwindet, durch schlote, durch türen,
sie wo auch immer, wir in all den tagen,
die uns noch bleiben. wir machen es ihnen nie recht.

pegasus

steht da, als du nach hause kommst, nimmt das zimmer ein, läßt soeben das bücherregal zu boden gehen mit seiner prachtvollen abrißbirne von hintern. das sofa – ausgeweidet; die zierpalme – skelettiert; und bedenklich pendelt die lampe, als er die flügel hebt. er rollt seine augen ins weiß, als brenne irgendein stall; seine nervösen hufe, die wie die fäuste zweier preisboxer umeinander kreisen, kreisen. das klopfen an der decke von unten klingt dringlicher am nächsten tag, nach einer woche ist aus dem brief des vermeters im kasten eine zornige flotte geworden. und abermals wirst du am morgen von zwei schweren, dampfenden kübeln voll pferdemist vom vierten stock in die tiefe gerissen, mit angehaltenem atem wie ein apnoetaucher. der haufen von streng duftendem gelb ist üppig geworden im hof, die nachbarsjungen tuscheln hinter der hand: du bist der spinner, der gold zu stroh macht. als du abends das fenster öffnest, ist er plötzlich ganz ruhig und sieht dich an. du prüfst das sims mit dem fuß. er sieht dich an.

norden

für Asbjørn Stenmark

aufs postschiff zu warten an einem fjord,
der tief ins land greift, weit hinab bis walhalla,
unter den bergen, wo die rentierfährte
im schnee zu schnapsgläsern erstarrt; wo alle
welt nur zeit ist, der tag das verirrte
talglück in einer riesenhaften höhle

oder ein tag nie endet. weil das schiff
alles erwachen läßt, sobald die mole
geküßt ist, nicht bloß den salzigen stockfisch
der zeitung bringt, vielmehr als metropole
das rote holzhaus löscht, den gin bringt, den jive,
die bunten lampen und die tanzkapelle.

aufs postschiff zu warten, schon wenn es im milchi-
gen dunst die taue löst, um abzulegen.
und wieder nichts als diese orgelkelche
von eiszapfen, unterm schuh die krachenden algen,
die dunkelheit. so still – du hörst die elche
das salz von den vereisten steigen lecken.

alter biker

steigt schnaufend von seiner maschine,
 knarzend in seinem leder, langhaarig, steif
 wie eine mumie aus der bronzezeit.
 wohnt ansonsten, sagt er, in den bergen
 montanas, sagt: vor über fünfzig jahren
 sprang eine junge frau bei ihm auf, kam mit,
 für die er einen fischteich aushob, zehn
 japanische karpfen darin, dann sieben, zwei,
 bis er den grauen reiher sah, der satt
 davonflog. wohnt sonst einsam, sagt er, auf dem
 berg in montana, aber tourt jetzt wieder,
 schwebt breitbeinig über die landstraßen hin mit seiner
 gotteswolke von vollbart, gleitet vorbei
 an fernfahrern, hoch auf ihren dieselkanzeln;
 fragt sich noch immer, sagt er, die augen selbst
 im stehen zusammengekniffen in einem fahrtwind,
 von dem wir nichts ahnen, wie der vogel
 gerade seinen teich entdecken konnte,
 ausgerechnet seinen winzigen fischteich
 im ungeheuren, riesigen montana.

rettich

du hast so lang an ihm gezerrt, gezogen;
 nun stehst du, den ruf der walddohr-
 eule im rücken, mit diesem stoßzahn
 von rettich da, ertappt wie ein wilderer.

und hier an deinem küchentisch, blaß
 vor einem klotz mit der kälte von marmor
 und schwer wie ein unterschenkel apolls,
 ein mittlerer amor,

beschleicht dich das gefühl, du habest exakt
 um sein gewicht an gewicht verloren,
 würdest noch leichter, leichter. draußen knackt
 der wald, rückt auf mit augen und mit ohren.

geschrumpft zu wenig mehr als einem nugget,
 eine feder im windzug, nichts als ein flaum
 vor diesem stummen albinogott,
 sieht man dich kaum.

sein name, der wie ein seufzer entwich,
 ein stoßgebet: hätte ich, hätt ich ...
 dein haus liegt kalt und unbewohnt
 unter dem rettichmond.

ein onkel

schwebt an seinen hosenträgern herein
 wie ein prächtiger fesselballon,
 sagt: einmal nachts sei er fast im schlaf
 verblutet, in sich selbst hinein,
 nach jenem schlecht gezogenen backenzahn.
 ein chemischer onkel: kaum berührt das
 braune glas der bierflasche seine lippen,
 beginnt er zu glimmen wie eine leuchtgaskugel;
 klemmt sich einen übeltäter unter
 jeden arm und stopft dabei eine pfeife,
 perfekt geformt für all die geschichten,
 doch läßt selbst am meer sein hemd an, sagt:
 sobald er nackt an einem strand herumliegt,
 eilen ein paar beflissene menschen herbei,
 um ihn zurück ins tiefe wasser zu zerren.
 hat bereits zwei lieben an den tod
 verloren, aber steht noch immer –
 man ahnt nur, wie ein dünnerer in ihm wankt.
 er schlägt sich mit der flachen hand auf den bauch,
 damit es gluckert, sagt: seine ideale
 gröÙe sei dreimetersechzig, und das stimmt.

angel-ode für onkel adi

einer jener schweigsamen männer, die wie
 nebel über hüfthohen gummistiefeln
 standen, unbeweglich im breiten fluÙ – wer
 stunde um stunde

auf den schwimmer starrte, hing selber zwischen
 grund und himmel. knotige oberarme,
 beide knie narbig, lebendig wie das
 glas voller würmer,

wotanswampe; brachtest mir bei, wie man in
 leere flaschen pinkelte, wenn es not tat,
 zwanzig karten hielt in der hand; schlugst plötzlich
 um wie das wetter.

wieviel junges wasser seither den raum des
 alten einnahm; wieviele flüsse ist es
 her, seit wälder vortraten aus dem dunkel,
 lauschten und schauten,

während man die füÙe am feuer wärmte,
 ein, zwei knoten löste mit steifen fingern –
 thermoskannentage, am frühen morgen
 oder im hirschlicht,

stets zur hand die holzschachtel, all die fliegen,
 bleigewichte, blinker und doppelhaken,
 hochzeitsschmuckgefunkel für deine kalten
 bräute, die fische.

tang

wieder ist da sein duft, durchdringt all die jahre, schwächer, unverkennbar: tang, in einem bestseller von miller oder young, gepreßt mit etwas sand, mürbe wie alte lederriemen, meereszügel; porös wie ein rangabzeichen, ein ordensband aus glorreichen zeiten, das uns peinlich berührt. kaum zu glauben, daß er einst unsichtbares in tanz zu übersetzen wußte; anmut ist eine frage der strömung, er beweist es, etlicharmige unterwassersirene, wenn auch stumm, ohne gesang. wie er sich um die schrauben schlang, mit all seiner nachgiebigkeit, ölig glänzend wie ringerkörper; wie er dem schwimmenden kalt ans bein griff, ihn als ertrunkenen begrüßte unter seinesgleichen. nach dreißig stunden sturm und wellengang als brandungsschlacke am strand: müde haufen von braun, die immer noch mühelos die dackel der urlauber verschlingen könnten; die abgestreifte puppe von etwas gewaltigem, das über nacht schlüpfte und fortflog, uns unerkant entkam.

strähne

immer öfter beugen sie sich vor
und raten mir flüsternd zu zwiebelsud, frischen
kuhfladen, hundemilch und birkensaft,
zerstoßenen fliegen. doch die nackte kuppe
steigt wie ein fels, wenn sich das meer zurückzieht.

mit würde kahl zu werden, zu leuchten,
stolz wie ein straußenei in der kunstkammer!
nicht wie die alten am strand,
mit jenen trostlosen spiralen
aus letzten haaren um die platte –

oder der strenge herr s., zuständig
für zahlen und leibesübungen, aber
so klein, daß, als er den rücken kehrte,
der längste von uns einen bocksprung wagte
über ihn hinweg: ein windstoß packte

die eine strähne, ließ sie meterweit flattern
wie telefongekritzel, ein fernerliefen,
etceterapepe. und sein gesicht:
dort fliegt es, eine weiße panik,
ein drachen, losgerissen, an seiner schnur.

schaf, hahn, ente

19. September 1783

versailles, sein park, noch alles halb im schlaf,
als der ballon sich von der erdenbahn
entfernt. so sagen es die dokumente.

nur volk, kein pöbel, keine parlamente –
und seine majestät, umringt von graf
und gräfin, der mätresse, dem galan

mit rohr, in dem konvex oder konkav
die linse schwebt. ein strick, den man durchtrennte,
der nie mehr ganz wird – sollte es ein mahnmal

sein, was dort am kalten wetterhahn
vorbeizieht, eine art von epitaph?
ein ball aus seide längs der windtangente,

verschwindend über einem spleiß von kahn,
die untertanen schaf und hahn und ente
in ihrem korb kaum hörbar, seltsam brav

in gottes blauem himmel, nur pigmente,
nicht mehr, und gerade eben noch der hahn,
die ente, und zu guter letzt das schaf.

Қазақ тілінде

Аня Кампманн

deep blue (Қою көк) (*1997)

Атаған оны осылай
бәрі-бәрі,
Алқасын мойнына тағынады.
Ол бәлкім
мұхиттарға сенген шығар,
Иірім, ағымына енген шығар.
Ұлы рух пен ақыл-ой күмбезіне,
Таралған елден-елге жыр сөзіне,
Ол бәлкім жоқ та шығар
бұл өмірде,
Ол бәлкім жүрген шығар
түнегінде,
Айтшы сен,
қандай сезім кештің екен?
Қай күшпен ағыстардан көштің екен?
Кім ойлар, кімді сүйер көңіл деген?
Қай көкке ұмтылады өмір деген?

Аударған Айсұлу Бекен
Өңдеген Батырхан Сәрсенхан

* IBM жасаған шахмат компьютері Deep Blue деп аталады. Deep Blue 1996 жылы абсолют чемпион Гарри Каспаровты алғашқы партида ұтып кеткен. 1997 жылы да Deep Blue 6 матчта Каспаровты ұтқан.

Алаңдар. Сәуле түсі.
Тобыр қауым,
Байқамас жылағаның,
жабырқауын.
Жолақтар. Ирек, текше,
текке оянған,
Өз түсін бояу ғана сақтай алған!
Бәрі де қолдан түзген жай оғындай,
Тырнақтан қырған лактың бояуындай!

*Аударған Айсұлу Бекен
Өңдеген Батырхан Сәрсенхан*

Көжек

Қабырғаны жағалай
иттер ізін салатын,
Жіңішке жол әрқашан
үлкен жолды табатын.
Балауса қыз, бойжеткен
Қарапайым киінген,
Үнсіз ғана шығатын
шағын ғана үйінен.
Шуылдаған көшеде
мыңжылдықтар мұңы бар.
Рельстер гүрілдер,
трамвайлар бұрылар.
Көрмес қызды өзгелер,
Мұңын айтпас желге де,
Жол бойында тұр үнсіз,
қолында бар әлдене.
Оған қарап тұрғандай,
Наубайхана, лағыл да.
Үңілсеңіз – үріккен,
Көжек екен қолында!
Тұр үн-түнсіз
көжектен
басқа нәрсе аңсамай.
Тұра берсем дей ме екен,
Мәңгілікке
дәл солай...

*Аударған Имангелді Естаев
Өңдеген Батырхан Сәрсенхан*

Күйе

Кей-кейде сұраймын мен күйе жайлы,
кеудеге сансыз сұрақ ұялайды.
Иә, бірде қара көзден бақ тапқанда,
Карл Мэй паравозда от жаққанда,
Айнала жылжыр мүмкін жүйеменен,
балалық қана емес қой күйе деген!
Майысып шайтан арба жатыр әне,
әріде сары банан жапырағы.
Ал күйе жалғызбын деп жабығады,
Түн ұзақ қара терге малынады.
Ол сезер мазасыз жол керуенін,
және де жарық шамдар шеңберлерін.
Үңілер терезеден сөз бораны,
сол күйе жалбарына қозғалады.
Бір тілде түсініксіз ыңыранар,
жүректе булыққан үн дымы қалар.
Қарашы, құдірет қой жаныңдағы,
Тастамас семсеріндей қолыңдағы!

*Аударған Райхан Шалғынбаева
Өңдеген Батырхан Сәрсенхан*

Қос кеме

Гүл ыдысы секілді ме,
Ернеуінен шөп төгілген.
Тастақ жолдар бетін, міне,
Күн шалады көктемімен.
Белден батқан топырыққа,
Елтігендей әлденеге.
Үнсіз тұрған атырапта,
Не сиқыр бар бұл кемеде?
Әлденені ойлана ма,
Тыныш қана тұрады өктем.
Екі кеме айдалада,
Іші бос қой, бірақ, әттең!

*Аударған Имангелді Естаев
Өңдеген Батырхан Сәрсенхан*

Аш қалған төбет

Жиі ойлаймын Майкл досымның
 Бурыл ала төбетін.
 Қорық* тұсы.
 Мылтық даусы бұзды
 уақыт дерегін.
 Аурухана есігіне жеткенінше
 болмады,
 Қан жарасы тым үлкейіп
 зор қасірет орнады.
 Ол әрқашан қорғау үшін тырмысып-ақ
 достарын,
 Қайран төбет!
 Талай рет,
 талай рет аш қалды...

*Аударған Рауза Мұсабаева
 Өңдеген Батырхан Сәрсенхан*

* Канаданың Альберта штатындағы МакМюррей форты – әлемдегі қыртысты сумен жаратын екінші үлкен аудан, ауыз су химиялық заттармен ласалған. Nestlé өз аумағынан күн сайын миллиондаған литр су өндіріп жатқанына қарамастан, іргесіндегі «Алты ұлт» қорығы ауыз суга зәру (ауыз суга қол жеткізу мүмкіндігі жоқ), Майкл Бимиш пен Жасмин Харолдтің «Қараңғы Эден» деректі фильмінде Альбертадағы қыртысты сумен жару өндірісі туралы айтылады.

Ту сыртымда

Кейде сен сөйлейсің-ау
 желдіріп те,
 Сөйлейсің
 қара аспанды төндіріп те.
 Дәмдеуіш,
 жидектердің қалқасында,
 Таңқурай,
 көкжидектің дәл қасында.
 Сөйлейсің
 өз-өзіңді түсіне алмай,
 Тосылып
 кейде осында кісі бардай.
 Дәмді нан,
 балық және дала жайын,
 Айтасың
 сөрелерге қарапайым.
 Бересің әңгімелеп
 не болғанын,
 Тоты кеш
 сұлу қалай таранғанын.
 Тыңдайды сені ғана
 сап тұрғандар,
 Әттең,
 тыңдай білсе еді
 өткір қанжар!

*Аударған Таңсұлу Рахымбаева
 Өңдеген Батырхан Сәрсенхан*

Көбелек

Олар әр күн кешқұрым,
бұлдыр ғана көрінер,
бір сериалды тамашалар болатын.
Кім сезінген өмір деген дос түсін,
Қала шеті...
Жалқын бояу төгілер,
сусындардан думан оты жанатын.

Терең сырға бойлап та,
үлгермеген, үлгермеген мекенде.
дүние жыры қалыс қалған аймақта,
Құстар жыры жетерде,
Топ-топ жарық тұтас жанған сәттерде,
Елегізем
қарай-қарай өткенге....

*Аударған Таңсулу Рахымбаева
Өңдеген Батырхан Сәрсенхан*

КУК кемесі

Қошқыл түске боялса
биік таулар елесі,
Етегінен көрінер
капитан Кук кемесі.
Жарқын-жарқын кемеде
жұпар әуен ойнайды,
Бәріміз де тыңдауға бейіл бердік
ол жайлы.
Зау кеменің шетінде
әуе шары және бар.
Қалықтатар теңізде,
бізге құнды саналар.
Қарай-қарай алысқа,
қара көңілім оянған.
Бергі шетте зәкір тұр
бөтен түске боялған.
Өміріме араша
бола алмас ол
шырағдан,
Арашалар ажалдан –
жалғыз ғана ұлы арман!

*Аударған Райхан Шалғынбаева
Өңдеген Батырхан Сәрсенхан*

Теңіз туралы толғау

Қырқаның әсем түске боялуы,
 боялуы жүректен жай алуы,
 жарқырап төңіректер нұрлануы,
 толқындар әлсін-әлсін оянуы
 жайлы айтсын, сөз өрбісе теңіз жайлы.
 Иә, онда зауыт иісі дамылдайды.
 тынығар жағасында әрбір адам,
 көз жазар, сосын мәңгі табылмайды.
 О, міне кемерінен асқан теңіз,
 Ымыртта сағынышы тасқан теңіз.
 Ішінде жыланбалық жүзген теңіз,
 Адамды тұңғиыққа бастар теңіз!
 Мүйістер теңізбенен арбасады,
 Жұмбағы ғасырларға жалғасады.
 Бүркеніп тыныш жатқан ақ теңіздің,
 Дариясы жағасына жармасады!

*Аударған Айгерім Хавранек
 Өңдеген Батырхан Сәрсенхан*

Моника Ринк

Жырақта қалған қауышу

Қайта өлгіміз келмеген соң жан ықтау,
 Әбден сағыныспайынша жолықпау –
 мүмкіндік бұл берілген.
 Елітетін елі мен
 бар жайындай жұтатұғын қаласы
 Және өзінің есімі
 Жамылғы боп көрінген.
 Көз жұмулы, көрді оны
 Көкіректің көзімен,
 Һәм түгелін естіді.
 Ал ендігі бар үміт
 Кету болды жарылып,
 Төртінші рет жер құшуға шақ қалды.
 Барлығы да тыншып барып жатқан-ды.
 Бозторғай да қонбайды енді қой үсті,
 Құллі әлемді олар солай жойысты.
 Жылдар бойы жансыздықта түнеді,
 Топырағы жоқ жүйек.
 Ваннаның да жиіркенішті реңі.
 Жүнсіз жіптер. Сәнсіз бұйым. Тон да іште мұндағы.
 Сусыз теңіз. Жағалауға жүгірген
 толқындардың мәңгіге кеуіп қалған ырғағы.
 Тек жол ма осы апаратын өлімге?!
 Жауабы жоқ өмір сүретіңді
 ала көрме көңілге.
 Ал махаббат қол бұлғайды ғажайыпқа шақырып,
 Біз бас тарттық не нәрсенің әсеріне бас ұрып?!

Байқаймысың, Көкжиекте бір мән бар,
 Көкжиек ол – алыстан-ақ мекен болып тұрғандар.
 Қара шаш пен ақ тамақтың хош иісіне құмарту
 секілденіп бұл да қазір жырақтады мұнартып.

Ол дағы бір кез еді.
 Жат мекенде одан өзге тұрағы да жоқ еді.
 Бұдан өзге себебі де болмаған,
 Бұдан өзге болмайды енді себебі.
 Кейін олар сол мекеннен айырылды қайтадан,
 Дәл сол жерде пайда болды өзгелер,
 Бірақ-бірақ ештеңе жоқ өзгерер,
 Ештеңе жоқ таңғалар,
 Алдыңғылар секілді айырылу үшін қалды олар.
 Мұның енді өздеріне тимегенмен пайдасы,
 Олар – жаны ізгіленген адамдардың жалғасы.

*Аударған Айгерім Хавранек
 Өңдеген Сағыныш Намазшимова*

Күрсіну

Қайғы тәнге тиесілі о бастан,
 Байланыс бар ортада.
 Байланыс деп атаған да қораштау
 Ол бір өріс қоршаған.
 Сол өрістің үлкендігі соншама –
 Бәрі сыйған ішіне,
 Мен қайғының тұла бойға сіңіп кетер күшіне
 Шынымен-ақ таңғалам,
 Қайғы тәннің қай қуысында екенін де білмесең,
 Онда оның орнын ізде күнде сен. Күрсіну.
 Бәрібір, қайғы тәннің ғана бүршігі.

*Аударған Айсұлу Бекен
 Өңдеген Сағыныш Намазшимова*

«Мен» немесе өз-өзімді түйсіну

2014 жылы өзімді өзім таптым да,
өзімді өзім естідім.

Осы шаққа дейінгі түйсіне алмаған,
сүйсіне алмағанымның бәрі үшін
Мерекелік ән шырқалды кешқұрым.
Іш түйсігің кеміргенде жаныңды,
Сырт пошымың ойын-құлкі жамылды.
Дәл осылай болуы да хақ шығар,
Басқа болса, ол – қайманаға тән үлгі.

«Мен» о баста пальма үстінің жарқылынан құралған,
Дзэн-буддизмнің мағынасыз үрейінің ұшқынына шыланған.
Үлпілдек бұлт, ұнтақ дәм, бар отшашу биі де.
«Мен» көндіре алды ма басқаларын иіне?
Тағы қайсысы тыныштыққа қозғалмастай өзгерген?
«Мен» қалайша өзінен тысқарыны меңгерген?

Өзгелерге сырттан тастап көз қырын,
«Мен» тек қана сөз етеді өз ішін –
Мұндай ойлар ақиқаттан алысырақ ұшады,
Түнгі үште сен желідесің, мысалы.

Өзін өзі құстаналау, залалдар да цифрлы,
Мұздақтар еріп кетуі апатынан ми сынды.
Бір жауым бар, білем,
Өзіме өзім дұшпан болдым алдымен,
Мен дегенің – Ол ма екен,
Ту сыртыңда тулап жатқан толқындар
Тартып кетер, жадында тұт, қомсынба.
Мына өмірге жансебілдей қарайтын

Адам көрсен, онда олар –
құрбандығын метонимиямен орайтын акционердей табынатын
ажалға Өлімқұл ғой, солай-тын.
Тырналардың олжасы,
Өз-өзіне опасыздық жасайтын бір алдамшы.

Сонда да тіміскілеп, түйсікке иіскетіп,
Ара-тұра жолдардан қиыс кетіп,
Жер бетіне жоламай,
Жерініп кетсем деген талпынысқа,
Бұрын бастан кешпеген қорқынышқа
«Мен» келеді ұмтылып.
Қолыңнан келмейтін нәрсені
Қызғану мүмкін бе.
Іштарлыққа ішін беріп қоятын,
Не дерсің «Мен» дейтін шіркінге.

Тілегі мен қалауына бір мезгілде қол жеткен
Және одан ешбір ләззат сезбестен
Бар ниеті орындалған сәттен-ақ
«Мен» өз-өзін жоқ қылады, әртең-ақ,
Осы ма еді сенің мінсіз мұратың?
Қанша рухты өлтірдің сен расы?
Соншалықты көп емес.

*Аударған Райхан Шалғынбаева
Өңдеген Сағыныш Намазшимова*

Әруақтар

Әуел баста әлем ғана жаралған,
Ең соңынан қосылды оған адамдар.
Иә, адамзат көгерді де көбейді,
Бірақ олар бір-біріне өгей-ді,
Рухтанбай, заттанды да арманы,
Бірін-бірі асты, атты, жалмады.
Дүниеде өлтіретін сан у бар,
Соның бірі – адам өзі ойлап тапқан қарулар.
Өркениет келді бірге онымен.
Үзілген жоқ әлі күнге оның салған лаңы,
Бұл шақта да адамзат
Қару жайлы ойлардың
құрсауында жүр әлі.
Мақсаттары – «Маңайыңды қармап қал».
Менің айтар сөзім жоқ,
Ән шырқарға жоқ және де сезімде от.
Сөз берейік, сөйлесінші әруақтар!

*Аударған Райхан Шалғынбаева
Өңдеген Сағыныш Намазишимова*

Арылу

Естимісіңдер, білгішсымақтар!
Көзінен дәйім келеке оты ұшқындап,
Алаң ішіңді, сағынышыңды мысқылдап,
«Алаңдау деген, сағыну деген былай» деп,
Қарайды сосын сынай кеп.
Көз жанарын тобығыңнан тайдырып,
Бәтеңкеңе қарап бағалайтындар ұдайы көп.
Шыр бітпес саған мұншама
«Өбектеп» сені тұрса да.
Тәуелді болу дегенмен,
Құлдырай түсу, үрейге шому тереңнен.
Қысым массасы – өктемдер,
Және де сансыз шектеулер.
Сүйеніп тұрған әнебір адам шарбаққа,
Өтірік-шынын айырып біліп алмақ та.
Теңселу.
Құтқарылу. Өзін өзі еңсеру.
Тым болмаса бәтеңкесін құтқарар,
Сонда, бәлкім, қалт-құлт еткен аяқтары нықталар.
Бұл – тобықтар.
Уайымыңды сіңірдей сағыныш қып созып қал.
Сөйте-сөйте хал-жағдайың оңалар,
Күт енді.
Алаң көңілің қайта өзіңе оралар.
Ол келгенше тырп етпе,
Сонда сені ес-қимылсыз бір кеп дер.
Паразиттер жақын келсін, қабылда,
Ең соңында келекені жуып таста ағынға,

Жейденді де жуа түс,
 Мазақ болған шалбарың мен шашыңды жу тағы да.
 Тазарған соң сол кейпіңмен сағына бер, сағына.
 Алаңдаудан арылмасын жүрегің,
 Өзіңді өзің келекелеп күле біл.

*Аударған Рауза Мұсабаева
 Өңдеген Сағыныш Намазшимова*

Көлде

Естимісіңдер, білгішсымақтар!
 Екі жас жігіт трамплиннен көлге секірді,
 Палубасы да ырғалып бірге серпілді.
 Кенет үш мачта жарылып ұшқанда жырақ,
 Борт үстінен екеуін көрмедім бірақ.
 Осының бәрін байқадым төменде тұрып,
 Ол кезде мен бір балдыр ем тербелген сұлық.
 Тағы да көрдім бүйірінен, сызат түскенін,
 Ол кезде мен бір қамыс ем қияқ түстерім.
 Айналдым сосын аспанға құс реңденіп,
 Екеуін көрдім биіктен үстінен төніп.
 Төбеден көрдім жүзем деп жанталасқаның,
 Абдырап олар бірдеңе айта бастады.
 Құлағанын көрдім, көрдім мен және батқаның,
 Трамплинді көл құшағына алып жатқаның.
 Осы бір жағдай болғанда жағалау едім,
 Көл боп көрмедім, кінәлап қарама мені.
 Қайте аламын? Екі көзім түбі ме судың?
 Тұңғиықтан сол кенеттен жүгіре тұрдым,
 Трамплиндей қайта иіліп, серпілдім сосын,
 Лақтырдым әлгі екеуін жағаға тосын.
 Көкайыл көлдің басылып толағай күші,
 Көлменен бірге көңілім сабама түсті.
 Қамыстар ғана қозғалды, тербеліп құрағы,
 Аспан да оның үстінде мүлгіп тұр, әне.

*Аударған Рауза Мұсабаева
 Өңдеген Сағыныш Намазшимова*

Сабан

Естимісіңдер, білгішсымақтар!
 Әсердің күші жайылды,
 Шартараптағы күңгірт сынақтар
 Жыятын емес айылды.
 Қара Жер беті қайғы-мұң жұтты,
 Жүдеді аппақ қайыңдар.
 Көзінен бүгін айырылған иттің
 Күйін айтатын жайым бар.

Өртеніп біту, шаршау, арылу,
 Бәлкім қайғырып қамығу,
 Десе де осы сынақтан өту –
 Болған да шығар парызың.
 Қолыңды өзіңе байлаулы көріп,
 Шарасыз болған кезіңдей,
 Есеңгірейсің есіңнен танып,
 Ұғым дегенді сезінбей.

Ой тоқтата алмай ештеңеге де,
 Ауада санаң ілінбек,
 Қарманғаныңмен Ес келе ме деп,
 Жеңілею жоқ, діріл жоқ,
 Ауада адасып, тізгіндеп мінген,
 Тұманнан шыққан арғымақ,
 Аударып сені кетсем-ау деумен
 Шалқалап, мөңкіп, қарғымақ.
 Атыңнан ауып түсіп қалған соң
 Жаныңды тұман сіңіріп,
 Ештеңені де түйсіне алмастан
 Тартса екен дейсің тұңғыық.
 Дегенмен бәрі маңайдың
 Сабанға толы сары айдын.

*Аударған Имангелді Естаев
 Өңдеген Сағыныш Намазшамова*

Көктем

Ал тыңдаңдар, білгіштер,
 Көктемдердің бәрі бірдей,
 бізде үстем.
 Салтанатқа кеш келем деп бәлсінуі арқылы
 сүс төгеді, қабақ қату, қыртыс дем.

Апыл-ғұпыл асығып,
 Пышақтарды көзден таса жасырып
 қойдық солай. Әйтпесе ол
 бәрімізге сұсты түрмен жан бүркіп,
 бәрімізді бастан-аяқ жаңғыртып
 жібереді лезде,
 Не дей алам дәл осындай мінезге?!

Уақыт текке кетті дей ме?
 Әлде ашуын төккілей ме
 оталып?
 Бәрінің ішін сыртқа қотарып,
 (Жаңаруға, жаңғыруға шөлдеп кеп),
 Өңін түгел айналдырып көрмек боп,
 құштарлығы жанды де,
 Айтылмаған қалмағандай әңгіме.

Иә, көктем келе сала,
 Бізді шексіз кеңейткісі келеді,
 Шөл далаға сел еткісі келеді,
 Ен далаға жел еткісі келеді
 (Даяшыға айтыңдаршы, пышақтарды жасырсын,
 Көктем келді себебі).
 Көктем келсе,

Түп-тамырға нәр жүгіртіп келеді,
 Гүл-қауызға әр жүгіртіп келеді,
 Бөрітарақтың бүрін жарып береді,
 нуын жарып береді.

Көктем бізді ыдыратар көк аспанда бөлшектеп
 және бізді бүр жармаған енжарлықта өрт етпек,
 О, нейрондар талшығы!
 Қырсық қыстың қалшылы!
 Сағат тілін он екіге бұра біл!
 Қарсы алыңдар көктемді,
 Қыр астында ол тұр әні!

*Аударған Имангелді Естаев
 Өңдеген Сағыныш Намазшимова*

Жауын

Сыртымнан сусып жауады жауын,
 Алыс па, жақын – өлшегін.
 Өткенің – жырақ, қалады бәрі,
 Келешек тұрар қол созым.

Жаңбырдың демі. Бұлыңғыр тұман.
 Сайрайды шымшық. Құс әні!
 Шидиген ши мен сыпыртқы мынау,
 Тербетіп мұңның құшағы.

Сыбдыр да сыбдыр ырғағы назды
 Жаңбырды үйге ап келдім мен.
 Мүмкін емес қой сиқырлы сазды
 Шатастыруым өзге үнмен!

Бұл әлде оттың сатырлағаны?
 Жоқ, ол емес бұл. Басылды.
 Қайтадан сол үн жақындады, әні,
 Үдетіп тамшы тасырды.

Естіледі ауық шиқылы құстың
 Отырған сымда тізіліп,
 Үні жүр осы нөсерлі күштің
 Толқындарменен жүгіріп.

Толқын дегенің үзік те үзік
 Дыбыстан тұрар құралып
 Тербеліп, толқып, құйылып, төгіп,
 Тоқтады ол. Көңілім құлазып...
 Қалжырап барып тыншығаны ма,
 Алыс, жақыннан наз әні.

Жаңғырды сонда жыршылар үні –
Сайрауық құстар базары.

Қайтадан жауын төкті, әне!
Көлік те келіп тоқтады.
Сағат 15.10.

*Аударған Имангелді Естаев
Өңдеген Сағыныш Намазшимова*

Тасадағы таланттар технократтардың көлеңкесінде қалады

Таланттар иә көнеліктер ұлы елі
Өзі аяқтап үлгермейтін бір істі бастап кетеді үнемі.
Қай заманда да осылай.
Адам деген — пайда болған жоқтан бар,
Көбейер де топтанар.
Ал комета ұшады үрей сеуіп,
ышқынып,
Көк аспаннан заһар төгіп,
ысқырып,
Жерге қарай заулайды оқтай,
бәлкім бейне ұшқан құс,
Жерге тимей сәл ғана қиыс ұшып өтеді.
Міне, саған космогонияны жою жайлы нұсқаулық:
Сұр тұманды боратып,
Фантом, планктон, фенотип,
Телпектер, әйелдер мен ұлыстар
және қоршау-құрылыстар,
барлығы да болсын тағы тұманнан.
Сол тұманды бір сатыға төмендет,
сосын қайта қолыңа ал.
Өзгеруім қажет енді менің де,
Сосын іштім құмар болып желімге.
Тұман маған шатыр-ды,
Су өтпейді ішіме,
Өйткені ішім құлыпталып жатыр-ды.
Жүре алмаймын енді арқалап арманымды аңсаған,

Ernstjan-dokles*,
 ал не дейін, ал не дейін мен саған?!
 Тәуір заңдар, заңға мойынсұнғандар,
 Заңды белден баспайтұғын бір жандар,
 Неше түрі сосын заңсыз нашаның —
 Осылармен көңілімнің хош әні.
 О, тұмандық кернейші,
 Кернейіңмен желгейсің,
 Құлатыңдар жан-жақты.
 Қатты қауыз арқылы
 әдеттегіден ұзақ өмір сүруге болатынын аңдаппын.
 Зор ортаға сәлем жолдай отырып,
 Тіршілікті көмегімен атомның
 жою деген болар еді анық шешім, ақыл-үн.
 Тағы да еске саламын: желім іштім.
 Байқағаным, цифрлық код тартымды,
 жанып-өшсе қызарып
 және тұман ішінде көрінгенде бозарып.
 Қараңғы қойылып барады.

*Аударған Таңсұлу Рахымбаева
 Өңдеген Сағыныш Намазшамова*

Рике Шеффлер

Сезім селі (To Do)

Сүйген жанның құшағы да жұмақ қой.
 Сезім шоғы жүрегінен атқылай,
 Жылу қосып көңілінің лебіне,

 Қос жүрекке бақ сыйлай.
 Жалындаған жанарларға сыр тұнып,
 Махаббаттың мәңгілігі құбылыс.
 Сую мәнін ежелден-ақ түйсініп,
 Жүректерде сөнбес мәңгі бұлақыныс.

*Аударған Райхан Шалғынбаева
 Өңдеген Жеңісбек Пәзіл*

* Ernstjan-dokles (Ernst Jandl+Empedokles) – Эрнст Яндл, австриялық ақын, радикал экспериментатор, өлеңдерін сөздермен, буындармен, дыбыстармен ойын түрінде жазған. Эмпедокл – өз еңбектерін поэма түрінде жазған ежелгі грек философы.

Суға айналу

Шыныдағы судың атынан сөйлегелі тұрғандай болдым ғой.

Жюльен Ж. Бисмут

Біз ешқашан адам болған емеспіз.

Донна Харауай

Бәріміз жұтылып кетеміз,
Оған ешкім де таласпас.
Шарасыз екенін түсінсе,
Тағдырға мойымас.

Бір ұрттам судаймыз іркілген,
Өңешке кім келіп құлатпас.
Бір тамшы су едік ежелден,
Пендеге айналдық жұмыр бас.

«Біз ешқашан адам болған емеспіз».
Жанымыз оған да көне алмас.
Беріктік керек-ау тастан да,
Көнбіс пен көнгіштік ала алмас!

Мен дегенің тек қана әйел емен,
Арман-тілек, асқақ менің ойым да.
Су мен салға қарағанда ақырын,
Сылдырап енемін тұңғиық тұманға.

Айналам күз-жар, көлбей кеп,
Жарамды менің тырнайды.
Қанша рет тындым ішімнен,
Жасқанбай, қарсы тұруға.

Төменде тұншығып, түнерген тасқын,
Мүмкін бе басқаны ойлау!
Көкжиектен әке мен бала көрініп,
«Кел, секір!» дегендей келеді құлаққа.

Ашуға міндім алапат,
Кетпек болып жыраққа.
Сүйрік саусақ қимылдап,
Ой тартып әжім аулаққа.

Ынтызар көңіл күпсініп,
Жүрегім сыздайды тұныққа.
Бір тамшы тамса көзіңнен,
Айналып кетердей тамұққа.
Тастан да берік бол!

*Аударған Райхан Шалғынбаева
Өңдеген Жеңісбек Пәзіл*

Толқындар иірген еркінді,
 Қоқыстай жағаға итеріп.
 Гүл өрнегі өзгеше өріліп,
 Жағада жүреді сый теріп.

Тасталған қалдықтар қалқиды,
 Кім оны жинасын үлгеріп.
 Дамылсыз толқында шайқалып,
 Өмірдің жолындай тербелді.

Жырымды суға да жазармын,
 Кім болжар ертеңді.
 Тамсанып, талықсып тұрғанда,
 Жел келіп кептірді ерінді.

Теңіздер бақыттың денесі,
 Жетелеп әкелер сезімді.
 Иісімді бойына сіңіріп,
 Су перісі биледі еркімді.

Шұңқырға малтығып батқанда,
 Көбіктер аймалап жүзімді.
 Сүттей ақ теріге қап-қара жазу боп,
 Мен салған құм қала сөйлетті Тілімді.

*Аударған Таңсулу Рахымбаева
 Өңдеген Жеңісбек Пәзіл*

Көңіл бөлсең судың да дыбысына,
 Наразылық танытпағын толқуына.
 Бір-ақ ұрттам су шешеді тағдырды,
 Мысқылменен қарамассың дабылға.

Судың дағы сұрауы бар демей ме?
 Су жетпесе опаланған башпайға.
 Суда мінез жоқ демессің шапшитын,
 Шөлікесең шөлің содан қанбай ма?

Көбейеді, қайнайды, кебеді – су,
 Қанықпыз ғой бәріміз де ол жайға.
 Егер мен бар дауысымды көтерсем,
 Судай жетіп барар еді шалғайға.

Оны еститін ең әуелгі билік пе?
 Жаратылысы өз ығына алмай ма?
 Толғандырар кальмардың жынысы,
 Сусиырлар билеп-билеп алмай ма.
 Небір дыбыс, әралуандық топтасып,
 Қайшылықтар туындатып жатпай ма?

*Аударған Таңсулу Рахымбаева
 Өңдеген Жеңісбек Пәзіл*

Өзге бір әлемге айналып,
Терең бір теңізге тарасаң.
Тіршілік иесі емес пе?
Сәулелі балыққа қарасаң.

Моллюсктер мамығы секілді,
Жалбыздай жайылып тарасаң.
Сырына үңіліп тереңнің,
Оны да үлгі ғып санасаң.

Болашақ адамның мекені,
Көк пен су, жер ме екен қаласаң?
Су асты ғұмырын өткізген жандарға,
Ғашықтық хаттарын жолдасаң.

Батыстың керексіз кермегін,
Майдансыз қолдасаң.
Мақтанымш тумады өзіңде,
Бағыңды келетін байласаң.

Босқындар ғұмыры қайраң да,
Өлімге тосқауыл болмасаң.
Жағалау. Жұрт. Теңіз де толқиды,
Құлазиды олар да Еуропа болмаса!

*Аударған Таңсұлу Рахымбаева
Өңдеген Жеңісбек Пәзіл*

Жүзуді үйрену

Су ішінде қимыл жасап, демалып,
Ауызыңнан тынысыңды шығарып.
Малтығанда бас пен мойның бұрылар,
Судың түрлі кедергісін сезініп.

Денеңді де бір қалыпты ұстауға,
Бейімдіктің бір тәсілін табуға.
Қиындықтың қаупін жаның сезгенде,
Ұмтыласың қос қолыңды сермеуге.

Су әлемі тылсым сырын білуді,
Өз-өзіңе үйретеді сенуді.
Қорқынышсыз су астына түсе алсаң,
Қол-аяғың меңгереді жүзуді.

Аяғыңды бауырыңа жигандай,
Су асты да ғажап еді, о қандай?!
Адам бетін құмға тығып шөге алсаң,
Жүзбеқанаттармен қол түйісе алғандай.

Метан газдың ойылғандай күшіне,
Демін тартып суық мұздар ісіне.
Бір градус көтерілсе жылылық та орнайды,
Арктиканың байырғы мұзтауының ішіне.

Мен – итбалықпын олжа емес,
Тірлік ету, өмір – бітпес бір егес.
Қабыршақты сауытым мен тіліме,
Бір тамшы да суға енді зар емес.

Су астында сансыз тірлік өшетін,
Сынған айна, белгі тақтай шөгетін.
Өзгелердің өлекесін көретін,
Медузаның елесі бар кешетін.

*Аударған Айгерім Хавранек
Өңдеген Жеңісбек Пәзіл*

Таппайды бар дүние, сірә, тыным,
Түсінсең бір өзгеріс болатынын.
Сусыған жапырақтар еске салар,
Дүние қозғалыстан тұратынын.

Болмайды дүниеде сусыз өмір,
Әлемде су өмірмен егіз ғұмыр.
Егіздік үндеседі су нәрімен,
Оның да үңілгендер мәнін білер.

Арналар келіп бірге тоғысқанда,
Жан бітіп сай-салада күркіреді.
Су ағыны өмірдің ағысындай,
Жанары көз ұшынан мөлдіреді.

Ішіне бүккен қыр мен сыры да бар,
Оны адам неге енді сезінбейді.
Жер арал, жеміс сулар пайда болып,
Неге енді бөлінгені білінбейді.

Сумаңдап су жыландар жүретұғын,
Тоғысар бәрі келіп бір мұхитқа.
Құрлық пенен теңізде тірлік қызып,
Қосмекенді тірлігін бекемдейді.

Шөлейттің мұңды үніне әнін қосып,
Жұпыны үйде бесік жыр бебеулейді.
Ацтектер бұл өңірдің әспеттісі,
Тлалокқа сенеді көкте күші.

Балалардың қанымен суарылған,
Лагунаның құмы мен малта тасы.
Құрбандыққа шалынып өз перзенті,
Қалыптасқан тарихы бұл бір жолы.

Салт-дәстүр мен саудасы дамылдаған,
Ну орман – тіршіліктің қызған жері.

Үндінің шалқақ жатқан кең даласы,
Мүк басқан тұрғындардың асқазаны.
Сарқылмас мәңгілікке қанды теңіз,
Мұхитта медузалар мұң-наласы.

Тұз татыған құрамы бірдей болар
Балықтар ғұмырының құбылысы.
Желпінген желбезектер су тартады,
Топан суды сезбеген қайран басы.

Атлантида емес пе, анығында,
Жадтағы жаңғырған шөгіндісі.
Болатын ғажайыпты синхрондап,
Сонымен байқалады білім күші.

Белгісі жүректегі нәзік сезім,
Ынтық пен ынтызарлық бір үлгісі.
Қол созып шақырады дерттенгенде,
Махаббат пен құмарлық Макарасы.

'siwkw'. [ʃi:wə:k]. [sea_walk]
[seal_walk]. [she_will_walk].

We will_

*Аударған Рауза Мұсабаева
Өңдеген Жеңісбек Пәзіл*

Жыр деген аңыз емес,
Аңызға бергісіз ғажабы бар.
Дүниенің есепсіз иесіндей,
Шыдас бермес оның да азабы бар.
Атомдай ойдан өлең ыдыраса,
Ақын біткен селдете жыр ағызар.
Сәйкестік пен жұптастық,
Қажырлы бол, шыда, құмар.

Аспанның денелері дерек берген,
Жауын, тағы да жауын, кінә кімнен.
Аңыз боп кейіпкері дем тартқанша,
Нұсқау ап басқа тірлік иесінен.
Сопы, мыстан, Будданы пенде қылып,
Жаратқаның қарайды төбесінен.
Қанның ізін көрмеген, жас дельфиннің,
Күрсінген су ішінде үні естілген.
Шіру мен өлімді көріп, танып,
Бақ қашқанын байқады іргесінен.
Күрт өзгерді судың да ағындары,
Жыныс жасушалары, су аунады жүлгесінен.
Заманның пайда болған толқындары,
Басталды осылайша желкесінен.

Ғасыр бойы тасимын буырқанып,
Толқын атқан сулардың өркешімен.
Құмды шая, желісіне ыдырап,
Сіңісемін, айығып екпінімнен.

*Аударған Айсұлу Бекен
Өңдеген Жеңісбек Пәзіл*

Әйтсе де, бірақ...

Бейнелер анық байқалып,
Көз алдың кетер өзгеріп.
Мазасыз сауал туындар,
Орнына бояу қалдырып.

Кенеттен жаға сілкініп,
Суреттер жерге құлайды.
Үйілген құмға салмақ сап,
Сүйеу ғып сурет қойылды.

Артығы болмай үйлескен,
Көлеңке салмақ бассын деп.
Шеберге сондай ой келді.
Болмаса етті ештеңе!

Ол – әйел, жаны нәзік,
Шатырдың асты пейіш,
Бұлтсыз аспан жауғандай,
Суық леп себеледі.

Сезеді жаның да оны,
Жадында қалар мәңгі.
Жатыр әне, заттарың жағалауда
Солар ма еді, дүниеге керегі?

Әрине, қарсылық та бар шығар,
Әдепті сақтайық сабырлы.
Тынықсаң жағада жайланып,
Қашықтық ар, үлгі.

Аңсарың ауғанда өзгеге,
Жағада кеуіп жатады балығы.

Кешкісін, ымырт болғанда,
Жайлайды жалғыздық жаныңды.

Өмірге құштарлық қол бұлап,
Ойларға оранып жатады.
Түні бойғы үнсіздік,
Үзбеуге тырысып ырғақты.

Езуің тартылып елеусіз,
Жағада ұмытылмас сыр қапты.
Балық пен жыршы құс арбасып,
Ақ қамыс еріксіз ым қақты.

Өз ырқы көңілін билеп,
Денесі суыққа түршікті.
Сүйгені оралып ойына,
Хат жазып, қаламын сүйкетті.

Көңілі күй перне басылып,
Күміс сызықтар сызылды.
Көкірек кернеген сезімін,
Оятып тереңнен тербеді.

Бәрін де шынайы қалыппен,
Сүйе алсаң сүй деді.
Белгісіз, ғайыптан берілсе,
Даналық бойыңда, даралық,
Ұмтылып ойыңды салмақта,
Ертеңге сөнбейтін ой алып.

Ваннзее көлінің айдыны,
Тарихқа тереңнен сыр шертіп.
Артық сөз айтпады алып та,
Әдепке өз бойын үйретіп.

Ұлы өнер өрісін жоғалтпай,
Күйбіңге өз бойын үйретіп.
Өмірдің ағысы алдында,
Ескегін тірліктің естіріп.
Еселеп, күш беріп жетектер,
Табиғат ығына көндіріп.

Әйтсе де, күн де ұдайы бір орнында тұрмайды,
Хабар айтар әлсіз нұры ол жайлы.
Табиғаттың қуатынан күш алсаң,
Жан жылуын сезінесің шынайы.

Олар қазір өзінде бар,
Көзқарастар жеткілікті ұдайы.
Бастысы – тек араластыру,
Жаңсақ кетпеу сыңайы.

Өз бояуын қанық қылу,
Бұл сырт көзге қолайлы.
Белгі беріп жабдынып,
Көл суына жүздірсеңіз қайықты.

Ақ нөсердің астында қап,
Құшақтасып қауышып,
Оңашада паналасаң қайықты.
Іңкәр жүрек жасқанбаса,
Балғын жүзге иек батса,
Сонда кімдер айыпты.

Бәрі содан басталады,
Бәріне де мұңлы кеуде лайықты.
Іркілместен таяп келіп,

Ашса ыстық құшақты.
Талықси құлап, ұнап,
Тек үн қату да байыпты.

Кездейсоқтық, бәлкім болмас,
Езеуреген емеурін таныпты.
Рас, енді тіл мен жақтар тиісіп,
Құшырлана сүйсе демедім,
Бұлшық еттер тисе демедім.
Сөйте тұра құшақ жайып,
Шынайы болудан бас тарта алмадым.

*Аударған Рауза Мұсабаева
Имангелді Естаев
Өңдеген Жеңісбек Пәзіл*

Даниела Зеель

Бос әуреге төзгісіз жауынның сарыны
Үздігіп үзілген тамшылар тырсылы
Зәулім талдардың жарыққа мігірсіз ұмтылып
Тынымсыз саусақтарының табысуы
Көкке ұмтылуының ақыры таяғанда
Қайта тірілу жоқ.
Өзге жаңалық жоқ.
Қалжыраған сәтінде неткен көркем едің!
Сенен үміт үзгенімде, бұл астынан жарқ етіп шыға келші!
Пышақ жүзінен.
Тері астынан.
Күтпеген жерден.
Тарақшы мүйізінің астындағы мәңгіліктен.
Мен енді сені сағынбаймын.
Мен сені осының бәрі болып жатқанда сағындым...

*Аударған Имангелді Естаев
Өңдеген Еділбек Дүйсен*

Қолымда жалғыз түйір апельсин болса,
Мен оны өзгелермен бөлісер едім.
Тозақ атына мінгесушілермен де,
Болған қателіктеріммен де,
Сәтсіздіктеріммен де,
Жазылмаған шикі аңыздарыммен де.
Егер, жел қуып, тағдыр айдап әкелген,
екіншісі қолыма тисе,
Ұяттан шеңбер жасар ем,
Бозарып қалар күні ертең.
О, құрғыр ашкөздік, апельсин қайда кетті?

*Аударған Имангелді Естаев
Өңдеген Еділбек Дүйсен*

Тәтті болғандықтан қара өріктер тез жоғалады.
 Бәлкім торғайлардың кесірінен бе екен?!
 Әде менің күдігімнің көлеңкесі әкетті ме екен?!
 Балапандарды сүйкімділігі үшін талай қарғадым,
 Олардың осы үшін ғана мойнын бұрап тастау
 енді айызымды қандырмайды.
 Жан дауысы шығып жатқан жануарлар ма?
 Жан дауысы дегенің, жай қаңқылдау болса ғой!
 «Жұмыртқалар мен іш майларыңды бері шығарыңдар,
 әйтпесе қораздарыңның қауырсынын жұлып тастаймыз!»
 Бәріміз де егеуұйрықтарға ілесеміз.
 Ауылдағы еркек атаулы айырын алып,
 қашып кеткен шошқаның соңынан жүгіріп жүр.
 Ұстады ма екен?
 Ия, ұстады.
 Қолдың астында, не болмаса телпек астында, жапырақ астында.
 Осыны қыздарға ертегі деп емес,
 өз көзіммен көрген жағдай ретінде айтып отырмын.
 Біреуі шашса, енді бірі жинайды...
 Енді жыласам ба?
 Әде рақымсыздықтан өзін мейірімді көрсетіп тұрған тастан
 үйренсем бе екен?
 Әлі де есімнен танғандай тыныс алып, қатал түрде
 «Енді жоқтың» «Әлі жоққа» қарсы тұрғаны, мүмкіндік бере ме?
 Рақымсыздық.
 Мұндайда бәрі қалай бұйырса, солай болады.

*Аударған Айгерім Хавранек
 Өңдеген Еділбек Дүйсен*

Қарғалар төбеңнен топтана ұшқанда – үрейлі.
 Жан-жүйкең олардан құтылу тілейді.
 Құтылу... қап-қара дұшпаннан тозақтай,
 Базальттай ұйысқан құстардан құтылу...
 Киелі бейнесі астында олардың
 Самырсын.
 Самырсын түбінде жоғалдым.
 Құдды олар көктегі көп елес секілді,
 (Адамша тіршілік ету ме, кекілдім?!
 Қыс бойы тіршілік ету ме, кекілдім?!)
 Талдарды төске ұрып ұшқанда қарғалар,
 Төбеңнен тұмандай қабыршақ атаулы сорғалар.
 Содан соң қолдарым кеудемде қозғаусыз қалады
 Қозғаусыз қалады... (Оны енді көрудің қажеті шамалы...)
 Беу, Ажал! Ескірген жастығым басыма жастанған,
 Қарғаның қарқылын түсірмес аспаннан.
 Бір маған жазылған эхолот секілді
 артыңда көрінбей нық қалу,
 Өйткені, жұмыла құтқару - бұл да бір құтқару.

*Аударған Таңсулу Рахымбаева
 Өңдеген Еділбек Дүйсен*

Әттең, мені мұңайтады –
 бұрын ұғыспағандай кейіп танытып,
 бірге тыныстағандай болатындары.
 Жалған.

Оқа емес. Алдан –
 әлдекімнің жейдесі бұлдырайды
 киюсіз қалған.

Үздіккен құмарлықтың иісі келеді
 өзге жағалаудан.

Оған
 камерадан көрінген лыпасыз денелер куә
 (Менің саған өлсем де қолым жетпес-ау, сірә!)
 ондағылар ынтыға күбірлеп, ұйқыңды ұрлайды бірден.
 Уа, бақыт періштем, мүлдем
 Ешкімге тіс жарма!
 Мүлдем!
 Түшш.... түшшш!

*Аударған Таңсулу Рахымбаева
 Өңдеген Еділбек Дүйсен*

САҒА

Ауа райы хабар берер.

Рони Хорн

Қол созам үмітке,
 Теңіздей сенім толқиды.
 Жақындамай тас болып,
 Көңілсізденіп мүлгиді.
 Айналып басың кетердей,
 Көңілде біреу тұрады.
 Жаныңа ылғи күш берер,
 Жүреkte сезім хабары.
 Жауырынымды қаратсам,
 Арқамда айым қалқиды.
 Серік боп саған аппақ ай,
 Толқытып бойды балқиды.
 Өтті де кетті уақыт,
 Басыңда дәурен тұрмайды.
 Бақытқа қолды созбасаң,
 Жараңды бос сөз тырнайды.
 Артық сөз айтсаң өрекіп,
 Сезімнен селкеу сезгендей.
 Махаббат бойды билейді,
 Апокалипсистен үкім келгендей.
 Белгісіз жанды күткенмен,
 Барлық сезім шынайы.
 Келер күн сенің арманың,
 Уақыт бәрін ұрлайды.

Су үсті – тілсіз әлем құшағы,
 Мәңгілік тербеліп тұрады.
 Аштықты сезінсең қамығып,
 Көңілдің көбейер мұнары.

Қараңғы қойыла түскенде,
 Аңсайсың алыстан жағаны.
 Шөлдей бір шөліккеп кенезең,
 Өзегің өртеніп жанады.
 Қысылып, қымталсаң мейлінше,
 Көзіңнен ыстық жас тамады.
 Кардиган* шығанағы түбінде,
 Самал жел шашын да сылады.
 Уақыт ең қымбат бағалы,
 Су басып ормандар ағады.
 Бұл енді соғұрлым ой салған,
 Тай-Ньюид** жағынан қарады.
 Түбі бір теңіздің ағыны,
 Бұзылмас толқындар қалыбы.
 Хекла, Катла, Лаки*** жанартау,
 Аптаптың сезілер жалыны.
 Инзельберг мұздығы ішінен,
 Күн райы өзгеріс күшімен.
 Египетте құрғақшылық ол басқа,
 Француз революциясы ісімен.
 Мақсатына жету үшін ұмтылған,
 Үшінші жақ табанында Ол құрбан.
 Салдарын себебінен айырып,
 Опасыздық орын теуіп жаңғырған.
 Құрлықтағы тірлік те ұмытылып,

* Cardigan Bay – Ирланд теңізіндегі шығанақ, Уэльстің батыс жағалауының көп бөлігін алып жатыр. Лейн түбегінің оңтүстік-батыс шетіндегі Бардси аралы мен Кейп Страмбал мүйісінің арасында орналасқан және Гуинет, Кередигион және Пембрукишир деген үш округтің жағасын шайып жатыр. Шығанақтың солтүстік бөлігі Тремадок деп аталады.

** Тай-Ньюид (TyNewydd) – АҚШ, Кентукки штатындағы қала. Бұрынғы өнеркәсіптік көмір өндіру аймағында орналасқан.

*** Хекла, Катла, Лаки – Исландияның оңтүстігіндегі вулкандар.

Табиғат пен мүктерге де мұң тұнып.
 Баянсыздық жер бетіне орнайды,
 Жанартаудың жалмауына жұтылып.

Жаңа әлемге жол ашқан өнегесі,
 Исландиялық әйелдің үлгілі ісі.
 Гудрид* атақты саяхатшы,
 Британдық құлдың Ол немересі.

Құшақ ашқан Америка топырағы.
 Тоғыз елдің таниды бар алқабы,
 Кемемен су үстінде ғұмыр кешіп,
 Мың жылаға жалғасқан саяхаты.

Саяхатшы үзілмей есігінен,
 Снорри Торфинсон басталар ерлігінен.
 Қарт құрлықтың су жолы аталады,
 Еуропалық сәбидің есімімен.

Энрике Мелаканың барған жері,
 Теңіздің гуілдейді соққан желі.
 Құрлық пенен теңізді жалғап жатқан,
 Малазиялық құлдардың қан мен тері.

Жұмыс күші, тауар менен кеме жүзер.
 Магеллан флотын да бәрі білер.
 Қанша жыл адам ізі түссе-дағы,
 Құлазыған теңіздер күңіренер.

* Гудрид Торбярнардогттир – Колумбтан 500 жыл бұрын жана әлемді ашқан әйел. Саяхатшы, жаңа әлемді зерттеуші. Исландияда, IX ғасырдың аяғында туған. Лақап ат жамылып көп саяхаттап, Норвегияға, Гренландияға барып, кейінірек Римге тәу ету сапарын жасаған. Солтүстік Америкаға кемемен барып, Жаңа әлемдегі Кристофер Колумбтан 500 жылдай бұрын жаңалық ашқан. Америкада үш жыл тұрып, ұлы Снорри сол жерде туған алғашқы еуропалық болды.

Ботаника топшылаған кесім ғып,
Біз білеміз лавалардың күшін нық.
Жанартаудың балқымасын қақ жарған,
Қына еді ең алғашқы өсімдік.

Су ақпайды, өте алмайды деменіз,
Ол өмірге нәр берерін білеміз.
Түп-тамырың үзілгенде нәрінен,
Керексізге айналады денеңіз.

Климаттың өзгерісі тудырған,
Бөрібұршақ тұқымдары бүр жарған.
Шөл жалмаған тіршіліксіз өңірлер,
Аляска шөгіндісін тұрғызған.

Топалаңы шықса-дағы қара жер,
Жетелейді ертеңіңе үміттер.
Беріктік пен мүжілудің тартысы,
Тепе-теңдік күресіне жетелер.

Сұлбасындай шексіздіктің көз жетпес,
Одан ары ұлғайтуға сөз жетпес.
Ең әсілгі дерегіңнен адассаң,
Ешкімге де сұрыптауды үйретпес.
Өмір иіріміне құладым,
Еш өкінбеуге бекідім.
Мен кіммін енді?
Бірде денем жауынды сезінді.

Су көбігіне тұншықтым,
Төбемнен тұман төнеді.
Тереңдеп кетіп барамын,
Тасқа да маңдай тірелді.

Қар менен мұз қарыған,
Жаным да менің сірі еді.
Тұңғиық тереңге баттым да,
Тербеліс торлады көзімді.

Бостыққа барам жұтылып,
Кіналасам да өзімді.
Су үсті тірлігі елестеп,
Шарасыз үміт үзілді.

Қанатты құстар зуылап,
Су шайған жаға көрінді.
Телегей теңіз мұхитта,
Қалықтай ұшуды сүйеді.
Теңіздей өмірдің сыйы осы,
Адамдар тірлік кешеді.
Қарғалар қолдан көкке ұшты,
Үміттің үзілген белгісі.

*Аударған Рауза Мұсабаева
Айсұлу Бекен
Өңдеген Жеңісбек Пәзіл*

Өмір – күрес

Есіңнен мүлде ұмытылу,
 Ықылассыз оқу.
 Елеусіз еңбек,
 Уақытты да қор қылу.
 Бояу сырын түсінудің жолымен
 тек үйрену.
 Тер төгу,
 Жаратады жетістікті қолымен.
 Құндылықтар түсу үшін бір ізге
 күш керек.
 Табандылық,
 Тек қана әділдік жоқ дегізбе!
 Ақиқатта жол бұраң, өріс кең,
 талап бөлек.
 Жөні осы,
 Ырыздықты өзгелермен бөліссең.

Уақытта қаталдыққа үйретсе,
 үнің өзге.
 Сөзің бөгде
 Дүниенің кемдігіне көз жетсе.
 Халық тайса, ырыс кетер іргеден.
 Табанды боп.
 Тұрақ таппай,
 Мазалайды жаныңызды әлде нең?

Бастапқыдан көшірмеге көшкендей
 негізінен айырып.
 Өмір лезде,
 Омыраудан түйме үзіліп түскендей.
 Тірлік жайлы топшыласаң деректер
 Бос сөз емес.

Жолын тапқан,
 Зиялылар. Ақылдылар. Зеректер.

Тырнағандай біткен ескі жараны
 ауырады басылмай.
 Ашу-ыза,
 Өмір мәңгі күресуден тұрады.

Ызғарымен қырау салған қабаққа,
 Ағынды су асығады жыраққа.
 Үйкелістің заңдылығы міне осы,
 Жаңа қатқан мұз ериді суықта.

Сол секілді әліппе де заңдылық,
 Мәні мен мазмұны бар парақта.
 Озған уақыт заманымен елестеп,
 Көп білімге қанық болар сабақта.

Limes* – қызықтырса білуге,
 Асау ойды жетелейді аулаққа.
 Lindisfarne** -нің киесіне үңілсең,
 Алғаш жеткен христиандар аралға.
 Картография тілін енді сөйлетсек,
 Kiew – Русь шыға алады тұғырға.
 Рим Империясының ертегісі бітпейді,
 Қан жүгіртіп айтар болсам тамырға.
 Табиғаттың тыныштығын бұзбайды,
 Шегірткенің үн қосқаны далаға.
 Үзік-үзік шырылдаған шырылы,

* Limes (латын тілінде – «жол», «шекаралық сұрлеу жол», кейінірек «шекара») – Рим империясының шекарасында қорғайтын және кедендік бақылау құрылымы ретінде салынған күзет мұнаралары бар бекініс.

** Lindisfarne – Англияның солтүстік шығысында су тасығанынан пайда болған ауданы 5 шаршы шақырым арал. Киелі арал деген атпен де белгілі, өйткені Англияның Солтүстігіндегі христиандар Отаны болған.

Тағдырының айғағы ма олардың?

Қамыстың биік болып өсуі де,
Солқылдақ, күш түсірер шыбығына.
Беріктік пен қайсарлық белгісі ме?
Сызат түспей өскені сырығына.

Кей сәтте күн күркіреп, нөсерлетіп,
Қараңғылық енеді алқабыңа.
Уақыт өз еншісін беріп кетер,
Мән беріп қарар болсақ құбылысқа.

Безініп бұл өмірден кете алмассың,
Жер әлем тұрақ болған жұмыр басқа.
insprinchtaftbandun, infarwigandun*
Ұмтылған уағында құл болмасқа.
Glottis** -тің шықпасын үні босқа.

*Аударған Райхан Шалғынбаева
Өңдеген Жеңісбек Пәзіл*

* insprinchtaftbandun, infarwigandun – «Кісеннен құтыл, шайқастардан аулақ бол». Ежелгі неміс тілінде жазылған екі бөлімнен тұратын ерте ортағасырлық Мерзебург дуаларының бірінші бөлімінен алынған.

** Glottis – дауыс сіңірлері – кілегей қабықшасының жұпты эластик қатпарынан, көмекей қуысына дейін созылған және дыбыс саңылауларын шектеген сіңір.

Ян Вагнер

Өлілер

Түсіңе өмілер кірсе жабырқау,
Болмасын әсте жабырқау.
Күзгі ызғарға тоңғандай,
Бойыңды басар қалтырау.
Мең-зең күйге түсерсің,
Ойыңа орнап алаңдау.
Қанша енсе де түсіңе,
Сабырға жеңдір самарқау.
Пенденің бөлек тірлігі,
Дүние сырын айқындау.
Өңіндегідей күй кешіп,
Қарайсың оған салқындау.
Өмірден озып кетсе де,
Сезілер саған жақындау.
Рухы бізбен бірге жүр,
Періште бейне батылдау.
Жерде не көкте ұшып жүр,
Бар ма екен оған тұрақтау.
Елесі кезіп өлгеннің,
Ұйқысыз түйсіктер ояу.
Біз, бірақ, тіріміз,
Салмаңдар көңілге қаяу!

*Аударған Таңсулу Рахымбаева
Өңдеген Жеңісбек Пәзіл*

Пырақ

Түс емес, өңім ғой қуанған,
 Үйіме еніпсің қораңнан.
 Бөлмеге еркімен кіргені-ай,
 Батырдың ұрпағы ту алған.

Қылқұйрық көргенде, қуандым,
 Бір жоғым табылды, жоғалған.
 Ебедейсіз қозғалып еркінше,
 Кітаптың сөресін құлатқан.

Бөлмеге сыймаған жануар,
 Сүйкеніп, көп дүние сұлатқан.
 Бір пырақ енгені үйіме,
 Арқырап мені іздеп алыстан.
 Қанатын жайғанда сілкініп,
 Төбенің шамын да құлатқан.

Қорасы өртеніп кеткендей,
 Көздерін шарадай айналтқан.
 Жұп-жұмыр тұяғын басқанда,
 Жерді де еріксіз қозғалтқан.

Көршінің үрейі ұшыпты,
 Төбесін түнімен тулатқан.
 Пәтердің иесі естіп қап,
 Өзінше іс болды шулатқан.

Ащы иісі қолқаңды жарады,
 Жылқының тезегі жиылаған.
 Сен оны елемей кеткенмен,
 Осқырып қарайды алыстан.

Қолыңда баптасаң жануар,
 Сенімен егіз боп қабысқан.
 Айыл мен тартпасын түгенде,
 Дүлдүлдің желменен жарысқан.
 Ердің де қанаты пырақ қой,
 «Шу» десең, тізгінмен алысқан.

*Аударған Таңсулу Рахымбаева
 Өңдеген Жеңісбек Пәзіл*

Жазушы күткен кеме

Мен бастайын ойы терең дүние,
 Құту деген мәні бөлек әңгіме.
 Асбьерн Стенмарк* жазушы,
 Жөні бөлек айналатын үлгіге.
 Оның үздік қаламынан туындап,
 Тараған соң шығармасы әлемге.
 Ол ылғи да сарғаюдың ізімен,
 Дағдыланған пошта кеме күтуге.
 Сол күтудің маңызы да бейне бір,
 Шұбатылған теңіздейін сыр кеуде.
 Сол күтудің ең салмақты мәні де,
 Вальхаллаға** сапар болар жетуге.
 Барлық істер уақытқа бағынған,
 Болу керек құту үшін салқын қан.
 Уақыттың сырғуы да көмескі,
 Қалжыратар күте-күте сағынған.
 Толқын жарған екпіні бар кемеңің,
 Жатқан елді шырт ұйқыдан оятқан.
 Тұзды балық дәмі кетпес аузыңнан,
 Сатушының газетіне оратқан.
 Мегаполис дымын тартып ішіне,
 Жағалауда таң мүлгиді әр атқан.
 Ақ тұманды жарған пошта кемесін,

Көп күтумен жағалауға таятқан.
 Буырқана кеп тоқтайды сол кеме,
 Жағалауға арқандарын лақтырған.
 Дем тартқанша тыныштық та орнайды,
 Ізі де жоқ судың ішін қақ жарған.
 Қараңғылық көз алдыңды иектеп,
 Бір дүние орнай қалар сазарған.
 Осы, міне, ұзақ күткен жағажай,
 Жазушының хаты келді, көңіл жай.
 Мұз жалаған бұлан даусы естілер,
 Басқа әлем құлаққа ұрған танадай.

Аударған Рауза Мұсабаева
 Өңдеген Жеңісбек Пәзіл

* Асбьерн Стенмарк (1971ж. туған) – норвегиялық жазушы.

** Вальхалла – Герман мәдениетінің көрнекті тарихи тұлғаларының Даңқ залы, Дунайдың сол жағалауында, Регенбург қаласынан (Бавария, Германия) шығысқа қарай 10 шақырым жерде орналасқан. Скандинавиялық және неміс мифологияларында Вальхалла – шайқаста қаза тапқан батырлардың өлгеннен кейінгі мекендейтін орны.

Қарт байкер

Монтанадағы тау мекені,
 Қарт байкер тұрақ еткені.
 Еркіндікке жаны құмартып,
 Бұл жаққа жалғыз кеткен-ді.
 Тау менен орман сырласы,
 Табиғат-Ана мұңдасы.
 Жарты ғасырды аунатты,
 Ойынан өшкен қимасы.
 Қалаға түссе шаруамен,
 Көп сауал жанын қинады.
 Жұрт таңырқап шашына,
 Қола дәуірге балады.
 Қауғадай өскен сақалын,
 Даланың желі тарады.
 Тау тірлігін қыздырып,
 Маңдайдан тері ағады.
 Балық та бағып көргенмен,
 Көккүтан көрді қызығын.
 Жарының көңілін таппақ ед,
 Лайлап кетті-ау тұнығын.
 Арпалысқан дүние-ай,
 Құс та балықты тауысты.
 Мұнарған Монтана тауында,
 Жалғыздық жанын жайлаған
 Байкер шал мұңмен қауышты.

*Аударған Рауза Мұсабаева
 Өңдеген Жеңісбек Пәзіл*

Шалқан

Бір күш бар!
 Ол – ұлы сезім күші.
 Көңіліңнің орманынан,
 Мұңлы үні естіледі.

 Қараңғы түн. Дала.
 Ол – сырды тек өзі түсінеді.
 Көңілдің мазасыз толқыны,
 Өңі де бозарған рухсыз.

 Беріліп ой соқты сезімге,
 Өзге бір қимылаға құлықсыз.
 Жол орта өзі де күдікті,
 Жолыққан махаббат дертіне.

 Көңілге сәулесін жіберген,
 Тәңірдің құдірет күші ме?
 Бір сезім арбаған ойыңды,
 Бұл енді жүректің ісі ме?

 Азабым ауырлап барады,
 Оны да көремін түсімде!
 Ну орман, жапырақ сыбдыры,
 Жиілеп жүректің соғуы.

 Үздігіп барады сол үндер,
 Тасыған көңілдің толқуы.
 Самалдай сыр кеуде,
 Қүйдірген өрт уы.
 Меңіреу даланың реңі,
 Білдірмес біздерге сыр толы.

Беймәлім үмітке бағынған,
Далада қалтырап мен тұрмын,

Күбірлеп айтылар дұғаны.
Тыныстап, мұңлы бір күрсініп,
Көңілі қалтырап, жылады.
Толған ай астында құлазып,
Суық үй қаңырап тұрады.

*Аударған Имангелді Естаев
Өңдеген Жеңісбек Пәзіл*

Бір ағай

Кебежедей қарны бар,
Қол-аяғы балғадай.
Қиындық көрген әр түрлі,
Өмірде де жол болмай.
Қақсаған тісін жұлғызып,
Қиналды қаны тоқтамай.
Жоғалтып көңіл тұманын,
Мүштігін тартты мұржадай.
Шөлмекті көрген кезінде,
Жанған көзі шырадай.
Айырылып екі туыстан,
Қайғысы тиді соққыдай.
Асқынған жанның жарасы,
Ұмытшақ болды ойпырмай!
Теңізде қалған жейдесін,
Есіне салды жағажай.
Біреулер көзге елестеп,
Аңдып жүрген дұшпандай.
Селк етеді өз-өзі,
Терең суға батқандай.
Алыпқа өзін теңейді,
Салақтап жатқан қарныңдай.
Сүрінген жерін біледі,
Жан дүниесі шымырлай.
Бәріне төзіп келеді,
Үмітін үзіп жығылмай.

*Аударған Айгерім Хавранек
Өңдеген Жеңісбек Пәзіл*

Ади ағаға арналған қармақ салу одасы

Жалпақ өзен тереңіне иіріп,
 Уақыттың сырғуымен бірігіп.
 Қармақ салған ескі досын қимастан,
 Кетіп жатыр ағынына асығып.
 Қалтқысынан көзін алмай қарайды,
 Жер мен көктің арасына ілініп.
 Бейнесі де ой саларлық бір қандай,
 Тыртық тізе арпалыстар болғандай.
 Балықшының шыны ыдыстай бейнесі,
 Су бетіне төңкеріліп тұрғандай.
 Көзге солай бөлек-бөлек буылтық,
 Шөлмектер де жібереді құбылтып.
 Тойымсыздың күніндей боп күй кешкен,
 Ауа райы сияқтанып бұзылды.
 Қаншама жыл тоқтамады осы өзен,
 Осы өзенмен қаншама орман көгерген.
 Осы өзеннің жағасында қалтырап,
 Қанша адам баз кешпеді тірліктен.
 Талайлардың тірлігіне тірек боп,
 Талай жанның өміріне нәр берген.
 Таң сәріден дағдыланып жұмысқа,
 Су ішіне балық торын сүңгіткен.
 Бұл тіршілік өмірінің арқауы,
 Ұлы өзеннен балықшы еді сый күткен.

*Аударған Райхан Шалғынбаева
 Өңдеген Жеңісбек Пәзіл*

Теңіз – тірлік

Теңіз балдырының хош иісі,
 Еріксіз мұрын жарады.
 Өзгеше, иісі жағымды,
 Жұпардай болып тарады.
 Миллердің немесе Юнгтің,
 Балдырлары да шамалы.
 Жұп-жұмсақ, теңіз көрпесі,
 Сонымен бізге бағалы.
 Алатын шеннен кем емес,
 Тараған елге атағы.
 Аңқыған иісі балдырдың,
 Қолқаны жарып барады.
 Таусылмас балдыр жырымдай,
 Тереңде жатқан құның бай.
 Жап-жасыл ұлпа билейді,
 Желкілдеп тұрған тұлымдай.
 Иісің мен түсің үйлесіп,
 Теңіз тәңірінің сыйындай.
 Ғажайып еді бұл қандай,
 Иірім толы балдырлар.
 Үйіріп тартып өзіне,
 Тарайды шашын ағындар.
 Өзеннің суы жап-жасыл,
 Айшықтап түскен сағымдар.
 Ағынды сумен жұлқынып,
 Ұйысып кейде дамылдар.
 Шарасыздықтан тал қармап,
 Тоғысып жатқан тағдырлар.
 Тереңге батқан амалсыз,

Секілді бейне адамдар.
 Балдырдың бақытты ғұмырын,
 Шым-шытырыққа түсірген.
 Теңіздің соққан дауылы,
 Өмірдің сиқын кетірген.
 Буырқану сыры белгілі,
 Жалмауыз толқын көпірген.
 Жағаны жалмап әкетер,
 Тойымсыз басын көтерген.
 Өмірдің сыры осында,
 Өлім мен өмір арбасқан.
 Жағаны сулар ұрғылап,
 Есінен танып адасқан.
 Уақыт озса, жалт беріп,
 Ізінді құм мен су басқан.
 Қоңырқай тірлік жалғасып,
 Кеуденді ауыр мұң басқан.
 Еншілеп алып сыйыңды,
 Су шайып кетсе сорыңды.
 Белгі боп қалар артыңда,
 Қауқиған қоңыр үйінді.

*Аударған Райхан Шалғынбаева
 Өңдеген Жеңісбек Пәзіл*

Бір тал шаш

Құрметсізді төрге шығарсаң,
 Құныңды білмес адамдық.
 Сайтан ойларды сыбырлап,
 Төбеңде ойнар алаң ғып.
 Өмірдің зырлап ағысы,
 Ізінді келіп жапқандай.
 Қатал уақыттың табы қалар,
 Қара шаш пен маңдайда.
 Өрекіп барып басылар,
 Теңіздің суы қайтқандай.
 Көңілің шалқып мақтаныш,
 Айнытпай шындық айтқандай.
 Қайратың шаштан білінер,
 Намысың жерге тапталмай.
 Шашыңның дымы кепкенде,
 Ағарады ақ қардай.
 Әлжуаз болсаң өмірде,
 Ақ үміт қалар ақталмай.
 Ерінбей еңбек етсеңіз,
 Жанасың өшпес оттардай.
 Жансыз боп тұрсаң жалбырап,
 Бақ кетер бастан батпандай.
 Тұрақтар жерің болмайды,
 Жел ұшырған қаңбақтай.
 Ғұмырыңды жоғалтпа,
 Басыңнан түскен шаштардай.

*Аударған Айсұлу Бекен
 Өңдеген Жеңісбек Пәзіл*

Керексіз дүние

Жерден биікпін дейсің ау,
Әуе шарымен жүріп аспанда.
Версаль саябағына қарашы,
Кеудесін солай қаққан ба?
Бәрі де әлі ұйқылы-ояу,
Өткенін іздеп тапқан ба?
Тобырдан күдер үзілді,
Парламенттен де жоқ пайда.
Халық деген ұлы күш,
Қозғалса, сеңі тоқтай ма?
Нәпсінің құлына айналсаң,
Қадіріңді жоқтай ма?
Адамдық деген не тәйірі,
Тапталып намыс жатқанда.
Абыройсыз мәртебе,
Арсыздарға мақтан ба?
Қарағанмен паңданып,
Сай келмессің талғамға.
Үзілген жібің жалғанбас,
Айтарсың нені жалғанға.
Тынымсыз жүрген тірлігің,
Айналар құлыптасқа.
Өмірдің заңы осылай,
Амалың болмас ғайыпқа.
Ақша бұлттар қалқиды,
Тәңірдің көк аспанында.
Мал-мүлкің қалар керексіз,
Қош айтқан күні жалғанға.

Кыргыз тилинде

*Аударған Айсұлу Бекен
Өңдеген Жеңісбек Пәзіл*

Deep blue (*1997)

«deep blue» деп айтылган
Ал бир болсо океанга
жана анын байырки бир күчүнө,
өлкөлөрдүн ортосунда жай жылган
Тынч окен агымына ишенип,
жана дагы Улуу күчкө таянды.
Мээдей тынбай иштегени үчүнбү,
deep blue ойноду го шахматты,
ойлонбой да, кыйналбай.
Алты жолу уттурганда оюнду,
биздин каарман Каспаров, сен -
эмне сездиң? Калдын кандай абалда?
Кайсы күчкө каршы чыктың? Бул кандай?
Бир суу соргуч көлмө ичинде жаралган,
океанга каршылыкка коюлду,
жан дүйнөнүн күчүнө да бүтүндөй
каршы чыкты. Көк түс, айтчы
көрдүк бүгүн сенин кайсы түсүңдү?

*Сөзмө-сөз которгон Памира Кадырбекова
Көркөм которгон Нарсулуу Гургубаева*

*DeepBlue – IBM тарабынан иштелип чыккан шахмат ойноочу компьютер. Ал 1996-жылы, ошол учурдагы шахмат боюнча дүйнөнүн чемпиону Гари Каспаров менен белгиленген убакыт арасында шахмат ойноп, женип алган биринчи компьютер. 1997-жылы DeepBlue Каспаров менен кайрадан шахмат ойноп, турнирдин шарттары боюнча, алты партиядан турган мелдешти толугу менен женип алган

Ар бир нурга ачык жатат талаалар,
ага таандык кыйыр-чеги бар сыңдуу,
кайра-кайра өз абалын текшерип,
мемиреген абалына ишенди.
Бейпилдиктин бетин карай тартылды
түркүн түстөр – тилке-тилке, тикендүү
кутулардай кыйшык бурчтуу,
тайыз да
утурумдук нерседей.
Сыр боектой чала өчкөн чырмалып,
түшүнбөстөн сактап жүргөн элестей
сен экөөбүз тууралуу.

*Сөзмө-сөз которгон Мээрим Кыдырбаева
Көркөм которгон Нарсулуу Гургубаева*

Коен

Иттер заара ушаткан
дубалдарды бойлоп кеткен тар көчө
өйдо барып алып чыгат чон жолго.
Жөнөкөй кыз
кийими да жөнөкөй, жупунураак
өзү менен бир өзү ойлуу турат.
Бирок аны бир да жан көрбөсү анык.

Учат, учат шаштырат тоготпостон
аеоосу жок жылдардын учкундары.
Ушул эч ким жок жерде
Капысынан ээрчип барып рельстерди жол бурулат.

Трамвай өтүп шарактап, күңгүрөнүп,
шаштын алып, чочутат бурчту дагы
Кыз жок болсо, кош колун бооруна алган,
ишенмектир бакытка ким бирөөлөр,
бакыт бардай көрүнмөк ким бирөөгө
Балким ал кыз олуттуу көзү менен
алгач жолу тиктеди бул дүйнөгө.

Наавайкана,
гүл саткан дүкөндөргө
жанаша эле жайгашкан өлүккана,
өлүккана көрүндү жарнамалуу.
Телмирет кыз, нестейет.
Анын азыр коркок, кара, чон, бирок элеңдеген.
коен турат калтырап кучагында.

Кыз коенду кош колдоп кармап алып,
 Күтөт
 турат
 өтө албайт андан ары
 Ал көчөдөн өткүсү келбей турат
 Токтоп турат убакыт коен менен
 Буттары анын шилтенбей тушалууда.

*Сөзмө-сөз которгон Эрика Кыдыралиева
 Көркөм которгон Нарсулуу Гургубаева*

Көө

Көө эмне деп мен сенден сурагым бар,
 көмүр эске келгенде. Кышпы? Карбы?
 Кара көздөр, күлкүлөр кекээрлеген,
 паравоздун мешидир, Карл мэйге,
 эң биринчи ачылган жолдор чыгар
 Көө дегенин көмүрдүн карасы эмес,
 балалык бул абада жылтылдаган,
 абага учкан көмүрдүн учкундары,
 эки жолу күүлөнгөн мопед дагы,
 сенин колун аяглап сылап өткөн,
 банандар да баары бир тутумдагы.
 Көө бул жөтөл күн-түндүн тынчын алган,
 жалгыз эмес, жанында жолдош болуп,
 бала олтурат уктабай башын жөлөп,
 сезет бала абанын оорлошконун.
 Үлүңдөгөн чыракты тегеренген,
 бүлбүлдөгөн жарыктын күчүн сезет.
 Жана дагы ким бирөө терезеден
 теше тиктеп тургансыйт бала жакты.
 Көө кыймылдайт, дүйнөнү күүлдөтөт.
 Ар бир дабыш, ар бир үн теребелге
 ушул сыйкыр аркылуу таралаттыр.
 Эки сокку, сырдуу үн, табышмактуу,
 бир жаңырып абага сүнгүп кетет.
 Жетишпеген таза аба, уйку дагы,
 арык бала көздөрүн аландатып,
 чаржайыт бир тигилет чар тарапка.
 Ушул үйдө жашайт ал көптөн бери,
 жана жалгыз бир ага башын ийип,
 жалгыз анын алдында кайсалактайт.

*Сөзмө-сөз которгон Диана Арыкбаева
 Көркөм которгон Нарсулуу Гургубаева*

Эки жыгач кеме

Кыйшайышып турат коргон сыртында,
гүлдүн эски челектери сыяктуу,
чекесинде ылай менен топурак.
Айланасын курчап өскөн көк чөптөр,
Керек беле? Андан ары бул дүйнө
Жалтылдаган асфальт жолго кошулат.
Азыр чак түш. Бир бүдөмүк нерседен
Бош денелер көрүнгөнсүйт чонураак.

*Сөзмө-сөз которгон Диана Арыкбаева
Көркөм которгон Нарсулуу Гургубаева*

Ит дайыма ачка

Кез-кездерде,
Михаэльдин Альберттеги итти ойлойм,
Корук жактан ок чыгып,
аз күн мурун ага рентген жасалган.
Аттиң, орой мамилелер,
такыр суу жок эх арман.
Жалгыз жакшы саамалык:
Гельветчилер бөтөлкөгө
таза сууну толтурат.
Мага айтып беришкендей
операция бүткөндөн,
бир топ жума өткөн соң,
Ээсин көрүп ушул ит
акыл-эсин жоготууга аз калган.
Шишик. Аттиң, өтө эле чоң болчу да.
Көлдөрдү эстейм жардыруунун айынан
Химиялык затка толуп ууланган.
Канаттуулар конбосун деп ал жерге
Арты артынан ок асманга атылган.
Андан көрө ошол жерде,
жан-жаныбар сойлоп жүрсө эмне эле?
ит күн сайын ачка жүрөт
Ушул аянт жардырылып, казылган.
Англиянын аянтына тен келет.
Аттин, а ит дайым ачка жер кезет.

*Сөзмө-сөз которгон Айперим Молдалиева
Көркөм которгон Нуриза Өмүрбаева*

Менин артымдан

Айтып берип жатасың,
 Жыпар жыттуу ашкөктү.
 Акырында жер жемишти
 Кызгылт сары, кара кочкул,
 кыпкызыл.
 Дагы мөмө жемиштер.
 Кожагатты,
 карагатты,
 Чүкүрүнү ышкынды,
 Айтып берип жатасың.
 Айтып берип
 Бир тыныгуу жасап алып
 Тыңшачы.
 Ушул жерде кимдир бирөө тургандай
 Муздак балык, кургатылган буудай нан
 ар бир кечте
 Барасың
 текчелерге
 Айтуу үчүн
 Өткөн күнүң жөнүндө.
 Ар бир кечте,
 Кандай өттү
 Эмне болду
 Сенин үнүң - ошол күн
 Күн издеди
 Узак күн.
 Кимдир бирөө укту бекен
 Үнүңдү
 Үн. Текченин артында.

Миздүү бычак
 Өтө курч
 Ошол менен
 Көрүү үчүн ачасың.
 Деңиздеги жандыктын
 Бакалоорун, чеңгелчесин,
 анан ачык жүрөгүн.

*Сөзмө-сөз которгон Раиса Абдрахманова
 Көркөм которгон Нуриза Өмүрбаева*

Көпөлөк

Быштак жеди экөө эки кесимден.
 Бул жашоонун узактыгын билсин деп,
 күндө кечте узун сүйүү баяны
 чубалжыган, эзилген
 экранда улам тынбай жаңырат.
 Жылтыраган көгүлтүр түс көзубузду чагылат.
 Ич кийимдер, коктейлдер, шараптар
 ар ар жерде, бий, музыка күчөдү
 Бирок эч ким көрбөс жерде: боор,бөйрөк, ичеги,
 бул жашоонун оор, зыяндуу экенин
 сезип, туюп түтөдү.
 Көйрөң, көпкөн эргулдардын аттары...
 Жарыктардан тийген айыл үстүнө
 айланада куштун баары тутпөстөн,
 кыжырланып баштады.
 Меш күүлдөйт керексинип бир нерсе.
 Тиги алыста жаркыраган мамылар
 кооздук учун орнотулган, жасалган
 шайкеш, сулуу, ырааттуу.
 Жүрөгүмө токуй алдың жаңылап,
 улпудөгөн, кооз, күлгүн үйүңдү,
 жумшак мамык сыяктуу.

*Сөзмө-сөз которгон Айгул Адисова
 Көркөм которгон Нарсулуу Гургубаева*

КУК кемеси

Коштоп турат музыканын ыргагы,
 Көрүндүбү кайык сага суудагы?
 Капитан КУК женил гана термелет.
 Бермет тустүү кара тоонун алдында,
 караңгыда,
 токтобогон ыр-күүдөн,
 чыдам бутуп, тажагандар көбүрөөк.
 Бирок азыр алкактарды санаар маал
 Үч түс менен кайра-кайра боелгон
 тосмолордун капталы.
 Ушул маалда бардык нерсе
 укмуштуудай баалуу болуп көрүнөт.
 Буга алкактар себеп деле эместир.
 Үч арканды ченеп, өлчөп кыркылган,
 алдын ала кимдир бирөө билгендей,
 баарыбызды жүрөксүбөй, чочубай,
 суу үстүндө термелсин деп илгендир.
 Бизге азыр катардан да тизмеден,
 Мүмкүн эмес чийилүүгө, чыгууга.
 Сырттан алып караганда ушундай
 Ушул күндөн тартып баарын кечигип,
 байкайсың го, чынында
 Жада калса кемеказык
 куткаруучу – кара түскө боелгон.
 Мунун баары сыягы,
 жыгачтын чоң кыялы.

*Сөзмө-сөз которгон Памира Кадырбекова
 Көркөм которгон Нарсулуу Гургубаева*

Деңизден өтүү аракети

Горизонттун жанында болсо керек.
 Жарык нурлар атылып тереңдерден,
 түркүн түстүү боектун сүртүмдөрү,
 толкунга окшоп чачырайт терембелге.
 Кенен деген деңиздин көөдөнүндө,
 балык завод жана да андан чыккан
 калдык, чопо, чиринди бул күндөрү.
 Майда таштар үстүндө жомок сымал –
 кыялга бай отторду тегеректеп,
 качандыр бир жолуккан жолоочулар,
 бир биринди түбөлүк жоготтунар!
 Кемебайыр, порттордо топ-топ болуп,
 контейнерлер, кемелер көп нерсени,
 көз жазымда калтырат, унуттурат.
 Түн астында иштеген крандар да,
 ооздукташып деңиздин эркиндигин,
 куса кылат деңизди, буулуктурат.
 Калкып чыгып мурена балыктары,
 жашырынат таштардын арасына.
 Себеби жок жоголгон кыялдардын
 элестери, энсеткен жарыктары
 тереңинде деңиздин калат тура...
 Жылдыздардан куралган мозаика,
 кайра- кайра казылып, кургап калган
 ылай-чопо алдында калбаса азыр,
 деңиз бүгүн аптыгып, жылчык издеп
 көкүрөгүн муң басып турмакпы, арман...

*Сөзмө-сөз которгон Памира Кадырбекова
 Көркөм которгон Нарсулуу Гургубаева*

Кучакташуудан алыс болуу

Алар кайра өлгүсү жок бир жолу,
 Кагылышып, бири-бирине жете албай.
 Мүмкүнчүлүк болгон эле бир гана,
 Ошол өлкө, шаар алар жашаган,
 Адамдардын аты дагы бар эле,
 Арасында кетишсе да жоголуп,
 Чакырышчу кайра ал жерге аларды.
 Чатыр болчу үстүндөгү жайылган,
 Көздөрүн жуумп, көрбөй баарын сезишкен,
 Баарын угуп жарылууну каалашкан.
 Төртүнчү ирет өлүп кала жаздашкан.
 Баары катып турган-турган жеринде.
 Мына ошентип кыяматка кабылып,
 Аргасыздан ошол жерде калышкан.
 Бул кыямат көп жылдарга созулду.
 Төшөнчү бар, бир карыш жер жок эле,
 Жийиркенткен ванна, жүнсүз торчолор,
 Көрксүз буюм, ичинде бул чапандын,
 Таң каларлык же деңизде деңиз жок.
 А деңиздин шарпылдагы жадатма,
 Түбөлүктүү кучагында ритмдин.
 Өлүм барын сездиргенден башка бир,
 Чынында ушул жоопсуз үнсүздүк менен,
 Аргасыздан жашаш керек болгондой.
 Сүйүү бизди маңызына дүйнөнүн,
 Чакырат да, алыстатат бизди эмне?
 Горизонттун мааниси алыс калчудай,

Моника Ринк

Анан алар абдан алыс калышты,
 Бул алардын жайы болгон, жакында
 Чач түбүнө болгон сүйүү сыяктуу,
 Алкымында жыпар жыты ал түгүл,
 Мунун баары калбай калды, алыста,
 Убак болгон бир кезекте бул жайда,
 Мындан кенен турак-жай да жок эле,
 Себеп ушул, башка себеп болбогон.
 Башка себеп болмок эмес эч качан.
 Кийин барып жоготушту аларды,
 Анан дагы жоготушту кайрадан.
 Буга чейин дагы бирөө бар үчүн,
 Калды алар жоготууга кайра бир,
 Кайра дагы жоготууга калышты.
 Жоготууга кайрадан бир аларды.
 Бул аларга жардам деле бербеди,
 Бирок ага жардам берди башкача,
 Жакшы жакка өзгөрүлгөн адамга.

*Сөзмө-сөз которгон Анипа Сулайманкулова
 Көркөм которгон Махабат Касейинова*

Үшкүрүк

Кызыгы ушул, кайгы таандык денеге,
 байланыштай үзүлбөгөн, туруктуу.
 Анткени бул - сенин чөйрөң курчаган,
 чөйрөлөрдүн олуттуусу, улуусу,
 жана анын ичиндеги жакындык.
 Кайгы кызык, таң калычтуу... Дененин
 ал канчалык түпкүрүндө жайгашкан?
 Сен эгерде жан дүйнөңдү түшүнүп,
 терендигин таба албасан, билбесең,
 кайгы кайда отурганын карап көр.
 Кызык ушул, таң калычтуу... Үшкүрүк -
 денедеги кайгы бекен, муң бекен?

*Сөзмө-сөз которгон Айперим Молдалиева
 Көркөм которгон Нарсулуу Гургубаева*

Өзүңө кайтуу

2014. Майрамдагы ыр-күүлөр,
баарын, баарын түшүнүп, бирок өзү
башкаларга ачылбай, түбөлүккө,
түшүнүксүз сыр бойдон калган жандар -
бул силерге, силерге, силер үчүн!

Өзүн жеген аң-сезим. Үстүнөрдө,
өзүңдү өзүң жашырган жалгандардан,
камуфляж күлкүлүү, маскарадай.
Мындан жакшы өзгөрсө болот деген
ойду аңдап, түшүндүн, бирок ал да
башкалардын ойу эле таңууланган,
шайтан алсын бардыгын, шайтан алсын!

Жаап жатат чоктордун учкундары
дзен-буддизм абсурдадай сезилүүдө.
Коркунучтун таасирдүү, чоңу дагы
учуп өткөн үстүнөн пальмалардын
чачыраган учкундан жаралышат.
Фейерверктер.. Түтүнү дарылардын
булутка окшойт, каррилер чандай учат.
мага бирөө көндүбү үйүр алып?
Аял дагы, эркек да кыймылдабай,
жашай берсе болобу мындан ары?
Адам өзүн, мендигин ичиндеги,
ушул улуу дүйнөгө курчап турган,
таандыктыгын тааныйм деп кыйналабы?

Ички туюм сүйлөнөт, сыртта болсо
башка гана нерселер, такыр башка,

мунун баары азгырык, жалган дагы.
Түнкү саат үчтөрдө, мисалга алсан
интернетте олтурат кимдир бирөө.
Жек көрөсүң өзүңдү эркинден тыш.
Санариптик зыяндар кырсык менен
бир-бирине бет келип биригүүдө.
(Душманым бар менин да, ал өзүммүн,
же болбосо: ал да мен, каран калсын...)
Эстеп калгын: толкундар көтөрүлгөн,
артка бир күн кайрадан тартылаарын.

Ыңгайлашып жашоого, актерлордун,
беткабын өз жүзүнө тагып алган,
акционер-үлүштөш жандар сымал,
курмандыкты баш кесер тарабынан
метономия калыбында сактоосу -
өлүм культу болбосун?
Жаманындар бирөөлөрдүн атагын -
турналардын олжосу!

Же болбосо: өзүңдү табамын деп,
жыпар жытка алданып, искеп барып,
кайра жаңы сезимге чоочурткаткан
кирип баруу бүшүркөп.
Өзүң боло албаган нерселерге
көрө албастык кылганга мүмкүн эмес,
ага болбой баары бир ичин тарыйт.
Байкушсуң сен, байкушум, байкушум ай

Сага таандык болгон соң ошол замат,
кайра өзүңдү жеп, жутуп түгөтүүчү
нерселерди дагы эле каалайсыңбы?

Башындагы кынтыксыз сүрөт үчүн,
каалооң менен ичтеги таймашыңды,
жана өзүңдү жактырбай жүрөсүң, чын.
Кум-жам кылып жоготкучу келип турган,
коркунучтуу элестер арбак сыңдуу,
Көпү? Көптүр? Көп эмес...

*Сөзмө-сөз которгон Мээрим Кыдырбаева
Көркөм которгон Нарсулуу Гургубаева*

Маркумдар

Ушул дүйнө бар болчу.
Ага адамдар кеч келишип бир кыйла,
Көбөйүштү... Бирин-бири өлтүрдү.
Ага катар, ойлоп таап туулганы
Кымбат баалуу курал-жарак түрлөрүн,
Өнүктүрдү жашоо турмуш, бүт баарын.
Ошол күндөр бүгүн деле уланып,
Мен эч нерсе кошалбадым көрүнөт.
Жада калса ыр дагы жок. Баардыгы
Маркумдарга таандык десем жөнүрөөк.
Маркумдардын үн, укугу көбүрөөк.

*Сөзмө-сөз которгон Айперим Молдалиева
Көркөм которгон Нуриза Өмүрбаева*

Кайталап пайдалануу (Өзүңдү кайталап пайдалануунун жолу)

Уктунарбы, бал тилдуу протоколдор,
тынчсыздануу ээлеп турса эсинди
келекелеп, күлдү сенин үстүндөн.

«Мен аябай кыжалатмын» десең сен,
шылдың кылды, чыдамыңды сынады.

«Мен ушуну энесегем» деп жүткүнсөң,
булар сенин бут кийимиң аркылуу
таманыңды көрүп турат сыягы.

Сага жакшы кам көрүлдү, эч ким бут да тосподу,
бирок неге, бирок неге?

Көз каранды болуу бул -

бойду таштап болушунча алдыга

башкаларга жүгүнүү да, жүткүнүү,

Бул - коркунуч туруктуу да, эселүү,

бүгүн анын болгон маани-маңызы,

соода-сатык деңгээлине түштүбү?

Тыгын, тыгын, тыгыздалып эсеби.

Тосмолордун жанындагы кишини

кызыктырып жатат азыр көбүрөөк,

эмне ката, эмне туура экени.

Жүгүнүү бул – сактануу да, коргонуу

Сакта, сакта, корго сен да өзүңдү,

жок дегенде кийип турган бутуңда,

батинкеңди сактап калсаң болгону.

Көрүнүшүң жакшы эместей сезилди,

тамандарың

бошот, бошон бир керилип, чоюлгун.

Тарамышын жазылганда, кайра түздө боюнду,
андан кийин түптүз туруп, күткүн, күткүн, толкундан,
кайтып келет кайра сага кыжалат.

кайтсын десең, кыймылдаба ордундан.

Кайдыгерлик менен гана акыры

туруктуулук белгилери түптөлдү.

Кыймылдаба, эркиң дагы кайралсын,

мите курттар кире берсин туш келди.

Акырында шылдың менен бетинди

жуугун, жуугун. Көйнөктөрүң кошо жуу.

Шылдын менен чачынды жуу, шымды да.

Тазалануу - тарамышты бошотуу.

Кыжалаттын ортосуна кайрадан

тургун дагы, эми баарын энсей бер.

Өзүңдү өзүң щылдындай бер, шылдында!

Сөзмө-сөз которгон Эрика Кыдыралиева

Көркөм которгон Нарсулуу Гургубаева

Көл

Уктунарбы, бал тилдуу протоколдор
 келекелеп жатат эки жигитти.
 Эки жигит трамплинге чыкты да, кайра көлгө секирди.
 Алар турган жерде мамы бар эле,
 мамы болчу үч даана.
 Үч мамыны ийип алар желек-чатыр тигишти.
 Ал мамылар омокорулду, айлаларын кетирди,
 буюмдары ыргытылды бурчтарга.
 Бирок экөө чектен аша чапкан жок.
 Мен аларды биринчи ирет көрдүм суунун астынан,
 балыр элем анда мен.
 Андан кийин аларды мен капталынан карапмын,
 камыш элем анда мен.
 Көктө болгон кезимде,
 мен аларды тиктеп турдум үстүнөн,
 Эки жигит маектешип, бир нерсени талкуулап,
 калак шилтеп ылдам сүзүп баратты,
 кызуу, кызык сөздөрү бар түкшүмөл.
 Андан кийин мен алардын
 көрдүм, көрдүм оодарылып кеткенин,
 жана дагы чөккөнүн.
 Трамплинди жутуп кетти, жутту көлдүн жүрөгү.
 Мен жээк элем бул окуя болгондо,
 бирок ,бирок көл болбогом эч качан
 чындап айтам, ант ичем.
 Эмне кылам эми себеп-күнөөмү?
 Айлам кетип суу түбүндө жер болдум,
 ошол жерге жашыра алдым башымды.
 Анан кайра трамплин сымал

серпилдим да кайталап,
 кайттым артка, кайттым дагы жаага окшоп ийилген
 эки жээкке түкүрдүм.
 Көл өзүнө келди дагы,батып кетти ичиме
 Кыймылы жок турат баары, бир камыштар чайпалат.
 Мемиреген асман бизди тиктеп турган үчүнбү?

*Сөзмө-сөз которгон Памира Кадырбекова
 Көркөм которгон Нарсулуу Гургубаева*

Саман

Уктунарбы, бал тилдүү протоколдор
 келекелейт. Учурда сезимталдык
 каптап барып жайылды жалындады,
 бөлмөлөрдүн бардыгын өрттөп кетти.
 Бул кайгынын жүгүнөн тарыйт аалам.
 Чачтары бут агарды кайындардын,
 ажырады ит болсо бир көзүнөн.
 Күл дегениң шектенүү көз көрбөгөн,
 чарчоо балким, арылуу күнөөлөрдөн,
 мүмкүн күйүт, а бирок милдетиң бул.
 Азап-көйгөй жайгашкан бул жарыкты,
 колдоруңа көтөрүп өтүү керек,
 өтүүнү сен милдет деп тургандырсың.
 Бирок кийин, качандыр көрөсүн го,
 тынчыйт бир күн аң-сезим түшүнүүдөн,
 тактык келет артынан коркунучтун,
 кол чабылат угулуп, угулбаган.
 Түшүнгөнү аракет кылган менен,
 түшүнүксүз бардыгы, карайлайсын.
 Башка жакка өтөөрсүң кайсалактап,
 ал жактан да жеңилдик таба албайсың,
 таба албайсын сезимди дирилдеген,
 калган өндүү тумандын арасында,
 ат мингенсип тумандан билинбеген...
 Үрктү боз ат, ыргытты, кулап түштүм,
 тунгуюкка кулады жарык дагы,
 келди артынан коркунуч. Капысынан
 калды баары алдында сары түстүн
 сары саман, сары түс, сары, сары....

*Сөзмө-сөз которгон Раиса Абдрахманова
 Көркөм которгон Нарсулуу Гургубаева*

Жаз келе жатат

Уктунарбы силер дагы?
 бал сүйкөлгөн дөңгөчтөрдүн мазактаган үндөрүн,
 Жаз дайыма кийинкини туурайт да,
 Бир аздан соң кошулууну каалаган
 Адамга окшоп ресторанга кечиккен.
 Коркутууда жаз бизди,
 бычактарды бекители, деги эч кимге көрсөтпөй
 А болбосо жаңылайт да жаз бизди,
 Эмне ойлосо, ошол нерсе болобуз,
 Убакыттын ачууланган жаңжалы
 Баарын-баарын тетир буруп койсочу
 же ичиңди койсо сыртка аңтарып?
 Көргүң келип баары кандай болоорун,
 аңтарылып турса ичиң сыртыңа,
 Баары айтылмак ошондо.
 Келе жатат жаз болсо,
 каалап турат ал бизди,
 жайылтууну, кеңейтүүнү ченемсиз,
 Арыт бизди бычактардан дегенбиз.
 Аткарышсын тейлөөчүлөр, айткыла!
 Тамырлардын талаадагы ачык бир
 Таралышы кошо өлгөн жаз менен,
 Гүлдөр дагы кошо өлгөн
 кайрадан келе жаткан гүлдөрдүн да,
 Колдоруна кармап алып келет жаз.
 Бөлүп-жарат көк асманда ал бизди
 Гүлдөр менен
 келечектин гүлдөрүнө биз болсо,
 Күйүп-күйбөй жашайбыз. Кайдыгерлик.

Таңгакталган нейрондор!
 Өжөр киши!
 Сааттар, сааттар, сааттар, жана дагы!
 Качан болот он эки, аны карап,
 Камынгыла азыр аны тосууга!
 Жаз кайрадан келе жатат!

*Сөзмө-сөз которгон Диана Арыкбаева
 Көркөм которгон Махабат Касинова*

Жамгыр

Саат көрсөтөт 15:01 болгонун,
 Жамгыр төгөт жонума.
 Алыс дагы, жакын да,
 Шуулдап турат аралык.
 Жакын жерден кездешет,
 Чагылдырат көрүнүштү болгону,
 Куш сайрады, кара куш го болжолу...
 Алда кандай капалуудай шыпыргы,
 Ызы-чуудан чыгып анын ыргагы.
 Мен үйүмө кирдим жамгыр көтөрүп.
 Болор бекен адаштырсам бул үндү,
 Башкасына ушул азыр көшөрүп.
 Балким бул үн чатыраган
 оттун үнү болбосун
 Ал эместир, ал үн артка кайтчу үн.
 Чынында эле ал катуулай баштады,
 Ага аралаш сайраганы куштардын,
 Зымга конгон, зымда көбү тизилген.
 Толкун менен келери чын эми анын,
 Ал толкунду түзүп турган бөлүктөр
 Акырындап басандоодо ал дагы.
 Анан барып калды такыр унчукпай.
 Мен олтурам өкүнүчтөн кутулбай,
 Аны дагы тажатты бейм чарчоолор.
 Алыс дагы жакын жерден ал токтоп,
 Анан окшой баштады,
 Куш сайраны, жеңиштерди коштогон,
 Жамгыр күчөйт. Унаа. Саат 15.10.

*Сөзмө-сөз которгон Айгул Адисова
 Көркөм которгон Махабат Касинова*

Технократтар көмүлгөн таланттарды тумандатат

Каалаганда башталчу нерселер бар:
бир нерсени баштасан, бүтпөсү чын
таланттар же казылчу кендер өндүү.
Бул каалаган учурда кирип келет:
мааниси жок нерселер же болбосо,
көрүнүштөр акылга сыйбай турган.
Келет дагы көбөйөт, аралашып.
Коркунучтун жылдызы тик сайылып,
Жер Энеге түз, таамай карай учуп,
аз калганда алдастап кайып өтөт.
Аалам таануу илимин жок кылуунун
мына сага жөнөкөй колдонмосу:
Туманды ал! Элестер, фенотиптер
баш кийимдер, планктон, канттар дагы
тактайлар да, улуттар баары баары -
туман, туман, тумандан жаралгандар.
Ылдыйлаткын туманды нече катар
тепкичтерге, жөнгө сал. Анан гана
жогорулат, кайрадан жогорулат.
Мен да ушундай абалдан өтүшүм бар.
Желим ичтим. Ичимден кулпулангам,
туманды мен чатырдай пайдаландым.
Кыялдагы нерсени азыр мага,
көтөрүп да, артынып жүрүү кыйын.
Эрнстан-Docles! Сизге не айта аламын?
Сизге эмнени айтышым керек эле?
Баш ийе алган мыйзамга жана дагы,
мыйзам сактап жүрө алган адамдарды,

жактырамын, а бирок, бирок мага,
жагаары чын мыйзамсыз бангизаттар.
Оо тумандуу сурнайлар, үндөгүлө!
Кулап жатат бардыгы, кулап жатат!
Катуу кабык аркылуу кырсыктаган
керегинен көбүрөөк, узак, жакшы,
жашай берсе болоорун көрүп жатам.
Бардык тируу нерселер атом менен,
туура максат аркылуу жок кылынса,
чон жүрүштө, белгилүү көйгөйлөрдүн,
ишенимдуу аягы, соңу болмок.
Жарыялайм: мен бүгүн желим ичтим!
Санариптуу кызыл код керемети,
бүлбүл жанат тумандын арасынан,
ал акырын карарып өчүп барат,
өчүп барат... өчтү окшойт... өчөт... өчтү...

*Сөзмө-сөз которгон Айгул Адисова
Көркөм которгон Нарсулуу Гургубаева*

Рике Шеффлер

To Do

Арасындай жер табуу жаздыктардын,
Сөөктөр анан кабаттар. Кашек менен,
Эшиктери, үйдөгү ак тепкичтүү,
Ак тепкичтер бул үйгө гана кирген.
Бүт ааламды таңдантып бүк түшүргөн,
Кымбаттыгы бул үйдүн таң каларлык,
Анан дагы аябай улуу бизден.

*Сөзмө-сөз которгон Раиса Абдрахманова
Көркөм которгон Махабат Касеинова*

Сууга айлануу

*Мен жанымда турган стакандагы
суу үчүн сүйлөп жаткан сыяктуумун.
Жюлен Дж. Висмут*

*Биз эч качан адам болгон эмеспиз.
Донна Харауай*

Суу жөнүндө сүйлөй алам дейли, валенттүүлүк, каалоолор,
жалаң гана аялзатка тиешелүү эмес.
ал баардык жагына кеңейет, акырын шыбырап, жыштыкка
секирип,
салга окшоп. канча жолу үнсүз турдум, ачууланып,кыжырланып,
бүт тешилип аска-зоодо, кыйшайган сценарийлерби?
менин алдымда күңүрт майланышкан агым: Ата жана бала.
Кулакка ышкырык, бол келбейсиңби эми, секир!>>
Мен болсо каарданып, жалтыраган манжаларым менен
бороздой (соко менен тилип), капалуу көзүм менен колумдун
алаканын тырмап.
Бир да тамчы кур кетпеш керек, жалгыздыкка чөмүлүп, столдун
кырында, билегимди.
жумшак болуу деген бүктөө деген эмес. Өз эрки менен берилүү,
таштан да катуу.

*Сөзмө-сөз которгон Мээрим Кыдырбаева
Көркөм которгон Махабат Касеинова*

Мен сууда жаза алам, суу үстүндө,
 Толкунга секирүүдөн пайда болгон,
 Майда ылай сыяктанып жыбыраган,
 Жылуубу, муздак бекен же мелүүнбү?
 Ойлонбос оймо-чийме азбы-көппү?
 Мапмайда бөлүктөргө сынат калкып.
 Pussy juice калкып жүрөт жээкти бойлоп,
 А шамал дирилдеген эриндеги,
 Деңиздер - ал силердин денеңердей,
 Жытымды соруп алат денемдеги,
 Мен кантип жанымды карч урам анан?
 Тиштенип тешиктерди жарам, жарам.
 Кол жазма кара түстүү урунат да,
 Деңиздин көбүгүндө сүт денеге,
 Айтуудан кайра-кайра тил тешилди,
 Мен кургам жээктеги кум сепилди...

*Сөзмө-сөз которгон Айперим Молдалиева
 Көркөм которгон Махабат Касеинова*

Мен суунун добушуна,
 Нааразы болгон үндөр агымына,
 Тишимдин кирин соргон ачкалыкка,
 Күлгөнгө шылдың кылып мыйыгынан,
 Кыйкырган көчөдөгү сиреналар,
 Дүйнөмдөн бири калбай орун алар.
 Суу кандай чекти билет, билбейт чекти,
 Коркутат, өжөрлөнөт, кайнайт, кургайт,
 Ташкындап алгачкы күч уккан ушул,
 Үнүмдү жоон чыккан кеңейгенде.
 Киттердин жынысы же деңиздеги,
 Жандыктар менен кимдин жумушу бар?
 Бийлешет алар суунун агымында
 Бөлүнүү айырмалар жамааттарда,
 Өзүмчүл сезимдер да унутулар.

*Сөзмө-сөз которгон Памира Кадырбекова
 Көркөм которгон Махабат Касеинова*

Өзүбүздү табабыз биз көлдөрдөн,
 Көлмөлөрдөн жердин аягындагы.
 Жашоодогу өзгөчөлүктөр үчүн,
 Жооптуу болот туугандар.
 Жаркыраган нурдуу сүзгүч канаттар,
 Моллюскалар дагы сезет аларды.
 Өзгөрүшүн анда парадигманын,
 Багыт менен оңой болот үйрөнүү.
 Бүгүн посттун жайгашуусу гумандуу.
 Деңиздеги досторума кат жөнөт!
 Сүйүү сөзү турсун анда камтылып.
 Ичүүчү суу, батыштагы жайгашкан,
 Камсыз кылат бардык даараткананы,
 Жүрөт анда иондуу деп айтылып.
 Эстрагендер, менменсинген, текебер,
 Жер Ортолук деңизинде качкындар,
 Өлүп жаткан кезде алар күнүгө,
 Шабдаалыдан, торттордон сал аларга,
 Бөлөп баарын күлкүгө.
 Бүт улуттар коопсуздукту жээктеги,
 Деңиздеги куткаруунун алдын ал!
 Ойгон да, тур, Европа, ал жерде,
 Балким бардыр үнсүз-сөзсүз адамдар.

*Сөзмө-сөз которгон Эрика Калдыбаева
 Көркөм которгон Махабат Касинова*

Сууда сүзүү көнүгүүсү

Суу ичинде дем чыгаруу.
 Демди жутуу, дем алуу да.
 Ооз аркылуу жүргүзүлөт.
 Башыңды да ар тараптуу кармайсың,
 Сүзүп бара жатканда.
 Сезилет бүт каршылыктар,
 Табылмакпы башка арга?
 Сымбатыңды сактоо жана
 Аман калуу максаты
 Же фитнесин белгисиби?
 Жөпжөнөкөй бырыш миң.
 Кол жана бут. Бут жана кол.
 Муштум менен сүзүү кандай?
 Жайып сүзүү манжаны.
 Жана дагы кошо сүзгөн
 Пуделдердин жардамы.
 Согончокту тартып сүзсөң,
 Канат болот колдоруң.
 Бетиң кумда калып анан,
 Жоголосуң жолдо бир.
 Арктикада,
 Музда калган
 Метан менен уяттай.
 Жылып баштайт бир аз аба,
 Жылыйт, жылыйт, жылуулайт.
 А мен мөөрмүн тюлендеги,
 Ыраазычылык үчүн деле,
 Ташкебиме жана оозума,
 Тамчылатып койчу суу.

Кармап алсаң бир нерсени
 Медуза ал же көлөкө.
 Бирок, бирок жем эмес.
 Тонналаган сыныктары күзгүнүн,
 Көрнөк-жарнак белгилер,
 Манжалардай кыя-кыя чабылган.
 Сүт эмүүчү
 Ники Минаж шамандар
 Тампондордун тамгактары
 желимден,
 Ачыш керек.
 Асфальттардын бетине,
 Жамгыр түшөт жыбырап.
 Сүрөттөлгөн, баяндалган.
 Белгиленген седна деп.
 Исландиянын үстүндөгү,
 Киллер Клауд?.. Бүдөмүк.
 Мен өзүмдү тааный алам,
 Көзү менен башканын.
 Ушул жерде окшоштук бар,
 Муну биле баштадым.

*Сөзмө-сөз которгон Диана Арыкбаева
 Көркөм которгон Махабат Касеинова*

Кыймылда эс алууну эңсөө жакшы,
 Жаратуу бөлүнүүдөн ишке ашат.
 Айрым бир тилдердеги "туңгуч, суулар".
 Бул сөздө эгиз деген маани жатат.
 Көп жүздүү, кош тараптуу жана башка,
 Суулардын кучагынан баш тарта албайт.
 Жалбырак агымдары тынбастан эч,
 Аралдар калкып чыгат өйдө карай.
 Түйүлдүк айланасын каптаган суу,
 Жаралган бир кичине океандай,
 Жер-суудан айрыла албайт суу жыландар,
 Күл дарак анан дагы амфибиялар.
 Ырдалат алачыкта бешик ыры,
 Мындан да чоң кыйроолор орун алган,
 Лагунда сууну кайра толуктоого,
 Ацтектер ыйлап жаткан балдарды алып,
 Чалышкан курмандыкка Тлалокко.
 Ал эми калыптануу мезгилинде,
 Ырымдап сууда эс алган туңгуч токой,
 Балыктар, иттер жана медузалар,
 Туздалган дээрлик бирдей курам менен.
 Кан менен боелгондой деңиз анан,
 Ашказан тойгон өңдүү эңилчекке,
 Сел жүрүп, суу каптаган Атлантида,
 Чөкмөлөр, бакалоорлор, синхрондуу
 ...симптомдор кала берген эс тутумда.
 Хаома, Макара же Эликсирби?
 Деңизде сейилдөөнү ойлонобуз,
 Басабыз эртели-кеч деңиз бойлоп,
 Жасайбыз баарын-баарын
 Изибиз мөөр сымал калат жолдо...

*Сөзмө-сөз которгон Раиса Абдрахманова
 Көркөм которгон Махабат Касеинова*

Мен суунун атомдоруна
 Мириада, мономиф болуп,
 Же жөн гана ыр түрмөгүндөй
 Эригеним жөнсүз эместир.
 А бул эми башка мен эмес.
 Окшоштуктар бизде кездешкен,
 Экилик же кош маанилүүлүк,
 Баатырдыкпы билбейм кандагы,
 Табышмактуу мага ал жагы.
 Планеталар мурда болгонун,
 Оң терс каарман жомоктордогу
 Чыйылдашы бала дельфиндин,
 Жез кемпирлер, лама, буддалар,
 Кан издери, чирүү жана өлүм,
 Жамгырдагы ойлор бүтпөгөн,
 Сезип турду баарын бүт денем.
 Агылышы маалыматтардын,
 Чуңкурунда эки тизенин,
 Муундагы ар кыл клеткалар,
 Убакыттын жаралышы бар,
 Бүтпөйт, бүтпөйт, бүтпөйт агымдар.
 Кылымдарга суу менен бирге,
 Кем акылмын анан эңсөөмүн
 Тармактарга бирге чыгууну,
 Айыктыруу же баштоонубу
 Деги эмнени билбейм көксөдүм?..

*Сөзмө-сөз которгон Мээрим Кыдырбаева
 Көркөм которгон Махабат Касинова*

Карап көрсөк баам салып чынында
 Боёк менен байланышат усталык
 Көлгө малып түстөрдү,
 Пайда болот суроодой
 Май боектун күчү менен,
 Жээктин кооз сүрөтү
 Буюмдардын үстүнө түшөт.
 Алар аны бекитет кумга.
 Ойлоонууга анан чакырат,
 Көлөкөдө салмак көбүктөй,
 Көбүктөн да балким салмактуу.
 Эч болбосо аял ошону
 Чатырынан болмок байкаса.
 Ачык турган асмаңдан азыр,
 Муздай куюп жиберет балким.
 Анда туз бар, суюк десерт бар,
 Кайырмак бар, жууркан дагы бар,
 Үмүтү жок бакыт буларың,
 Жакырлыкка барат жетелеп.
 Жеңүү үчүн керек туруштук,
 Аралыкты сактоо зарылдай,
 Балык уулап, балык кармашат,
 Кармап алган ошол балыктар,
 Суу жээгинде жатат акактап.
 Багынышат от дагы өчөт.
 Аркы-терки сүзөт ар кечте,
 Таза суудан ичет.
 Көп убак.

Жалгыз эмес.
 Жээкте түнөк кап.
 Боо байланып турат ал капта,
 Унчукпастан машык түн боюу,
 Аракет кыл муунду сакташка.
 Түкүргүндү келтирип турат
 Тамашалар кыжыр кайнатчу
 Кара куурай менен илинген.
 Балыктарды тааныштырып кой!
 Жалкоо камыш ийилип турат.
 Жекшембиде келген туристтер
 Көзөмөлдө баары жүрүшөт.
 Кол сүлгүнү жана башканы,
 Аз өлчөмдө ченеп колдонот.
 Баары муну билет, кат жазган
 Буга чейин. Муздак калемин,
 Сүйүп жүргөн адамы үчүн.
 Күмүш сызык туура эместир.
 Камтып турган секундаларды
 Көөдөнүңдөн акылга карай,
 Кеткен учур ошол кеңдиктин,
 Кенендиктин чокусу чыгар.
 Канча терең билүү кызык да,
 Кызык бирок кыйын аныктоо
 Кимдир бирөө берсе уруксат,
 Кандай болмок, кандай бул чындык.
 Жазмышыбы деймин тагдырдын?
 Жасалганбы акыл-эс менен?
 Вензее көлү мокок тил менен,

Тамырына бекем жабышып
 Колун булгайт өткөн тарыхка.
 Боёп жаткан мезгил учурда,
 Күчөп барат талаш-тартыш да
 Балык уулоо дагы кайрадан,
 Тартип сактоо адаттагыдай.
 Туштап келет мелүүн агымга,
 Артты карай айдайт кайыкты.
 Ишенбестен ага багынып,
 Оңой айдайт алдап, алданып.

Бир бөлүгүн бардык күндөрдүн,
 Болот бекен шаңдуу өткөрсө.
 Күндөр ушул жаткан алмашып,
 Нур аркылуу турат бөлүнүп.
 Көз караштар жетиштүү дейин,
 Бул жөн гана аралаш өмүр,
 Жыгачтарга боек сүрткөндөй.
 Ушул жерде керек кылдаттык,
 Ушул жерде керек ышкыруу,
 Кайык жасап деңизге чыгуу.
 Жамгыр жааса жамгыр алдында,
 Денеге ыктап уктоо керемет.
 Арык дене көпүрө сыңар,
 Коркпой ыкта, баарын көтөрөт.
 Ошол жактан бардыгы келет,
 Арт жагынан келет жашынып,
 Бири-бирине жагат токтоосуз,
 Сөз сүйлөрдө оозду чоң ачып,

Кыйшык өскөн тишин көрсөтөт.
 Кулабаска ага таянып,
 Табышмактуу каалоо эңсетет
 Кемчиликтер аралашпасын,
 Булчуңдарды баспа, колду жай,
 Ушунчалык жөнөкөй болуу,
 Жүрөт аны такыр уялтпай.

*Сөзмө-сөз которгон Айгул Адисова
 Эрика Калдыбаева
 Көркөм которгон Махабат Касинова*

Даниела Зеель

Куру убара – саясаты жамгырдын,
 Чыдамдуу бол. Дыбыртынын ичинен,
 Бак-дарактар бирин-бири табышып,
 Сөзсүз түрдө жарык көздөй озунат.
 Төңкөрүштө өзүн-өзү жаратып,
 Учкан кезде көрүнбөстөн созулат.
 Тирилүү жок, жаңылык жок, токтоду...
 Чарчаганда укмуштуудай көркөмсүң.
 Сен жөнүндө бир билгеним болжолу,
 Булуттардын арасынан келгенсиң.
 Бир бычактай, чексиздиктей, теридей,
 Түбөлүктүү мүйүз тарак бетиндей.
 А мен сени сагынам да сагынбайм,
 Мунун баары болуп жаткан мезгилде.

*Сөзмө-сөз которгон Эрика Калдыбаева
 Көркөм которгон Нуриза Өмүрбаева*

Эгер менде бир апельсин болгондо,
 анда аны бөлүшмөкмүн эл менен.
 Тозоктогу чабармандар силерге,
 тоскоолдукту бөлүштүрүп бермекмин.
 Жасалбаган нерселердин бардыгы,
 окшойт бүтпөс дастанга.
 Муздак жана айлампадай көр тиригиликтин алдында,
 даяр эмес киши - сокур.
 Эгер менде экинчиси болгондо,
 уялмакмын акыл-эстүү шамалдан
 уятыма чыдабай, шакегимди аарчымакмын тазалап.
 Ал жөнүндө, бирок эртең айтамын.
 Көкүлдөрү куу тартты.
 Оо, ачкөздүк, кудай алгыр, кайда кетти апельсин?

*Сөзмө-сөз которгон Айгул Адисова
 Көркөм которгон Нарсулуу Гургубаева*

Кара өрүк «Мирабель», кара өрүктөр,
 мүмкүн таттуу болгон үчүн түгөндү
 Мүмкүн ала канаттардын айынан,
 же болбосо көлөкөлөр күнөөлүү,
 мага таандык шектенүүнүн көлөкөсү, айрыкча
 Кантип оозум барды, билбейм
 каргаганы жөжөлөрдүн чырайын?
 Алар мага таарынышты, моюндарын терс бурду.
 Кыйкырат го, жаныбарлар, сыягы...
 Кыйкырыкпы ушул нерсе биз уккан,
 же жөн эле какылыктап жатабы?
 «Жумурткалар, майлар дагы жоголсун,
 эгер андай болбосо, жулуш керек куйруктарын короздун!»
 Мегежинди айры менен куугандар –аны кармай алдыбы?
 Ой!
 Ушундай иш болду,
 кол алдында, баш кийимдин алдында,
 же алдында жалбырактын жерде жаткан шуудурап.
 Кыздар менен биргемин мен,
 муну дагы айткан жокмун жөн жерден,
 бирөө чачат, экинчиси шыпырат.
 Ыйлаймынбы эми мен?
 Адамдарга караганда таштар дагы мээримдүү,
 үйрөнөбүз мындан ары таштардан биз мээримди.
 Дем алгансып жатам наркоз алдында,
 чукул ыза,
 боло элек нерселерди утурлай
 каршы эч ким ойнобойт.
 Кечиремби? Айбанчылык.
 Баар, баары себеби жок ушундай.

*Сөзмө-сөз которгон Мээрим Кыдырбаева
 Көркөм которгон Нарсулуу Гургубаева*

Үйрү менен учуп өткөн каргалар
 Чакырышат жаан-чачынды. Жыйналып,
 акырындан уюп калат базальта.
 Албууттанган жаратылыш из салып,
 Чайкап жууп тартат ыйык сүрөтүн.
 Эх сүйүктүүм сени менен өткүндө
 Корголодук карагайдын түбүнө.
 Баш айлануу жеңет мени. А дөөлөр
 арбактардай жашашабы бийикте?
 Адам өңдүү жашашабы?
 Кыштачы?
 Тынчсызданып сөзсүз азап тартамын.
 Түнү бою колдорумду бек кармайм,
 көрбөсүн деп титиреген абалын.
 Карга үнү жок болууга чакырат,
 Өлүм менин коркунучтуу жаздыгым.
 Бут кийимди кантип, кайда жоготсом?
 Өзүмдү өзүм сага алпарып жашырдым,
 Баардык тоолор мурас калган тоолордон.

*Сөзмө-сөз которгон Айперим Молдалиева
 Көркөм которгон Нуриза Өмүрбаева*

Аттиң мени кантип таштады?
 Бирок кимге менин баш ийүүм?
 Иррвиш кийген жөнөкөй көйнөк,
 Жарык түшүп туман астында,
 Билгизгендей кумар алсызын.
 Кармаш керек, а бирок азыр,
 Жарылуулар жатат уланып,
 Дем кыстыгат линза ичинде,
 Себептерин окуп, сураңыз!
 Уктай албайм, оюм бөлүнөт,
 Бактыдуубу же жиндениппи?..
 Эне уулуна карап айтат «чүшш!..»

*Сөзмө-сөз которгон Раиса Абдрахманова
 Көркөм которгон Махабат Касинова*

САГА

Мен колумду созчу болсом,
 дениз, таштар мага карай келеби?
 Катаалдыктын келишимдүү мыйзамы
 күчкө салбай түздөйт менин денеми.
 Ошон үчүн ушул жерде турам мен.
 Эч нерсени кайра артка албаган –
 бул дүйнөнүн баш айланткан боштугу
 менин дагы айландырат башымды
 Бул сезимди токтоткула!
 Ушул «боштук» мен айткан
 адамдардан мага келген боштуктан,
 оор дагы, ачуу дагы, басымдуу.
 Кыяматты баштай бергин нан шорподон, сүйүүдөн,
 дал келүүдөн, окшоштуктан,
 мунун баары сүрөтү эмес чындыктын.
 билейин мен аба-ырайын,
 жана анын уйпаланып мага карай келаткан,
 багытын да билгеним оң, оболу
 Сезимдердин баары туура, баары чын!
 Сууга келген баары, баары бул жерге,
 аларга окшоп мен дагы ачка болойун
 Түн, эрме чөл. колум тиет.
 Кардиган Вау булуңун астында
 чөгүп кеткен токойду мен,
 Тай-Ньюида тараптан карап турдум көрүнбөй.
 Гекланын да, Катланын да, Лакинин
 Мөңгүлөрдүн Арал тоодо жайгашкан,
 буга кандай алакасы бар, билбейм

Кургактыктын Египетте, төңкөрүшү француздун?
 Жалгыз себеп-натыйжасын айтпадым,
 келгеним чын коркунучсуз
 үчүнчү бир өлкөлөрдү аралап,
 батинкемде оорулар бар жугуштуу,
 кесепетин билем дечи күтүлгөн.
 Континеттер туурасынан
 миллиметр болуп улам бөлүнүп,
 күл жамгыры көрүнүштүн курчутууда абалын.
 600 түр эңилчектин жашыл өңү-түсүндө,
 аяктоонун жаркыраган жазуусу –
 натыйжадай, жыйынтыктай, бүтүмдөй.

Суу аркылуу келген бардыгы,
 Өзүмдү ачка сезип алардай.
 Караңгы чөл, колум тийгизем,
 Ойго баткан токой астында,
 Көрбөй сезип турам бардыгын.
 Хекланын мында неси бар?
 Катла, Лаки арал тоодогу-
 Мөңгүлөрбү? Же Египеттин
 Кургактыгы жай-кыш бүтпөгөн?
 Балким француз төңкөрүшүдүр?..
 Жалгыз себеп дебейм муну да,
 Келген жагым үчүнчү өлкөлөр,
 Бут кийимим оору жугузган,
 Кесепетин алам эсиме,
 Миллиметр алыс жайгашкан,
 Континенттер жамгыр алдында,
 Көк чөп түрү 600 ашык,
 Жыйынтыгы чоң салымдардын.

Гудридур Торбярнарроттир, британиялык кулдун небереси,
Норвегиядан Исландияга, Гренландияга, Финландияга, Римге
1000 жыл тегерегинде саякат кылган.

Ал жерде бардык жерде эл жашаган жерлер менен таанышып,
Американын жеринде биринчи европалык баланы Снорри
Торфиннсонду төрөгөн.

Бул Лейфур Эриксонго караганда бир аз убакытка чейин анын
жездеси болгон.

Бирок, 500 жылдан ашык убакыт өткөндөн кийин, Магеллан
флотунда малай кулу жана котормочу Энрике Мелака.
Жүк ташуусуз жашоо болбойт.

Эмгек, товарлар, жымжырттык, миссия, капиталдагы
органдардын жүгүртүүсүз эч кандай жеткирүү.

Ботаника момдорду пионер өсүмдүктөрү деп да атайт.
Анын айтымында, жаңы лавада өсүү үчүн пионерлерге ондогон
жылдар керек.
Суу агып кире албаган жашоо аянты жок.
Жана тебелеп -тепсеп, оттоп кеткенден кийин дагы ондогон.
Бошотулган Аляска люпиндери азыр адамдардын, малдын жана
климаттын артында калган чөлдөрдө чөкмөлөрдү пайда кылары
айтылат.
Деградация даражалары. Мүмкүнчүлүк сезими.
Зарылчылыкта жана эрозияда тез балансты табуу.
Качан бир нерсе тешик аркылуу контурга ээ болот.
Мен муну метафора катары айткан жокмун.
Мен фактылардан келип чыккан фантастиканы айтып жатам.
Менин аракеттерим тандоого айланды.

Кыяларым учат алыска,
Кыймылы жок тыптынч учурлар.
Ойлогонум: суу келди кайдан?
Карагайдар, жамгыр, булут, кар?..
Тыгыздыгы кандай алардын?
А боштукта чексиз селкинчек,
Өзүмдү өстүрүүгө машыгам.
Сезимтал да, сезимтал эмес?
Жээкпи канаттуунун кыялы?
Же учушу океандагы,
Көтөрүлөт аста каргалар,
Алар бирок мени карабайт,
Өлкөлөрдү карайт алыста,
Деңиздерден ары жайгашкан.

*Сөзмө-сөз которгон Памира Кадырбекова
Анипа Сулайманкулова
Көркөм которгон Махабат Касинова*

Төөнөмө (төөнөгүч) топчулар

Жан дүйнөсүз жашап жүргөн нерсени,
буюмдарды араң-араң байкалган,
таанып, окуу чоң эмгек.

Эшиги эле уктай турган бөлмөнүн,
жети катар боек менен боелуп,
он жыл бою бир калыпта же топчулар бир катарга тизилген
бааланбаган мээнеттей.

Ушул жерде болуш үчүн, жана да
иштеш үчүн туруктуу,
бөлүшкөнгө болсун сенин жөндөмүң.
Кайда коройт чоочуркаган сезимдер?
Оомолукту (?) окшоштуруп туураса,
же болбосо андан качса болобу?
Кайсы жери окшош ушул экөөнүн?
Тамак-ашка деп берилген талондой,
эл үчүн деп чүчваралар, гүлдөр да.

Себептердин тереңдигин жиптеги,
аныктаган жандар деле жок чыгар.
Көчүрмөдө гана ката болгондой,
кандай жеңил секирүүдө топчулар.
Эгерде мен ушул эле жашоону,
улай берсем өзгөртпөстөн, болжолдо,
мен канчалык жакындаймын согушка?

Жарык боштукта, милдетте жумшарат.
Көтөрүлүш, ачуулануу оору-дартты чакырат,
муз катмары кышта деле эрийт, чөгөт, азыр кыш.

Төөнөлгөнсүп баары, баары,
бир төөнөгүч аркылуу, чогуу жашайт.
Манжалардай бир-бирине туташып,
лаймдар дагы, линдисфарндар,
Киев менен Орусия катарлаш,
кайык менен сүзүп жүрөт картада.
Рим империя кайсы жерден аяктайт?
Рим империя аяктабайт, чеги жок.

Чегирткенин үнү менен бузулган,
жымжырттык да максатына батынбай,
тизе бою сейрек өскөн камыштар –
каардуу, каардуу баатырдай,
камчы чаппай турган кези –
назиктиктин үлгүсүндөй үлбүрөйт.
Туруктуулук өжөрлүктөн жаралат.
Буйрук берип күн күркүрөйт,
буйрук менен түн кирет.
Токуй турган нерсеси жок
да бир бурчта кимдир бирөө үргүлөйт.
Каршы чыгат уйкусуна карылыктын зардабы,
согуп жатат тирүүлүктөй,
бүлкүлдөгөн тамагы.

*Сөзмө-сөз которгон Диана Арыкбаева
Көркөм которгон Нарсулуу Гургубаева*

Ян Вагнер

Коноктор

Түшүбүзгө кирип кээде маркумдар,
 Ойгонобуз кабагыбыз салыңкы.
 Күздүн суугу, бүлбүлдөгөн шам чырак,
 Ким бирөөгө айтып абал-жайыңды.
 Майдуу торт жеп кулпунайдан жасалган,
 Мукам үнүн тыңшап кылдуу аспаптын.
 Бугу коңуз билегиңде тагылган,
 Күкүк менен тоңкулдактын үндөрү,
 Саат катары кызмат өтөп жатпасын?
 Коло такта эски үйлөргө кадалган,
 Баамдап кара, болот кандай жан арга?
 Жок болушат чыгып мордон, эшиктен,
 Жакпастырбыз биз дайыма аларга.

*Сөзмө-сөз которгон Мээрим Кыдырбаева
 Көркөм которгон Махабат Касеинова*

Пегасус

Сен үйгө келген кезде, ошол жерде,
 Олтурат бөлмөнү ээлеп.
 Тизилген текчедеги китепти алып,
 Акырын коет жерге.
 А диван бошотулган.
 Сулуудук үчүн турган пальма дагы,
 Жылаңач калган болот жалбыраксыз.
 Ал анан канаттарын сермегенде,
 Өйдө-ылдый чайпалууга дуушар болот,
 Чырактын жалындары ойго батып.
 Коркунуч сезим жашайт, көзү алаят,
 Сезилет кай бир жерде,
 Алоолоп сарай күйүп жаткан өңдүү.
 Туягы эки мушкер муштумундай,
 Тыбырап бирин-бири айланууда.
 Төмөнтөн шыпты ургулап кайра-кайра,
 Эртеңки күнү үчүн керектүүдөй,
 Үй ээси таштап кеткен кутудагы,
 Жазылган кат ушунча ачуу бүркөт.
 Чакага толтурулган аттын кыгы,
 Төртүнчү кабаттан тез ыргып түшөт,
 Жыпар жыт каптап турган айланага,
 Саргайган үймөк кайра толо түштү.
 Балдары коңшулардын шыбырашат,
 Жиндиби, же акылдан адашканбы?
 Алтынды саманга эмне айландырат?
 Кечкисин терезеңди ачканыңда,
 Күтүүсүз жерден чыга калган сымак,
 Тынч гана карап турат.
 Текчесин терезенин тышындагы,
 Тырс уруп туяк менен текшерет да,
 Тынч гана сен тарапты карап турат...

*Сөзмө-сөз которгон Эрика Калдыбаева
 Көркөм которгон Махабат Касеинова*

Түндүк

Форд аталган ичке деңиз куймасы,
 Күтөт күндө келчү почта кемесин,
 Келүүчүдөй көптөн күткөн курдашы.
 Ал өлкөнүн тереңине жол алып,
 Карда тоңгон кийиктердин издери,
 Арак куйчу чөйчөктөрдөй сыягы.
 Убакыттай эсептелип бүт дүйнө,
 Ченем болуп, санак болуп бул күндө
 Күн жоголгон шам үлбүрөйт үңкүрдө
 Узак бул күн, бүтпөчүдөй эч качан,
 Себеби бар: кеме баарын ойготот,
 Чайып барып кайып өтөт дамбадан.
 Кургатылган, сүрсүгөн же туздалган,
 Ташыганы балык эмес бир гана,
 Гезити бар, анан калем учталган.
 Жин да келет бул кемеден орун таап,
 Түстүү чырак, бий топтору бир катар.
 Жыгач үйдү жээктеги кызарган,
 Көзгө илинтпей кетет толкун, суу каптап.
 Суюлганда туман барып акырын,
 Кеме күткөн эч ким калбайт ал жакта.
 Балыр калат бут алдыда жанчылган,
 Капкакчалар тоңгон муздан салаңдап,
 Караңгылык, ушунчалык тынчтыкта,
 Туз жалашат муз үстүндө багыштар.

*Сөзмө-сөз которгон Айперим Молдалиева
 Көркөм которгон Махабат Касинова*

Кары байкер

Бышылдап түштү унаадан
 Терисин тырмап түктүү,
 Коло доор мумиясы,
 Жана да булгаарыдай көрүнүшү.
 Ал тоодо жашаганын айтты анан,
 Элүү жыл Монтанада.
 Эстеди таанышканын,
 Жолугуп жаш айымга.
 Ал үчүн көлмө жасап балыктарга,
 Кең казган, терең казган,
 Толтуруп онбу, бешпи?
 Жапондук сазандарга.
 Тойду да балыктарга,
 Көк кытан учуп кетти.
 Азыр ал жалгыз жашап Монтанада,
 Кайрадан чыкса болот саякатка.
 Кыдырып көчөлөрдү,
 Кудайдын булутундай көк сакалын,
 Жайкалтып, өтөт жандап фураларды,
 Жүлжүтүп көзүн анан
 Өзүнө өзү мындай суроо салды:
 Аркырап согуп турган бул шамалда,
 Биз сындуу куштардын да ою барбы?..
 Азыр ал таап алгандай өз көлмөсүн,
 Бир кезде толтурулган балыктарга.
 Кичине ошол көлмө,
 Жайгашкан эбегейсиз,
 Чондугу желмогуздай Монтанада.

*Сөзмө-сөз которгон Памира Кадырбекова
 Көркөм которгон Махабат Касинова*

Түрп

Сен аны тарттың көпкө ары-бери,
 Сабагын кармап эми турасың да,
 Кымышкер сыяктанып колго түшкөн,
 Үкүнүн үнү угулат уясында.
 Ашкана үстөлүндө купкуу тартып,
 Муздагы мрамордой дөңгөч сымал,
 Оордугу апполондун салмагындай,
 Сезимдер курчап турган ойдо калды.
 Махабат Кудайыбы, сезим курчап,
 Күн өтүп жашап койгон орто жашты.
 Жеңилдеп улам-улам камгак сымал,
 Жоготуп бараткансып салмагыңды.
 Токойдун шуулдаганы көз алдыңда,
 Көрүнөт, угулат да, туюлат да.
 Аз-аздан бөлүкчөлөр кайып болот,
 Жулунган куштун жүнү абада учат.
 Бул үнсүз Кудайынын альбиностун,
 Алдында араң-араң көрүнөсүң,
 Үшкүрүк сыяктанып аты угулат.
 Жүлүндөн миң тилинип бөлүнөсүң.
 Мупмуздак эч бир адам жашабастай,
 Сезилет бүгүн мага сенин үйүң,
 Сөгүлүп миң жериңден, сызыласың,
 Сөөлөтү ай алдында карайт түрптүн.

*Сөзмө-сөз которгон Анипа Сулайманкулова
 Көркөм которгон Махабат Касеинова*

Таякеме

Шар сымал калкып жүрөт,
 Шымынын илгичине байлангансып,
 Бир ирет айтып берди,
 Түндөсү жаңы уктап баратканда,
 Кансырап катуу жулган азуу тиштей.
 Сезилип жаман түштөй,
 Айнеги күрөң түстө сыраны алып,
 Тийгизет араң гана эринине.
 Жаркырап газ шарындай,
 Үлбүлдөп баштайт анан акырындап,
 Кымышкер ар колтуктун астында бар.
 Толтуруп түтүктөрдү,
 Жылаңач калган кезде деңиз жээкте.
 Шашылат бир нече адам аны карай,
 Кайра аны терең сууга сүйрөп барат,
 Бардыгы демилгелеп,
 Ансыз да буга чейин,
 Эки ирет сүйүүсүнөн айрылган жан,
 Азыр ал токтоп турат,
 Жүрөксүйт өткөн күнгө кайрылгандан.
 Курсагын уруп коет алаканы,
 Апарык адам бойдон кыялында.
 Өлчөмүм алтымыш үч деп кайталайт,
 Чындык бул. Ойго түшмөй адаты бар.

*Сөзмө-сөз которгон Диана Арыкбаева
 Көркөм которгон Махабат Касеинова*

Кайырмак ода Ади таякеге арналган

Дайраны суу өтүкчөн кечкен жандар,
 Кайтарып суунун бетин көзүн албай,
 Үн-сөзсүз, кыймылдабай илингенсип,
 Калдайып асман жердин ортосунда.
 Туурулган колдору да, тыгылган тизелери,
 Көрүнөт банкадагы тирүү курттай.
 Жоокерим, мени үйрөттүң бардыгына.
 Күтүүсүз өзгөрүлгөн аба ырайы,
 Аны эгер мажбур кылып токтотпосо,
 Улантып ойнор бермек картаны да,
 Унчукпас, түнт адамдар кезигишет,
 Кандайдыр туман сындуу сезилишет.
 Замандар эскириптир андан бери,
 Кеч кирди канча адамга, суулар акты?
 Токойлор караңгыдан жарыктарга,
 Чыкканын кимдер көрүп, кимдер укту?
 Бир, эки түйүн чечип манжалары,
 Буттарын отко кактап жатышканда,
 Эрте-кеч чай ичилип термостордон,
 Эскерип өткөн-кеткен бүтүн баарын,
 Шам чырак үлгүсүндө бугулардын,
 Кутулар коргошундай салмак менен
 Жылтырайт үлпөт тойдо зер буюмдар,
 Кайырмак эки даана балыктарда,
 Арналган суудай муздак колуктуга.

*Сөзмө-сөз которгон Раиса Абдрахманова
 Көркөм которгон Махабат Касинова*

Балыр

Жыпар жыты кайра баштан тарады,
 Ушул жылдар аралыгы жаңылбай,
 Алсырабай айланага жайылат.
 Бир булгаары кайышка окшоп байыркы,
 Тизгиниби деңиздин кум басылган?
 Бестселлерби тегирменчи жасаган?
 Даңкы күчтүү доорлордон алынган,
 Көңдөй тасма төш белгиге окшогон.
 Турат бизди кандай гана уялтып!..
 Ал бир кезде көзгө көрүнбөгөндөй,
 Бийге кантип чакырууну билгенин.
 Куралчандар анда бир топ, учурда,
 Ишенүү да кереметке кыйын го,
 Суу астынан унчукпастан сирена,
 Ырдабастан турат баарын далилдеп.
 Майланышкан денесиндей балбандын,
 Бурамалар оролгондой илешип,
 Чыдамкайлык мунун баары билгенге,
 Аны өзүнө кошуп алды ал анан,
 Өзү сыңар чөккөн жандай тосту да,
 Бороон-чапкын отуз саатка уланды,
 Таштандылар, акыр-чикир жээктеги,
 Эс алууга келгендердин иттери,
 Оңой-олтоң алышчудай жеп жутуп,
 Эбегейсиз чоң нерсенин куурчагы,
 Түн ичинде тайып кетти, жок болду,
 Бизге калды таанылбай да билинбей,
 Биз билбеген көп нерсенин бириндей.

*Сөзмө-сөз которгон Айгул Адисова
 Көркөм которгон Махабат Касинова*

Тилке (өрүм, жип)

Барган сайын алдыга ийилишет,
 Кеңеш берип шыбырап анан мага.
 Кайнатмасын пияздын, иттин сүтүн,
 Кайыңдардын ширесин сунуш кылат.
 Деңиз чайпайт урунуп аскаларга,
 Чокулары жаркырайт аскалардын.
 Ой үстүнө ой келет карайт алдын,
 Жумурткасы сыяктуу төө куштардын,
 Сыймыктуу да, окшобойт эскилерге.
 Физикалык көнүгүү жасоо үчүн,
 Арналгандай олуттуу жигиттерге.
 Ушунчалык бирок ал кичине эле,
 Эң узуну батынды секирүүгө,
 Анан шамал ары ыргап чайпап салды,
 Өрүм жипти бир нече метрлерге.

*Сөзмө-сөз которгон Айперим Молдалиева
 Көркөм которгон Махабат Касинова*

Кой, короз жана өрдөк

Версаль шаары жана анын багы да,
 Жер бетинен аба шары алыстап,
 Баратып да кучагында уйкунун,
 Кутула албай жарым-жарты деминен.
 Үргүлөөнүн күчү кетпей деминен...
 Документте айтылгандай ушинтип,
 Эл гана жок, эл жок кандай парламент?
 Ансыз кантип урматталсын улуулук,
 Атактуулук кантип анан билинмек?
 Кесик аркан бирикмекпи кайрадан?
 Мең сыяктуу так калтырып бул дагы,
 Ушул суукта короз кайда бараткан?
 Түрүбү бул эпитафтын кандайдыр?
 Шамалга учуп, топ жибектен жасалган,
 Алда-кайда кайып болуп жок болду.
 Себетинден үндөр чыгып а сенин,
 Өрдөк короз жана дагы кой беле?
 Араң чыккан үндөр ошол кыңылдап,
 Жараткандын асманынын астында,
 Тактар өңдүү өчүп-өчпөй адептүү,
 Өрдөк койдун жана дагы короздун,
 Көпкө угулуп турду дагы үндөрү.

*Сөзмө-сөз которгон Эрика Калдыбаева
 Көркөм которгон Махабат Касинова*

Ба забони тоҷикӣ

Аня Кампманн

Кабуди баланд – Deep blue (1997)*

Ўро кабуди баланд меномиданд.
Шояд аз он ки бовар дошт ҳанӯз
Ба тавоноии қадимии уқёнус.
Ё мисли чараёни Уқёнуси Ором
Мерафт аз як кишвар ба ҷойи дигар
Рӯҳия ва ҳаракати бузурги мағзи сар.
Кабуди баланд огоҳ набуд шояд,
Аммо чизе шумурду бозӣ кард.
Каспаров – қаҳрамони шоҳмот
Дар бозии шашум ба ин қудрат
Вақте бохтӣ, чӣ ҳиссе доштӣ?
Ҷамчун обкаши ҳавз
Қудрати зеҳнӣ бар зидди уқёнус.
Рӯҳи инсонро
ба назари шумо
имрӯз мебинем?

Тарҷумаи Алишер Ҷумъабоев

* *Deep Blue* номи компютери шоҳмот аст, ки онро ИВМ истеҳсол кардааст. Соли 1996 *Deep Blue* дар нахустин бозӣ бар қаҳрамони мутлақи ҷаҳон Гарри Каспаров ғайрӯз шуд. Ҷамчунин соли 1997 *Deep Blue* дар ҷамаи 6 бозӣ Каспаровро мағлуб кард.

Майдонҳо барои аҳли башар кушодаанд,
 Гӯё майдонҳои хусусии онҳо бошанд.
 Гаштаю баргашта фаро гиред,
 Ба вазъи худ бовар кунед,
 Гӯё чизе нашуда бошад,
 Ғайр аз ҳолати осудагӣ,
 Дар кадоме рангҳо ҷамъ меоянд.
 Бо порчаҳо, хорҳо,
 Бо қуттиҳои қирадори бетаг,
 Чизе ба монанди локи муваққатӣ,
 Ки онро ту бо нохунат метарошӣ.
 Тасвире, ки мо бо ҳам мепарастем,
 Чизе нофаҳмида.

Тарҷумаи Фарогот Ғаффорова

Заргӯшҳо

Қад-қади манора,
 ки сағҳо ба мабраз мераванд,
 тангкӯчае ба кӯчаи калон мебарорад.
 Духтаре бо либоси одӣ
 дар хонаи худ
 набояд ба чашми касе намояд.
 Солҳо бераҳмона мегузаранд,
 танҳо дар ин ҷо
 роҳҳои мошингузар ҳастанд.
 Офтоби сӯзон медурахшад.
 Касе ба ин бахт бовар надошт,
 ки чунин мешавад.
 Духтарак дар дастони худ
 заргӯши ларзону
 сиёҳ ва тарсонии калон дорад.
 Бори аввал ба ин сӯву он сӯ,
 ба гулхона, фурӯшгоҳи нон назар меандозад.
 Духтарак ӯро
 дар синаи худ медорад,
 интизор мешавад,
 меистад ва наметавонад,
 намехоҳад
 ба дигар тарафи кӯча гузарад.
 Танҳо заргӯшро
 дар даст боло медорад
 ва дигар қадам намегузорад.

Тарҷумаи М. Саидов

Дуда

Дуда чист, мехостам баъзан туро бипурсам,
вақте дар бораи пораи ангишт хаёл мекардам.
Зимистон, барф, чашмони сиёҳ ва дона-дона,
обгармқунак дар қатора ё писханди дағалона,
ҳаракати аввалин ба сӯйи Карл Май,
Аммо дудаи кӯдакӣ нест.
Ҳама чиз дар атроф,
дар ҳавои дучархаи мопед медурахшад,
баргҳои банан, ки ту бо панҷаҳоят сила мекуни.
Дуда шабҳо месулфад, ҳатто рӯзона,
вақте ки вай бар ин бовар аст, ки танҳост.
Кӯдак, марди кучак такякунон дароз мекашад.
Вай намехобад, ошуфтагии бодро
бо ларзиши паҳнои атроф
дар гирди фонус ҳис мекунад.
Даме дар назди тиреза такя мезанад,
онро аз назар мегузаронад.
Дуда ҳар як буг ва садоро чарх мезанонад,
овози тираи ӯ дузарба мебарояд
ва чизе аз қаъри он садо мебарорад,
бедорхобӣ, сипас фиш-фиши паст
чашмонро дар ҳучра бечо месозад...
Дер боз дар ин хона
бо ҳам зиндагӣ мекунанд.
Ягона касе, ки ӯ наздаш
сари таъзим фуруд меорад.

Тарҷумаи Фарогот Ғаффорова

Ду киштии чӯбин

Ба сони гулдонҳои кӯҳна
Бо каме хок дар лаб
Ҳамидаанд пушти девор.
Ҳама рустанҳо беҳуда,
Мумфарш медурахшад милт-милт,
Зӯҳр асту офтоб болои сар
Месозад водор тиҳичисмҳоро,
Ки расанд бузургтар ба назар.

Тарҷумаи Зӯҳро Гуломова

Он саг гурусна аст ҳамеша

Гаҳ-гоҳе ёди он саг меуфтам.
 Саги Майкл, аз Алберта.*
 Чанде пеш
 Ончо рентген шуд. Гулӯлаи туфанге пушти сараш хӯрда.
 Ҳодисае дар мамнуъгоҳ.
 Оре. Оине бас дурушт. Об нест.
 Оре.
 Шишаҳои маҳсули як коргоҳи Суисӣ. Танҳо ин аст хубӣ.
 Гӯянд, фаҳму ҳуш бар он саг бегона гашта.
 То даме, ки соҳибаш ҳафтаҳо баъд аз чарроҳӣ баргашта.
 Саратон. Оре. Чунон бузург.
 Гаҳ-гоҳ ёди он баҳрҳо меуфтам, ки аз худашон шунида.
 Сатҳу фазо бо об шикаставу** ба ин сон
 бо кимиёиҳо пайваста.
 Оташи огоҳӣ самти осмон нишон гирифта, то бефосила
 паррандае замин нахӯрда.
 На, беҳтар.
 К-он ҳама чиз хазаду боз хазаду боз.
 Он саг гурусна аст ҳамеша.
 Ҳокро амиқ канда, бузург чун Инглистон.
 Оре.
 Он саг гурусна аст ҳамеша.

Тарҷумаи Нодири Чӯё

* Форт Мак Мюррей дар аёлати Албертаи Канада дуоимин минтақаи калонтарини истихроҷи гидравликии нафт дар ҷаҳон аст. Оби нӯшокии ин минтақа бо моддаҳои кимиёӣ олуда шудааст. Айни ҳол захирагоҳи «Шаи миллат» ба оби нӯшокии дастрасӣ надорад, бо вучуди он ки ҳамаҷӯза Nestlé миллионҳо литр обро аз мавзеи онҳо истихроҷ мекунад. Дар филми хуҷҷатиш Михаел Бимшиш ва Часмин Ҳеролд «Эдени тира» оид ба усули шикасти гидравликии қишири замин дар аёлати Алберта нақл шудааст.

** Шикасти ҳидравликӣ – Fracking (eng. Hydraulic fracturing) – Як усули кандани чоҳ аст, ки дар он саҳра ба василаи моеи фишурдашуда шикаста мешавад

Дар паси ман

Гап мезанӣ
 Паҳлуи ҷави сиёҳи пӯстканде,
 хӯришҳо,
 сипас мева,
 афлесун, бунафши баланд, сурх
 ва буттамеваҳо,
 тамашк,
 кабудмева,
 карафс, турб.
 Гап мезанию таваққуфҳо мекунӣ
 ва мешунавӣ,
 гӯё касе ин ҷост,
 ҷави сиёҳ, нони қоқ, моҳии сард.
 Ҳар бегоҳ
 меравӣ,
 ба рафҳо
 рӯзи худро
 қисса мекунӣ:
 чӣ тавр буд,
 чӣ буд.
 Рӯз
 садоятро
 мечӯяд.
 Рӯзи дароз
 касе садоятро
 мешунавад.
 Садо
 дар паси
 раф

корде,
ҳамон теги тез,
ки бо он
садафҳоро
мекушоянд,
то ғалсамаҳоро,
пойю дили кушодашро
бубинанд.

Тарҷумаи Зухро Ғуломова

Шабпарақҳо

Ҳар ду париданд,
Ҳар яке аз он
Панир ҳам хӯрданд.
Бегоҳ париданд,
Баланд париданд.
Баландпаришон
Ҳар бегоҳ мешуд.
Рӯи расми мо
Аксашон мешуд.
Мо чӣ донистем,
Ҳаёт чӣ бошад:
Чӣ қадар аст он?
Чӣ тӯл кашад он?
Ҳар ҷо бубинем,
Ранги чашмонро,
Либосу лӯхтак,
Рақсу бозиро.
Ягон ҷо бошад
Ҳеҷ кас набинад:
Ҳам парда-шикам,
Ҳам дарун маҳкам.
Ҳаёт вазнин аст,
Вале рангин аст.
Мисли он номҳо,
Равшан чароғҳо.
Парранда қатор,
Болои деҳот,
Шояд ҳам бошад,
Оташин кунад

Он ҷо ҳамаро.
Ягон чиз даркор,
Дар он дуриҳо.
Ҳоло дили ман
Аз мӯйи ночиз
Шояд тавонӣ,
Чизе бибофӣ.

Тарҷумаи Бибикалон Камолова

Киштии КУК

Вақте мусиқӣ садо медиҳад,
Ту халқро болои об мебинӣ.
Капитан КУК ботамкинона
Муқобили кӯҳҳои сиёҳу нуқрагӣ
Дар торикист.
Чӣ тавре гуфтам,
Мусиқӣ садо медиҳад ва
Хелеҳоро аллакай
Безор кардааст.
Аммо вақти он аст, бишморем
Ҳалқаҳои резинии яктафаро.
Панҷара болои рангҳои сеҳела
Кашида шудааст.
Ба назари ту на резини тар мечунбад.
Аммо касе онҳоро
Бо се порчаи арғамчин аз рӯйи андоза гузоштааст
Барои моро алла гуфтан.
Мо дар бехатарӣ хайрухуш мекунем,
Гӯё ягон нафари мо аз қатор набояд бароем.
Гӯё ҳамин тавр бояд ба вуқӯъ ояд.
Имрӯз аз ин ҷо намудор аст.
Ва шумо инро дер мушоҳида мекунед,
Ки бо ранги сиёҳи наҷотбахш
Кашида шудааст.
Ранг, оҳ! Орзуи дерин дар болои тахта.

Тарҷумаи Фарогот Ғаффорова

Кӯшиши убури аз баҳр

Ин ҷо мебоист сухан дар бораи уфуқ мерафт.
 Аз резиши мавҷ зи дуриҳо бо шилдирози софи
 сатҳи рӯшноӣ ва паҳншавии
 чароғе баҳрро
 гӯё ба оғӯши паҳнои худ мепечонда бошад.
 Лойқаи корхонаи орди моҳӣ оташи хаёлпарастонаро
 ба канори кандакоришудаи баҳр мебарад.
 Сайёҳон онро дар як манзараи баҳр дар бандарҳо, дар докҳо,
 дар контейнерҳо тамоман гум мекунанд.
 Баҳри ларзон дар зери кранҳо шабурӯз
 орзуи ватан мекунад.
 Баҳри мормоҳиҳо дар зери як санге интизорӣ мекашад.
 Баҳри пурвусъат пинҳонӣ дар ҷустуҷӯи расмест.
 Баҳри пурорзу, ки дар он бе ному нишон ғайб задаанд
 қабрҳои пурнақш аз кошӣ.
 Саҳрои баҳри чиркин
 саҳт пинҳон
 дар даҳонаш ҳаворо
 фашшос мезанонад.

Тарҷумаи Фароғот Гаффорова

Моника Ринк

Барои дурӣ аз оғӯш

Дигарбора намехоҳанд бимиранд,
 Чу гарданд рӯ ба рӯ, шонси ягона.
 Ҳамон дам соҳиби ин шаҳру давлат
 Кучо рафтанд, фарёди шабона.

(Бишуд бар ком шаҳру давлату ном,
 Ба фарёди ватан чун гашта гумном,
 Шавад сарбаста гӯё бепаноҳе,
 Гирифта ҳар якеро сарпаноҳе,
 Ки донистанд бе чашмони бино,
 Дар ин дунё чӣ дорад бегуноҳе?)

Чаноре буд онҳоро фарогир,
 Ба чашми очизи ӯ шуд ҷаҳонгир.
 Яқин гаштанд, гар буданд очиз,
 Ки бояд шеваи он кард як чиз.

Ватан фарёд дорад ҳар кучое,
 Ки будӣ пуштибони бенавое,
 Ҳамеша баҳрашон чун баҳру бар буд,
 Вале оғӯш бар онҳо бадар буд.

Ба даври чорум афтоданд онҳо,
 Ҳамон тарзе бихобиданд он ҷо.
 Сафар бар олами оромӣ хомӯш,
 Даруни хайма оварданд бар дӯш.

Сухан бисёр бишнида зи қисмат,
 Ҷудо гаштанд, аммо кушт ҳасрат.
 Вале ашё бишуд боқиву ночор
 Равон сӯйи хамӯшиҳо дигар бор.

Бибояд хайма зад дар каппаҷошон,
Ки дорад дастшӯйиҳои манфур
Бидуни ҳирс андар зиндагонӣ
Либоси пахтагӣ, ҳам оби пурнур.

Тапиданҳои дил бо изтироб аст,
Ба ҷуз аз марг, ҳар чизе хароб аст,
Ки бояд кас чу аслан бечавобе,
Зияд дар чарх чун беинқилобе.

Ҷаҳон бо меҳри ҳар чиз аст ҷаззоб,
Кунад даъват маро бо сӯзи пуртоб.
Чӣ бошад, лек моро дур созад,
Уфуқ маънои он пурнур созад.

Миёни фосила баргашт ҳар чиз,
Ба дуриҳо ҳама пайванд монад,
Дар ин асно мапиндоред ҳаргиз,
Ки гӯйӣ ҷовидон дар банд монад.

Далел он аст, дигар нест чизе,
Чу гум гардад, наёбӣ он ба дунё.
Ба ҷойи он чӣ боқӣ монд акнун,
Ки пайдо мешавад гумгашта оё.
Барои гум шудан монданд онҳо,
Нашуд кумак ба он як чизи дигар.
Ҷамон карда ба онҳо дастёрӣ,
Биёбад он такомл рӯзи дигар.

Тарҷумаи Бибиқалон Камолова

Оҳқашӣ

Аҷаб бошад ғаме, ки дар бадан ҳаст,
Басе пайванд бо ҷону ба тан ҳаст.
На пайванде, фазо бошад ба ҷонам,
Ба ҳар узве қарин андар равонам.

Басе бошад амиқ андар бадан ғам,
Ки дар печи ғаму ҳам оҳ сӯзам.
Намедонӣ, кадом узват амиқ аст,
Ҷамон узве, ки ғам бо хеш пайваст.

Тарҷумаи Зухро Ғуломова

Мурдагон

Ин дунё вучуд дошт. Мардум омаданд
 Хеле дер, онҳо бар замми ин афзуданд
 Ва худро мекуштанд. Дар айни ҳол
 Кулоҳи эманӣ, тамаддун сохтанд
 Ва низоми силоҳи гаронбаҳо.
 То кунун дунболи ин кор ҳастанд.
 Ман чизе барои илова надорам.
 Имрӯз шеър нест. Аксар вақт ин:
 «Бештар барои мурдагон бигӯед».

Тарҷумаи Самира Раҳимбаева

Коҳ

Оё мешунавед, занбӯрон аз паҳншавии эҳсос хабар медиҳанд,
 Акнун ӯ ҳамаи хонаҳоро фаро гирифта, оғуштаи оташ кардааст.
 Олам мегиряд, дарахтон ба хокистар мубаддал мешаванд, касе
 сагашро гум кардааст.
 Хокистар, дудилагии норавшан, товон, хастагӣ, шояд ғам, аммо
 ту бояд пеш равӣ,
 Ба сӯйи равшанӣ, ба ояндаи хубе, ки ту ба дигарон супоридан
 мехоҳӣ.
 Дар натиҷа мебинӣ, ки ту ҳам ба он вобастай.
 Равшани ояндадор аз зарбаи шадид маълум мешавад. Тарқиши
 бесадо.
 Ту дигар чизеро дарк намекунӣ, номунтазамӣ,
 валекин барои фаҳмидан аз тарафе мебарой.
 Сабукие вучуд надорад.
 Рез-рези мавҷуднабуда, мисли он ки дохили абрҳо шудаед,
 гӯё дар болои аспҳои абрӣ нишастаед
 (Худои ман, абрҳо маро мечунбонанд, бо олам шинос мекунанд)
 ва ба поин нотарсида менигарӣ.
 Вале ногаҳон ба олами оташ вомахӯрӣ, дар дохили коҳ мемонӣ!

Тарҷумаи М. Саидов

Баҳор меояд

Мешунавӣ, пас, чӯбҳои асалро масхара кун,
 баҳор ҳамеша дафъаи дигар таҳдид мекунад,
 ҳамчун касе, ки меҳоҳад баъдтар
 дар тарабхона ҳамроҳ шавад,
 пас, мо кордҳоро нопадид мекунем,
 вагарна баҳор моро нав хоҳад кард,
 ё вай чӣ фикр дорад?
 Вақте торсаки, деконагӣ ва ҳама чизро меҳоҳед бубинед.
 Вақте шумо аз дарун ба берун рӯй меоред,
 ин ҳама чизи охирин аст.
 Баҳор меояд. Вай меҳоҳад моро вусъат диҳад, беандоза
 биафзояд,
 паҳн созад (лутфан кордҳоро нопадид кунед, ба пешхизматҳо
 низ гӯед),
 дар майдони кушод рағҳо якҷо мерӯянд, баҳор бо гулҳо
 мегузарад, ғояҳо барои гулҳои оянда, гибискус!
 Баҳор меояд, моро дар осмони кабуд ҷудо мекунад ва мо
 бепарвоии ояндаро дар гулҳо месӯзонем.
 Оҳ, шумо бастаҳои нейронҳо, зимистон ва соатҳои якрав,
 дар дувоздаҳ истода, ўро хуш пазириро кунед,
 баҳор меояд.

Тарҷумаи Парвиз Раҳимов

Борон

Соат 15:01.
 Ба пуштам мезанад борон.
 Гаҳе наздику гаҳ дуртар.
 Зи дур шаррос меборад,
 Зи наздиқаш бигарди тар.

Ришта-ришта менамояд пеши чашми мо.
 Сарояд мурғи хушхоне,
 Дурроҷе!

Дар он ҷо пояи гандум
 Хӯрад алвонҷ ғамгин,
 Аҷаб заҳматқарин.

Навои шир-шири борон
 Ба манзил бо худам бурдам.

Ин садоро метавон бо як садои дигар иваз кард?
 Метавонад он садои рақси оташ бошад?
 На.

Гузашт борон.
 На, балки дар асл мешавад наздиктар он.
 Миёни чаҳ-чаҳи мурғон.

Аз он чархи барин
 Ба сони ресмоне,
 Ресмонакҳои бисёр,
 Ба сони шаддаи марҷон
 Биборад бар замин борон.

Ба сони мавҷҳое мезанад борон,
Ки бинҳуфта ҳазорон зарра андар он.

Поён меёбад борон,
Мешавад хомӯш.
Ва ман афсӯс меҳӯрам...

Хастаҳола хастаҷон борон.
Дигар ӯ ҳамрозу мушфиқ нест.
Дигар ӯ аз дуру наздик нест.
Мешавад омехтаву яксон.

Пирӯзии чаҳ-чаҳи мурғон.
Дифои охири борон.
Мошине меравад алъон.
Соат 15:10.

Тарҷумаи Зухро Гуломова

Технологияи муосир истеъдодҳои мурдаро зинда месозад

ин ҳар лаҳза метавонад рух бидиҳад:
Огози коре, ки дигар ҳаргиз тамои намешавад.
Истеъдодҳо ба сони канданиҳоянд.
Ҳар лаҳза метавонад он чизе оғоз шавад, ки дигар вучуд надорад,
ё ҳаргиз набуд, афзун ва омехта шавад.
Ситораи дунболадори тарс ба самти Замин-Модари мо меояд,
Аммо тираш ба ҳадаф намерасад.
Дар ин чо барои нест кардани кайҳон
Дастурамал ҳаст:
Туманро пароканда кунед,
То фантомҳо, планктонҳо,
фенотипҳо,
кулоҳҳо, пистонҳо
ва миллатҳо
ва тахтаҳо
ҳама ба туман оғушта гарданд.
Сипас ин бухорҳои борониро чанд сатҳ бояд кам кунед
ва онро дубора фурузон созед.
Ман ҳам бояд иваз кунам.
Ман ҳам дар қӯдакӣ аз шиша шир хӯрдаам
ва муҳр задаанд маро аз дарун
ва туман ба сони хайма аст маро...
Ман дигар наметавонам либосеро, ки орзу дорам, пӯшам.
Либосе аз модели Эрнст Чандоклас!
Ман ба ту чӣ гӯям?
Бале! Ба ту чӣ бояд гӯям?
Ман қонунҳои хуб ва одамонеро дӯст медорам,
ки ба қонунҳои хуб итоат мекунанд.

Доруҳои гуногуни ғайриқонуниро ҳам дӯст медорам.
 Ҳой, карнайनावозон!
 Ҳама чиз меафтад!
 Тавассути осеби саҳти пӯст
 Ман шояд аз зарурат бештар умр бинам.
 Нобудии атомии тамоми ҳаёт
 барои як гурӯҳи калон оғози
 мушкилот хоҳад буд.
 Яъне гуфтаниям:
 Ман ҳам дар кӯдаки аз шиша шир нӯшидаам.
 Ҳоло ин рамзи рақамӣ дар туман сурх ва дурахшанда аст.
 Ман мегӯям, ки торик мешавад.

Тарҷумаи М. Саидов

Рике Шеффлер

Ба чо овардан

Дар чустори ҷойи хубу мулоим,
 Ба сони байни ду болин,
 Ва низ ҷое, ки бошад саҳт
 Ба мисли устухонҳо,
 Қадамҷойи ниёкони мо,
 Ошёнӯ чаҳорҷӯби дарҳо ҷанӯз пойдор,
 Шояд аз пешиниён мондаанд ёдгор.
 Чаҳорҷӯби дар – нишона аз гузаштагон.
 Сипас ба зинахонаи холиву танҳо мекӯчем, ки бегона аст барои
 мо,
 Худро ҳам мекунем, қафаси сина ба шикам мерасад.
 Тарси мост аз чизи ношинос ба монанди коиноти бегона.
 Дунёи бегона
 Нест нишонаи гузаштагон.
 Дар ашӯ муҳаббати наслҳо эҳсос мешавад.
 Ҳифз аст он дар зинахонаю чаҳорҷӯби дар баҳрамон.
 Дӯст дорем маконеро, ки қадимтар аст аз мо.
 Бишӯд майли дӯст доштани ҷойи нав ҳам пайдо.
 Дар ин чо ҳам аҷдоди мо умр ба сар бурдаанд гӯё.

Тарҷумаи Зухро Гуломова

Бигӯям ман ба васфи об розе
 На танҳо баҳри ин занҳост, бозе
 Бигирад самти худро сӯи паҳно,
 Ки бошад он умеду орзуҳо.
 Шавад нарму ҷаҳад бар дуру паҳно
 Ва ман истодаам дар кӯҳ бар чо,
 Шикофад он хама лағжанда тобиш
 Ва пурғавғост руде ҳам ба гардиш.
 Садое бишнавам: «Оед ин чо»,
 Манам маъюсу мерахшанд ҷӯҳо.
 Ба мисли он кафи дасте дар ангушт
 Хати батлон кашида, меравад пушт.
 Кашида нақш дар болои дастон,
 Набояд қатрае резад ба ройгон.
 Надорад ҳеч маънӣ нарм бастан,
 Ки бошад сахттар аз санг растан.

Тарҷумаи Бибикалон Камолова

Шавӣ таслим беҳтар ихтиёрӣ,
 Ба сони мавҷҳо дар обёрӣ.
 Канори соҳиле ӯ ҳаст тобон,
 Насими форами лабҳои хандон.
 Биёяд бар машомам бӯи баҳре,
 Ба зери лаб газидан ҳаст сеҳре.
 Сиёҳожангҳо дар рӯи пӯстам,
 Ба сони пираҳан нозук пӯстам.
 Фаро бигрифта чун шир аст чонам
 Ва марҳам гашта бошад бар равонам.

Тарҷумаи Бибикалон Камолова

Забонро регқалъа сохтам ман
 Ва обе ҷой дода байни дандон,
 Ту гӯйӣ, сели ҳасратҳост ҷорӣ.
 Табассум бо ишоратҳои ангушт,
 Ки дорад эҳтиёҷи оби бисёр.
 Ҳамон обе, ки бар умре физояд,
 Ба қудрат ҳам фузунӣ менамояд.
 Миёни обҳо ором ҷоям
 Ва киту ҳаштпо ҳам ҷой дорад.
 Бигӯям, об нопадоканор аст,
 Бичӯшад ё бихушқад, ё физояд,
 Ки қудрат дораду ҳам бишнавонад,
 Ҳам оҳангу тафовут, эътилоф ҳам.

Тарҷумаи Бибикалон Камолова

Даниела Зеель

САГА

Гудрид Торбьярнарроттир Наберадухтари ғуломи бритониёӣ
 тақрибан солҳои 1000 сафар кард ба Норвегия, Исландия,
 Гренландия.

Ба ҳар ҷое, ки пояш расид,

Аввалин кӯдаки аврупоиро дар хоки Амрико

Таваллуд кард бо номи Снорри Торфинсон.

Ӯ мисли Лейфур Эриксон набуд, ки муддате домоди ӯ буд.

Танҳо пас аз 500 сол Энрике Мелака, ғуломи малиягӣ ва
 тарҷумони флоти Магеллан буд.

Бидуни киштигардӣ наметавон зиңда монд.

Ҳеҷ гуна киштигардӣ бе гардиши ҷисмҳо дар меҳнат, мол,
 хомӯшӣ, намояндагӣ, сармоя имкон надорад.

Гиёҳшиносон ушнаҳоро рустаниҳои пешрав меноманд.

Мегӯянд, ки барои нумӯъ дар лаваи нав даҳсолаҳо даркор аст.

Ҳар ҷое об ҳаст,

ҷойи зист ҳаст.

Ва боз даҳҳо нафар решакан мекунад рустаниҳоро, поймол
 месозанду мечаронанд чорво.

Акнун люпинҳои Аляска сарвати зеризаминӣ шудаанд
 дар биёбонҳое, ки одамон, ҳайвонот ва иқлим боқӣ гузоштаанд.
 Ин аст дараҷаи таназзул.

Ва имконият.

Дарёфти тавозуни зудгузар
дар кашиши эҳтиёҷ ва фарсоиш маълум мешавад.

Дар чое, ки ҳангоми танаффус
рангҳои зебо пайдо мешаванд.

Инро ҳамчун як истиора намегӯям.
Ман тасвири бадеиро дар назар дорам,
ки аз далелҳо бармеояд.
Амалҳои ман ба интихоб табдил ёфтанд.

Тарҷумаи М. Саидов

Мӯйғундор (Фибула)

Барои дарки чизе, ки бе рӯҳ ҳаракат мекунад,
эътирофи ашё душвор аст.

Ҳафт қабат ранг танҳо дар хонаи хоб.

Даҳсолаҳои ҳамранг ё қатори тугмаҳо.

Адолатро нарх нагузored.

Барои он ки то ҳол дар ин ҷо бошад, кор карда тавонед, тақсим
кунед.

Бегонипарастӣ ба чӣ сарф мешавад.

Оё аз сохтакорӣ ё инҳироф канора гирифта мумкин аст? Магар
ду як мешавад?

Чизе ба монанди тамғаҳои хӯрокворӣ, ба номи мардум,
гладиолус, тушбера.

Кӣ сабабҳои бештар аз як риштаи амиқ муайян мекунад.

Гӯё хуб мебуд, ки хато дар як нусха бошад.
Тугма то чӣ андоза ба осонӣ ҷаҳидааст.

Агар ҳамин тавр зиндагиро идома диҳам, то чӣ андоза ба ҷанг
наздик мешавам?

Нур дар ҷойи холӣ аз рӯйи вазифа нарм мешавад.

Магар шӯриш бемори хашм аст, чое, ки қуттии вайрона ҳаст?

Пораи ях ҳатто дар фасли зимистон об ва ғарқ мешавад,
охир фасли дай омадааст.

Ангуштоне, ки аз қабати роҳнамои фибулярӣ иборатанд, бо ҳам пайваст мешаванд.

Липки, Линдисфарне, Киев – қаикронии Русия дар харитасозӣ.

Императории Рум дар кучо ба охир мерасад?

Императории Рум ҳаргиз хотима намеёбад.

Оё сукути чирчиракҳо фирор аз сарнавишт нест?

Бетараф.

Он қамиш –

хашмгин, қахрамони зонубаланд.

Меҳрубонӣ то қамчинҳо.

Истодагари санчидашуда?

Бо фармони раъд ҳаво торик мешавад.

Чизҳо. Бофташуда. - Не.

Оё касе то ҳол хоболуд аст? Эътироз.

Пиршавӣ аз хок –

Insprinc haftbandun, infar wīgandun

Глоттис намехобада, зарба мезанада.

Тарҷумаи М.Саидов

Ян Вагнер

Гӯсфанд, хурӯс ва мурғобӣ

19-уми сентябри 1783

Хаёл мекунам, дар боғи Версал
 Ҳама хобу нимхобанд аз рӯзи азал,
 Ҳама бошанд аз гузашта ёдгор,
 Шавад рӯзе ба одамҳо мададгор,
 Ки гӯё дар ҳаво саққочаҳое
 Ба дуриҳои дур парвоз доранд,
 Ки гӯё одамон, на парлумоне,
 Ҳаминро соз карданд, роз доранд.
 Ба гирди аълоҳазратҳо
 Ҳамеша мешаванд парвона бойзанҳо,
 Қатори найчаҳои риштамонанд
 Қадам монанд,
 Шавад канда агар аз ҳам чу ресмон,
 Зи нав пайвастанӣ он нест осон.
 Ҳамин бошад аз он як хел нишона,
 Ки месозад ҳавои сарди хона.
 Ба ин маънӣ
 Барои халқ бошад ёдгорӣ.
 Бувад он ҷо манзарае дигар низ
 Даруни киштие маҳфуз,
 Шабеҳ аст ба гӯсфанду мурғобию хурӯс,
 Ҳама фармонбардору содиқ
 ва ҳатто беовозанду хомӯш.
 Аҷаб хуш, ба рӯйи осмони кабуд
 Чу ришта онро Эзид ба ҳам кашид,
 Ки он ҷо бидуни хурӯсу мурғобӣ,
 Ҳам билохира гӯсфанд тобид.

Тарҷумаи Бибикалон Камолова

Türkmen dilinde

Anýa Kampmann

«deep blue» (*1997)

adyna deep-blue diýdiler
belki umman şanyňa,
belki güýç-gaýratyna.
ýa-da ýuwaş ummanyň
ýurtdan ýurda akysyna.
beýik ruha garşy beýik akyň
edil aňam bolman...deep-blue ..
oýnapdy küşt birzatlary hasaplap
eý, Kasparow**, gahryman
altynjynda ýeňilip
enjam zatdan utulyň,
näme duýduň?
ummana garşy
adam ruhunyň güýji,
hä, gürlädi bol indi
haýsy gögi görmeli?

Terjime eden we goşga geçiren Jemal Nurlyyeva

* Deep-blue – IBM kompýuter kompaniýasynyň döreden kompýuter üçin niýetlenen küşt oýny.

** Kasparow – ady belli küştçi.

ähli şöhlelere açyk meýdanlar
gyralardan çykjak bolup,
diňe özüne göz ýetirip,
başga zatlar ýok ýaly.
Çyzykly, tikenli, бүдүр-сүдүр gutujykly
Reňkleri birleşdirýän asudalyk.
Dyrnagyňdan gazap aýyrýan lagyň ýaly,
Birbirimizden galýan keşpler
Ýüzleý ... Wagtlaýyn zatlar.

Terjime eden we goşga geçiren Jemal Nurlyyeva

Towşanjyk

Diwaryň ýanynda darajyk ýoda
Alyp gidýär başga köçäň ugruna.
Şol ýolda sadaja geýimli gyzy
Hiç kim görmeli däl di, çykypdy ýola.
Sarpasyzlyk bilen seslenýär ýyllar,
Onuň sepgitlerne ýeňilýär ýollar.
Geljekki günlerde garaşylmadyk
Bagtyň geljegine ynanmaýarlar.
Çörek dükanýndan uzak bolmadyk
Jynaza hyzmatlar gül dükanyny
Göreninde gyzjagazyň şol ýerde
Eglendi ilkinji gezek nazary.
Bardy uly, gara biraz çalajan
Gorkusyndan titireýän towşany
Başaranok bu köçeden geçmegi
Gysýardy towşany ýyly gursagy.
Garaşdy-da durdy, hiç islemedi
Başarmady ýoly dowam etmegi.
Şol pursat diňe bir towşany saklap
Durmakdy ol gyzjagazyň islegi.

Terjime eden we goşga geçiren Oguljennet Rachmanova

İki agaç gämi

Toprak basan köne bir güldan ýaly
 Peýdasyz görünýär zatlaryň bary.
 İki agaç gämi egrelip durlar,
 Ýöne güneş nury ýagtyldar ýoly.
 Günorta wagtynda ýollar nurlanýar,
 Güneş nury hemme zatdan saýlanýar.
 Misli gysy bahar-ýaza öwürip,
 Ruhsyz bedenlere umyt paylaýar.

Terjime eden we goşga geçiren Oguljennet Rachmanova

KUK gämisi

SGäminiň üstünde otyrsyň dymyp
 Kâ-te oýa batyp suwa seredýäň.
 Gämi aýdym bilen sazlaşyp barýar
 Sen hem şol mukama kalbyň eredýäň.
 Bu ýagdaýdan irmedikler az ýaly
 Öňki diýşim ýaly ýañlanýar aýdym
 Hemme şeýlebir aç emma şonda-da
 Gämi dowam edýär, ýok yza gaýdym.
 Geliň üýşüp halkalary sanalyň
 Meniň pikirimçe tüýs wagty häzir.
 Ýalpyldysy täsin çaykanýan suwda
 Üç reňk ýüp goýberlen gapdalky leýer.
 Biziň azatlyga çykmagmyz üçin
 Biraz wagt gerekdi, gerekdi sabyr
 İň bolmanda hiç däl gijrägem bolsa
 Goýberilmelidi gämiden labyr.

Terjime eden we goşga geçiren Oguljennet Rachmanova

Deňiz barada oýlanma

Deňiz –

bu ýagty ýşyklaryň

Gözýetimde bäsleşmegi

Şöhleleriň şaha yasap

Ýüreklerde ornaşmagy .

Deňiz –

balyklaryň tora düşüp

Kärhanada toplanmagy

Gämileriň duralgasy,

Märäkäň hem çägelikde

Ap- arkaýyn düşlenmegi

Deňiz –

syýahatçyň wagt ummanynda

Hemişelik hoşlaşýan yeri

Deňiz –

portlaryň,duralgalaryň

Jemlenen mesgeni

Uzak gije kranlaryn

Suwdaky jadyly şöhlesi.

Deňiz-

kenarda daşlaryň astynda

Balyklaryň çarpyldysy

Gulagyňda ýaňlanyp dur göýä

„Watan söýgi sesi,„

Deňiz –

bu gonamçylyk ummany

Köpürjikler ,mozaýkalar

Öwredýär

Maňa dymmany

Deňiz –

üstünde gaýa dek

Akyp dur zir-zibil

Demsizlikden bogulyp ol

Döşünde urunýar çagyl

Terjime eden Ogulmaral Muhammedova

Monika Rink

Dem alyş

Gamgynlyk agyr zat, ony bilene,
Uludan-uludan alýaryn demi.
Meniň bolsa bar arzuwym jahanda,
Dem alyşymda bolmazlyk kemi.

Gaýgy-gamyň ýok ýeri ýok, görkeziň,
Eger-de bar bolsa baryp göreýin.
Ýok diýýände ol bardyr eslije,
Ýok bolsa onsuz ömür süreýin.

Ol bardyr, elbetde, bardyr,
Oň ýok ýerin bilmerin men görkezip.
Ýöne ol göze görünmän bilýär.
Soňam göze ilýär seni ürküzip.

Ol bar, näçe diýseň bar,
Ornaşypdyr ganymyza birkemsiz.
Kim biler şatlygyň gadryn onsuz?
Oňa gözün düşýär gijeler şemsiz.

*Terjime eden Dawut Çarýarowiç
Goşga geçiren Schich Mustafa*

Ölüler

Bu bir dünýä aýlanyp dur zygyder
Gelýär mesgen tutýar munda adamlar.
Çarhy pelek aýlap döwri elinde
Wagt bilen bäsleşip barýar gadamlar.
Dünýämiz görklenýär, özgerýär, ösýär
Gözellikden doly bu dünýä pany.
Gowyň bar ýerinde erbetligem bar
Günsaýyn artýar-la ýaraglaň sany.
Bu zatlara çäre tapmak borjumyz
Haçan geler soňy, bolmaz dowamy.
Agzybir hem jem bolup çözgüt tapyp
Goramaly, söýmeli bu eýýamy.
Tapamok özümden, goşamok goşant
Aýdýan ähli zady men bolşy ýaly.
Goşmaga goşgy ýok, diýmäge söz ýok
Hemmämize mälim bu dünýä haly.
Dünýämizden öten-geçenler üçin
Ara alyp etmeli bir maslahat.
Jem bolup gelinen netijeden soň
Belki bolmaz dünýäde hiç gabahat.

Terjime eden we goşga geçiren Oguljennet Rachmanova

Köpeldip ulanylyş

Siziň gaýgyňyza özgän gülmegine
 Şeýle tukatlanýan, şeýle gamlanýan.
 Öz gününi özüň görüp bilseňde
 Köwüşünden tä topuğa çen synlanýaň.
 Höwes aýyryandyr başga bir ýana,
 Uzak wagtda çeken çäksiz gorkyňy
 Ýnsan ýykylanda halas bolmagy
 Bilmegi isleýär ýalňyş dogryny.
 Ýykylmak, halas bolmak ýa gutulmak
 Iň bolman halas bolmaly köwüşler.
 Sen ykjam duraňok aýak üstünde
 Seni berk saklanok bilseň topuklar.
 Gaýgy-gamy undup birazjyk saklan
 Şol pursat sen hiç yeriňden gozganma.
 Garaş we bolgun sen hem tutanýerli
 Garaş şol gam-gussaň yza gelmegine.
 Görkez idegsizlikden galan baky
 Mydamlyk taşlanan alamatlary.
 Ýollap ony mugthorlaň ýanyna
 Öz ugruna goýbergin sen ýollary.

Ýaňsa al hem ýuwun, köýnekleriň yuw
 Jalbarlaryň we saçlaryňy hem ýuw.
 Gutul sen, saplan sen gaýgylaryňdan
 Gussada bolsaň-da mydam özüň bol!

Terjime eden we goşga geçiren Oguljennet Rachmanova

Deňiz

Şol iki ýaş adam deňize atdy
 Maýyşgak tor baryp deňize batdy.
 Zatlaryň hemmesi burça döküldi
 Ol adamlar kenar ýaka gitmedi.
 Aşakdaky zatlaň hemmesin gördüm
 Meger ilkinjidir, suw oty boldum.
 Ugur boýunça çekdim inçe çyzygy
 Şeýdip boldum indi deňiz çiriği.
 Soň men ýene gördüm asman bolamda
 Şol iki adamy synlap ýokarda.
 Düşdi indi olar birsyhly ýola
 Bir zatlaň bolmagny edinip tama.
 Soň men ýene gördüm agdarylanyny
 Olaryň neneňsi ýykylanyny.
 Deňiz tory çekeninde kalbyna
 Meňzedim şol mahal menem kenara.

Söz berdim hiç bolmajagyma deňiz
 Näme etmelidim, aýdyp berseňiz?!
 Şondan soň boldum men uly ýer şary
 Şeýdibem men açdym özüme ýoly.
 Okladym özümi edil tor ýaly
 Deňiz gelip öwüsdi maňa sary.
 Hereketsiz diňe gamyş däl eýsem
 Munda dynjyn aldy giden asman hem.

Terjime eden we goşga geçiren Oguljennet Rachmanova

Saman

Häzir ol otagyňy terk etdi we hemme ýeri ýakdy. Durmuşyň tukatlygyny gören it hem gözlerine ynananok. Ömürlük hiç zat ýok. Ähli zat ötegi mysaly. Günäler, ýadawlyklar, gam-gussalar, boýnumyzdaky borçlar, öz aýagyň bilen baran betbagtlyklaryň hem geçdi gitdi. Sen hemme zadyň öz düşüňjäňe baglydygyna wagty bilen göz ýetirersiň. Tötänlikleriň esasynda hakykatlar aýan bolýar. Sen her näçe dyrjaşsaňda hiç bir zada hem doly düşüňip bilmersiň. Bu ýerde ýok hasaplanýan asudalygyny sen gaýry tarapyndan barýarsyň aslynda. Tötänlikleriň saýasynda hakykatlaryň aýan bolmagyna tamakin bolup, sen hamala ümürlü ýoldan barýarsyň. Ýöne hökman birwagt hemme zat ýagtylyga çykyp, şöhlelenip nur saçar.

Terjime eden we goşga geçiren Oguljennet Rachmanova

Bahar gelyär

Restorana soňrak gelmek isleýän
Birine meňzeýär bahar hemişe.
Bugün pyçaklary yok etmegimizi
Haybat atyp gelse duýdurar bize.
Wagt ýumrugy we dälilik ýaly
Şuňa meňzeşlerdir oýlaýan zady
İçini daşyna öwürseň eger
Soňundan bolarmy bellibir ady.
Bahar gelyär ynha, onuň islegi
Çäksiz beýgeltmek we dagytmak bizi
(Hemme eştsin aýdyň bu bir haýyşdyr)
Pyçaklardan dynmaklykdyr işleri.

Taýýar boluň serediň sagatlara
Hoş gal diýiň ketjal gysly wagtlara
Taýýar boluň bugün siz garşy alyp
On ikide salam beriň bahara.

Terjime eden we goşga geçiren Oguljennet Rachmanova

Ýagys

Sagat 15.01: ýagys arkamdan urýar.
 Ol bir görsen ýakyn, bir görseň daş.
 Daşlyk çalt geçip barýar.
 Ýakynlyk haýal.
 Ol görnüşi inçe çyzyklar bilen çekýär.
 Guşlar saýraýar. Gara jokjoky!
 Tukat galla arassalyjy, baldaklar.
 Gohdan döreyän depgin.
 Men ýagysy öýe getirdim.
 Men bu depgini başga zat bilen çalşyp bilerdimmikäm?
 Belki bu oduň şatyrdsy. Ýok.
 Bu ses daşlaşýar.
 Ýok ol ýognaýar.
 Arasynda jürküldi.
 Tarda kimin. Birnäçe tarlarda kimin.
 Indi bolsa tolkun bolup gelyär.
 Tolkunlar birnäçe bölekden bolmaly.
 Hakykatdan hem peselýär.
 Bes etdi. Gynandym.
 Ysgyndan düşürdi.
 Daşda hem ýakynda bolmagy bes etdi.
 Jürküldiň ýeňişi. Ýagysyň ýeňilmegi.
 Maşyn. Sagat: 15.10

Terjime eden we goşga geçiren Jemal Nurlyyeva

Rike Şeffler

Tolkunlar içine özüm oklamda
 Syçran palçyk belli edipdi pälim.
 Dogryny ýalňyşy ölçäp kesmänim
 Şol suwuň ýüzünde bolupdy mälim.
 Akyma ugurdaş ýolagçy bolýan
 Ýagysy-da ýamanda birahatlanýar.
 Deňiz kenarynda çäresiz galyp
 Çar ýana urunyp dynman çyrpynýar.
 Dodakda duýulýar ýuwaşja şemal...
 Birdenem oýuma geldi özgeler...
 Deňiz meniň bilen ara çäk goýup
 Ol hem aýralygy maňa döz geler.
 Syýa galam bilen yzyny üzmän
 Dyngysyz ýazylan giden setirler
 Damja bolup gelip ýüzleşmek üçin
 Meniň solgun gözlerime ýetirler.

Terjime eden we goşga geçiren Oguljennet Rachmanova

Daniela Seel

Men ökünýän öz husyt bolanlygyma,
Indi giç, barysy giç,
Men indi dowzahda, saçlamam sal-sal,
Ähli arzuwlarym puç.

Şu pursat şetdaly bolsa elimde,
Men olaň barysyn paýlardym,
Gyssanardym, gysganman hemmä,
Hereket ederdim, haýdardym.

Düşünen bolsadym bulara önden,
Bolmazdym köre-kör, bolardym jomart.
Wah, barysy indi giç,
Bolupdyryn durmuşda namart.
Gözli wagtym kör ekenim, armanly,
Göz önümde çüýräp giden şetdaly.

*Terjime eden Dawut Çarýarowiç
Goşga geçiren Schich Mustafa*

Rowaýat

Deňiz-bu giňlik, çäksiz,
Mümkinçilikli bir umman.
Onda gämiler ýüzýär,
Çaýkanman, çümmän.

Gämilere erk edýär,
Batyr goçaklar,
Oňa erki ýetmez,
Gorkak gaçaklaň.

Gämi ýuwaş ýüzýär,
Söýüp ummany.
Gämiçi matros,
Barýar dymmany.

Ynsan hem gämi,
Giden bir göwre.
Flotly umman,
Guwanýan döwre.

Deňizsiz ömür,
Gerek däl maňa.
Flot meň ömrüm,
Ýazýaryn nama.

Ömrüň manysy,
Deňiz floty.
Ýaşayyş suwda,
Gämi suw aty.

*Terjime eden Maral Nurylyýewa
Goşga geçiren Schich Mustafa*

Ýan Wagner

Bir çogdam saç

Mertlik hakda aýdym bu,
Ony aýdýarlar mertler.
Bar eken bir düýeguş,
Hemmelerden syratly.
Ýoly açykmyş onuň,
Misli täsin gytratly.

Deňizde-de haýbatly,
Meýdanda-da haýbatly.
Bedew at deý ganatly,
Görki gözeli kamatly.
Mes ýaşan iýip-içip,
Bar zatdan sowlup geçip.

Uzak ýoly geçermiş,
Yzda goýup hemmäni.
Ýöne bir gün görmändir,
Päsgelçilik-töňňäni.
Ýykylanmyş, galmanmyş,
Kän aglanmyş, gülmänmiş.

Ykbalýndan nalaman,
Galjak bolan ýerinden.
Özi galyp bilmändir,
Galan ýüpek perinden,
Bir enaýy saç galan,
Aždarha-da aç galan.

Terjime eden Dawut Çarýarowiç
Goşga geçiren Schich Mustafa

O'zbek tilida

Anja Kampmann

deep blue (1997)

«Deep blue» deya nomlashgan uni
Ehtimol, ishonganlari uchundir
ummon va uning qadim kuchiga
ko'p yurtlardan oqib o'tuvchi
sokin oqimlariga
buyuk Ruh va Ong
harakatiga
sun'iy ong, ehtimol ong emasdir u
ammo nimadir u hisoblayotgan?
shaxmat o'ynayotgan bizning Kasparov
ne o'tdi xayolidan yutqazganida
oltinchi o'yinda qanday kuch yengdi?
qanchalik kuch bo'lsa hamki sun'iy ong
tenglasha olmaydi insonga hech on
inson ruhi ustun mashinalardan
Ayt, endi qay rangni
ko'rmoqdamiz biz?

Tarjima qilgan Alimjonov Davlat

Nurga bag'rin ochgan dalalar
 ortga surib tobora
 kengaytirar chegaralarni
 borligiga ishonmoq uchun.
 Valek yo'qdir muhimroq narsa
 Yo'l-yo'l,
 to'lqinsimon,
 egri chiziqdan.

Rang beradi mahzun sokinlik
 lak qo'yilgan kabi tirnoqqa
 ammo,
 yengil rangi ularning,
 bir anglovsiz tasavvur yoxud
 sendan qolgan xotira kabi.

Tarjima qilgan Rahmat Bobojon

quyon

Devor bo'ylab
 katta yo'lga olib boruvchi
 itlar hojat chiqaruvchi bir yo'lak bor
 Odmi kiyingan bir qizaloq
 yashar hanuz o'z olamida
 Hali hech kim ko'rmagan uni
 Yillar dolg'alanar beparvo
 Faqat bunda qayrilar ko'cha
 Kutilmagan burchak ostida
 Ishonmasa gar kimsa baxtga
 Bo'lmas edi o'sha qiz mavjud
 Go'yo ilk bor boqar atrofga
 Nonvoyxona
 Gul do'koniga
 Sal narida turar tobutlar
 Titrayotgan qora quyonni
 Bosganicha mahkam bag'riga
 Turib qolgan yurgisi kelmay
 Bosa olmay ortiq bir qadam
 O'tmasaydi ko'chani kesib
 Bir daqiqa tursa, bir lahza
 Quyonchasin bag'riga bosib.

Tarjima qilgan Gulnoz Nabieva

qorakuya

Qorakuya neligin sendan so'ragim keladi ba'zan
 Ko'mir haqda surganda xayol
 Qish. Qor. Qora ko'zlar
 Dag'al kulgu yohud issiq pech
 Parovoz, sarguzasht asarni ilk bora o'qish
 Yo'q, qorakuya – bolalik emas
 Havodagi yaltiroq yog'du
 Ikki taktli moped va sen
 Barmog'ing-la silagan barglar
 Qorakuya kechayu kunduz
 Senga tinchlik bermagan yo'tal
 O'zni yolg'iz deb o'ylagan chog'
 Bola bolish uzra behol yotgan yer
 Uxlamaydi, sezib yotar havodagi notinchlikni
 Ko'cha chiroqlari pirpirar, nedir
 Derazaga suyanib boqadi unga
 Qorakuya harakati va mashina signali
 Shovqini to'ldirar noxos xonani
 Izhorlar, sirli shivirlar
 Ayol qalbiga chuqurroq boradi singib
 Bedorlik, yengil xo'rsiniq, nigohlar
 Xonaning burchaklarida, ular birga
 Yashaydilar anchadan buyon
 Faqat uning qarshisida egiladi
 Ayolning boshi.

Tarjima qilgan Gulnoz Nabieva

ikki yog'och kema

Go'yo eski gultuvak misol,
 Chetlarida tuproq qoldiqlari bor.
 Panjara ortida qiyshayib go'yo,
 Barcha ungan novdalar,
 Misli foydasiz.
 Va cheksiz quyosh nurlarida asfalt yaltirab,
 Peshin chog'ida shamol esardi.

Tarjima qilgan Raupov Ruslan

it hamon och-nahor

Ba'zan albertainlik Mixailning
 Iti gavdalanar xayolimda
 Yaqinda uni rentgen qilishdi
 Yong'oqdek o'simta bor ekan boshda
 Bu suvdan deyishdi. Nimayam qilardi
 Ko'rgilik. Suv yo'q. Borini ham bir
 Shveysariya korxonasi qadoqlab sotar*.
 Xo'jayini jarrohlik amaliyotidan so'ng
 Uyga qaytganda, jinni bo'layozibdi iti.
 Saraton. Shuncha katta bo'larmi o'sma.
 Ko'z oldimga ular aytgan ko'llar keladi.
 Kimyoviy moddalar zaharlar suvni
 Qushlar qo'nmasin deb otiladi o'q
 Yo'q, aniqrog'i qolmas tirik jon
 It doim och. Angliya hududicha yerlar topadi zavol
 Ko'rgilik. It doim och-nahor.

Tarjima qilgan Gulnoz Nabieva

* Kanadaning Alberta shtatida joylashgan Fort McMurray deb nomlangan shaxta hududida fracking usulida qazilma boyliklar olinadi. Hududda ichimlik suv kimyoviy moddalar bilan zaharlangan. Qo'shni hududlar ichimlik suv muammosidan aziyat cheksa-da, Nestle firmasi aynan o'sha hududda kuniga millionlab litr suvni qadoqlab sotadi.

ortimda

So'zlashasan, lekin yonma-yon
 suli yormasi, ziravorlar
 meva-chevalar –
 to'q sariq, to'q safsar, alvon ...
 va rezavorlar –
 xo'jag'at
 qorag'at...
 selderey, rediska
 so'zlashasan
 va tin olasan
 ham tinglaysan
 kimdir bor kabi shu on ...
 suli, shirin non, muzbaliq
 har oqshom
 borasan
 javonlarga
 so'zlab berasan
 kuningni
 kun ...
 uzzukun
 kimdir
 tinglasaydi
 ovozing...
 nima bo'ldi
 qanday bo'ldi
 ovozingni
 izlaydi
 kun
 tovush

javon ortida
 pichoq...
 o'sha o'tkir
 tig' bilan
 ochiladi
 chig'anoq
 oyoqcha, oyquloq ...
 ko'rish uchun
 Yuragi ochiq.

Tarjima qilgan Adiba Ma'diyeva

parvona

Har oqshom allaqanday serial
 Ekran yuzasida jimirlar
 topganlarin birga ko'rishar baham
 Batahqiq, umr yana qancha davom etishin
 Bilishmaydi ham. Jimirlaydi moviy bo'yoqlar
 Tanga, shirinliklar, shodon musiqa sasi
 Kelar olisdan
 Badan uzra mayin tuklar, ichki a'zolar
 Hayot bergan bor yuk shudir
 Projektorlar, allaqanday odamlarning ismlari
 Qishloq uzra taralgan yog'du
 Bunda zarur yana nimadir
 Simmetriya bo'lmog'i uchun
 Biror mo'ri, yoxud simyog'och
 Uzra olis kengliklar uzra
 Yurakkinam, shu makon ichra
 To'qiyvergin cho'pchaklaringni.

Tarjima qilgan Davlat Alimjonov

KUK kemasi

musiqa yangrayotgan chog'ida
 ko'rdingizmi suvda chayqalib turgan
 «Kapitan Kuk» kemasini
 qora va marvarid tog' yonbag'irlari
 aro zulmatda
 va o'sha musiqa yangrayotgan dam
 va biz allaqachon tuygan kezlarda –
 shu lahzada xalqalarni sanash
 panjaralarning yon tarafidagi
 uch rangli
 qayta chizilgan suratlarga nazar tashlash
 ila band bo'lgan daqiqalarda
 g'oyat qimmatbaho tuyular menga
 namlik uzra tebranayotgan
 kauchuk emasdir ehtimol
 kimdir arqonni uch qismga
 o'lcham ila kesgan kabi
 ehtiyotkorlikka chorlaymiz barchani
 biz hali hamma sirlarni ochamiz
 garchand bu hech birimizga kerak emas
 qatorlardan shunday chiqib ketamiz
 va xuddi shunday yana kirib kelamiz
 bas bu yerda ko'rganlarimiz
 bugundan boshlanar batahqiq, biroq
 va siz buni faqat sezasiz kechroq
 nega bu langar bo'yalgan
 qora hayotning aloqasi bormi bunga oh
 buncha ko'p orzu bor bo'lsa
 oddiy yog'ochda.

Tarjima qilgan Sherzod Komil Xalil

Dengiz ustidagi tajriba

Ufq, olis osmon ranglari
 nur qo'ynida o'ynar jilvakor,
 go'yo dengiz ko'pirayotgandek
 nur toshar
 bag'rida fabrikalar chiqindilari
 qirg'oqdagi romantik gulxan
 bir umrga bir-birin
 yo'qotayotgan o'tkinchilar
 ularni bandargohlar konteyner ila
 jilovlashga urinadilar
 Tunda ko'tarma kranlar
 Dengizga cho'kkan
 vatan sog'inchini tortib chiqarar
 tosh ortidan jim kuzatar Ilonbaliqlar
 Dengizning tub dolg'alarida
 egasiz orzular aks etar.
 Dengizda g'arq bo'lgan sog'inchlar
 yuzada tovlangan chiqindi oroli
 bizdan bekinishga urinayotgan dengizga
 havo yetishmaydi
 keng ko'kragini ko'tarib
 og'zini kappa ochar.

Tarjima qilgan Gulnoz Nabieva

Monika Rinck

Olisdagi diydor

Ularda bor edi bir tuyg'u,
Ming martaba afzal o'limdan
G'am deb atayinmi, yo qayg'u,
Qasr yaralganmish sog'inchdan
Chorlasa gar nogoh bir tovush
Shu tomon uchishar go'yo qush.

Torlik qilar qulochi kech dunyo
Ming Marta o'lib, Ming bor tirilib,
Dunyodan ajralgandek go'yo
Yotishadi zax tuproq quchib.
Ko'ngilga sig'masa dengiz, dengizmas,
Zar tuproq kishiga goho tatimas
Bu sog'inchdir, sog'inch boshqasi emas.

Bo'larlar sevgi sharobidan mast
O'lim farishtasidan kutishar najot,
Bu sevgimasmidi, bizga qilib qasd
Dunyo tashvishidan panaga surgan?
Qanday qutilish kerak bu sirtmoqdan?

Sevgi go'yo gajak zulfli qiz,
Yoki nozik bo'yindagi yoqimli ifor,
Sevgi oz muddatlik, biroq u yolg'iz
Ba'zan tuyuladi olis, beg'ubor
Shu bois atashar uni tengi yo'q
Ba'zilar qoladi undan bebahra
Ayrımlar yo'qotar qayta va qayta,

Qilish mumkin, so'zsiz, minglab xato
Birovni-da o'zini devona aylab,
Lek so'ngida biladi o'zini anglab.

Tarjima qilgan Shaxzoda Negmatova

O'KINCH

Ajabo, qayg'uga botgan misli tan.
o'zi mavhum, poyonsiz cheksizlik axir,
barin o'zda jam qilgan sarhadsiz makon.

Uzilmas rishta misol,
O'kinch, u, qalb tubida yashirin,
qalbgaga razm solmoq istasang,
qayg'u qa'riga boq.
Oh armon. Qayg'uga botgan misli tan.

Tarjima qilgan Furqat Soatov

«MEN»NING YOVVOYILASHUVI

Borliqni tarannum etgan qo'shiqni
2014 yildan buyon yanglish etadi talqin
O'zni barbod etuvchi Ong,
niqoblanishi kerak o'zni o'zdan yashirmoq uchun!
Nahot komillikka erishmoq-chun
o'zgaga egish zarurdir bo'yin?
Jin ursin!

Budda kabi sokin, ta'sirchan, o'jar
Qo'rquvdan sachrar uchqun yomg'iri.
Men uzra yog'ilar, tutun, ziravorlar, mushaklar.
Nahotki, Men O'zgani xonakilashtirgan?
Nahot endi unga yot harakat?
Zohiriy narsalar botinda, hayhot?

Ichindagidan so'zlaydi Men,
botindagilar unga yot, biroq bu haqiqat emas.
Tungi soat uchda. Internetda.
Avj olar o'ziga nisbatan nafrat.
Raqamli zahmlar. Qalashib ketadi fojialar.
Mening dushmanim bor, u o'zim yoxud
Men erur ichimdagi Yov.
Fikr qil: past, loyqa oqim
Ortingda senga qasd qilajak to'lqin

O'lim sanamlari hayotda faol aktyorlar qiyofasida
Yutib yuborajak qurbonlarini
manfur qotillar, o'laksaxo'rlar
Hattoki o'zini sotgan sotqinlar.
Ular qarshisida: sodda, mehribon

Dunyo tegrasida jonsarak yurgan,
o'zin hayo, nomus pardalarin
Ortida saqlagan Men.

Barcha sen erisha olmas narsalar
hasadni qiladi paydo
Hasad changalida qolgan sho'rlik Men.
Orzuga erishganing on
Barbod bo'lar bari nogahon,
o'sha komil Men,
uning orzu-armonlari ham
Bunda topa olmassan orom.
Sen o'ldirgan ruhlar qaerda? Ular ko'p emas.

Tarjima qilgan Gulnoz Nabieva

FONIYLIK

Dunyo-ku bor edi. Keldi odamlar,
Qo'shildilar baravj, ko'paydilar bot.
Dubulg'a jarangi, qirg'inu g'amlar,
Sivilizatsiya, quollar, hayhot.
Shunday davom etgan bul ma'arakada,
Ortiq nedir qo'shish menga emas yo'q.
Tiriklar haqida she'r yo'q jabhada:
«O'liklarga bering so'zlashga huquq».

Tarjima qilgan Sherzod Komil Halil

CHILPARCHIN ISTAK

Quloq tut, ajib tarovatdan qalbing yayraydi, biroq hatto vaslning shirin oni ham sening tashvishlaring ustidan g'olib kelmaydi. «O'zimni o'zim ovutmoqdaman». Bu so'zlar sog'inchlarning misoli qalqon. «O'z qalbinga oshufta o'zim...» Murdam ustidan yurib boryapsan. Holing meniki singari emas. Qalbing qo'rquvdan emas, g'urur-la sarmast. Tutqinlikdagi asir. Ilhom sarchashmasi... Yakka yo'ldagi sargardon odam bilmoq istaydi: Qaerda u haq, qaerda nohaq?

Chalkash xayollar... Najot. O'z-o'zini qutqarmoq dardi. Oyoqosti bo'lmaslik fahmi. Har holda oyoqda turolmayapsan. Qaltirayapsan. Sog'inchni jonhalakliging birla qorishtir. Shunda qaddingni tik tutolasan. Keyin... sabr qil. Qanoatning etagidan tut. Qimir etmay kut.

Miq etmay harakatlan. Ichindagi illatlarga yo'l ber. Shunda tozalanasan. Boshdan oyoq poklan. E'tiqod-la poklan. Najotning tizginidan tut. Va kut...

Tarjima qilgan Hafiza Qo'chqorova

KO'L

Qarang, voajab, navqiron yigitlar ko'l uzra batutda suzmoq istagidalar. Garchi batutga uch ustun tirkak bo'lsa-da, ulardan foydalanmoq maqsadlari yo'q. Bir muddat suv o'tiga aylanib, ularga pastlikdan nazar tashlayman... keyin esa so'ppaygan qamish misoli razm solaman ularga.

Keyinroq osmondek sollanib-sollanib ularni yuqoridan kuzatish ilinjidaman. Sho'xi shavkarlarning shahdi baland, go'yo oshiqish – bir ish... Keyin muvozanatni yo'qotib, ey voh, suv tubiga cho'kib ketdilar! Ko'l bu ikki vujudni bag'riga oldi. O'sha payt men bir sohil edim.

O'shanda ko'l emas edim, ming afsus!

Qo'limdan kelgani – hech nima edi. Ko'rgan ko'zlarimdan noroziman men, oshiqaman, Oshiq-A-man...Ey voh... Suvga o'zimni otaman-u, yeldek uchaman, cho'kkanlarni suvning yuqori sathiga olib chiqaman.

Ko'l ham qilgan ishidan norozi go'yo. Ichimda sizadi... Hamma narsa harakatsiz qolgandek go'yo. Qamishdan boshqa... Fig'onli falak ham o'zi bilan o'zi ovora.

Tarjima qilgan Hafiza Qo'chqorova

SOMON

Ana, ko'ryapsizmi, tafakkurning keng quloch yoymog'i jozibasi jamiki hududlarni hatlab ham o'tdi. Dunyoviy g'am-anduhdan qayinlarning-da bag'ri qon bo'ldi, hatto itning-da bir ko'zi so'qir. Kul, abadiy mavhumlik, tazarru, horg'inlik bir chimdim bo'lsa-da his qilganing – go'yo nur singariyu, biroq faqir burch, sen unga tobesan butun vujud-la. Nigohing tashla, tut qo'lidan uni. Hayrat shiddatidan o'zga najot yo'q. Sassiz sukunat. Tuta olmaysan, hardamxayolsan, uddalay olmaysan, yana bir muddaong nimadir, bilmaysan, oldinda qay to'siq, qay g'ov, tutganing tumandek qorishiq, g'ira-shiralikdan shirakayf tuman (tasallisiz qo'rquv vujudni egallar, qulayman dahshatning zo'ridan) endi jarlikning tubiga hokimsan, na ong, na shuur yetmaydi senga, dahshatning qobig'i ichrasan. Biroq... qo'qqisidan hammayoq sarg'ish somonning rangida!

Tarjima qilgan Hafiza Qo'chqorova

KÒKLAM YAQIN

Tinglayapsizmi?!
Lojuvardning kelmog'i yaqin
Boshlab berar bahor yangiliklarni
Oshuftalik otar, ketar horg'inlik
Bahor kelayotir, yaqindir ko'klam.
Keng va yashil maysazorlarda
Baham ko'rmoq istar ne'matlarini,
Ko'ksingizni oching bahorga hamon
Yayrab ketar beshak ko'ringan zamon.
Gullagan daraxtlar, alvon chechaklar
Bahor kelmishidan dalolat ular,
O, sen qishdan zerikkan ko'nnglim,
Soat o'n ikkiga bong urgan zamon
Kulib qarshi olgin kelmoqda BAHOR!

Tarjima qilgan Flora Choriyeva

YOMG'IR ISYONI

Soat 15:01

Tomchilaydi ustimga yomg'ir
 Seziladi bir dam yaqin, bir damda olis
 Uzoqlarda shitirlar ovoz
 Ammo men ustimga singganin sezarman xolos
 Ko'z oldimda shudir manzara
 Tartib bilan tortilgan chiziq
 Eshitilar yana bir tovush
 Qora qanot, sariq tumshuq
 Bir sayroqi qush
 Ajib erur uning g'amgin xonishi
 Bo'lsa hamki unga jo'shmoqlik odat
 Ritm hosil qilar shitirlar bilan...
 Keldim uyimga ham
 Beto'xtov yomg'irning qo'lidan tutib
 Adashtirib qo'ysam-chi ushbu ohangni
 Balki alanganing chirsillashiga
 Menimcha yo'q...
 Yomg'ir ham ortiga chekindi shu dam
 yo'q, aslida u balki quyulashmoq istagan
 Bu orada qushlarning chug'ullashi ham
 Qo'shilar va quloqqa bong urmoqqa tutilar...
 Oddiygina
 Go'yoki hamirdan qil sug'urgandek
 Keldi to'lqinlarni u olg'a boshlab
 Bejizga bu to'lqinlar ham
 Mayda qismlardan etmagan tarkib
 Mana haqiqatan sekinlashmoqda
 Va asta jimlikning qa'riga ketar

Menda esa o'kinch bo'lar ibtido...
 Holdan toyganligi undadir ayon
 Yaqin-u yiroqda bo'ldi intiho...
 Qushlar nag'ma qilar, g'olibona avjin surar
 Shu emish lahzalik yomg'ir isyoni
 Qarshimda mashina kutishdan charchab
 Chiqadi oldimga shu damda peshvoz...
 Soat 15:10

Tarjima qilgan Jamshidbek Davronov

Iqtidorlardan mosivo qilgan texnokrat balosi

Har on kelar kirib: boshlanganning tugashi
 Imkon yoxud judolik
 Doimo shunday bo'lgan:
 boshlanmasdan tugagan yoki davom etmagan
 Bel bog'lamish bu zulm ahli
 Tizginin buzmoqchun ona Yerimiz
 Ammo bu misli ro'yo
 Borlig'u falak bizga rahnamo
 Daf bo'lishsin barchasi:
 g'ubor-tumanlaru, arvoh – sharpalar
 sehrli qalpoqlar, jirkanch xodalar
 beo'xshov jismlar barcha-barchasin
 joyini ko'rsating hamma hammasin.
 Og'u og'ushidan qutulmoq darkor
 Boshpana qilib men xira tumandan
 Tanbalagum uning ichidan
 Ortiq ne xohlagum Ernstjandokl,
 Qo'limdan hech ne kelmas
 So'z aytmoqqa ojizman.
 Borim bergum qonunlar va halol insonlarga
 Beayb bo'lsalar-da nohaq qiynalغانlarga.
 O, ul quyun ovozi kelayotir yaqindan
 Jonzotlarning so'nggi zarrasigacha
 Barham topishidan jon saqlamoq-chun
 Asta mo'ralayman tuynuk ortidan.
 Yagona tilagim bu olam aro
 Mavjud muammolar yakun topsaydi
 Ta'kidlagum qayta og'u ichganim
 Shu'la bergan raqamli kodning ta'sirin ko'rib
 Tumanda miltirab bag'riga singar
 Takror aytgum yana olislasharu.

Tarjima qilgan Flora Choriyeva

Rike Sheffler

Istayman (To Do)

Shundayin bir makon topolsak
 Go'yo bolishlarning orasi kabi

Mahkam suyaklardek qavatlardek zich
 eshik ramkalari misol bo'lsa u.

Shundayin bir makon topolsak
 kimsa hatlolmagan zinalardek oq
 bizlar ko'tarilsak, biz uchsak porloq

Bizga yot yerlarga kelib qolsak ham
 vujuddan vujudga ko'chsak, sovrilsak

Va ushbu muhabbat eng buyuk bo'lsa
 Qachondir biz
 hech kim bo'lib qolsak ham.

Tarjima qilgan Nodira Nazar

Suvga aylanish

'As if I had set out to speak for the glass of water by my side'.

Julien J. Bismuth

'We have never been human'.

Donna Haraway

Men ...

Suv haqida

Uning yaralishi,

istaklari haqida so'zlay olaman.

Faqat ...

Ayollik haqida emas.

Nedir bu – o'zini har yoqqa urib,

tomog'iga tiqilib alam

bir-biriga bog'lab qo'yilgan

qop-qoratus sol* kabi jips

zichlik tomon sakrayotgandek yashash.

Axir, yashash mumkinmi

Tilsiz,

so'zsiz

lom-mim deyolmay,

ayri manzil sari o'qrayib,

nurab-nurab bag'ri qon bo'lgan

badzabon qoyalardek

norizo – tirik?

Va qalbimning eng chuqur yerida

Zerikarli chayqaladi bir oqim:

Ota va o'g'il degan.

Qichqirishar ular

Quloqlarim ostida

«Kelaqol, qo'ysang-chi, bo'laqol, sakra!»

Siniq qaroqlarga qorishib tag'in

men qadam bosishda davom etaman

Uzuk miltiragan barmoqlar bilan

Peshonamning kengligi bo'ylab

Yuraman oldinga

Tushkun qarashlarimni, ojiz nigohlarimni

Kaftimdagi chiziq'larga surganча, ko'mganча ...

Axir,

bilaklardan sirg'alib

hech vaqt qochmasligi kerak

hech qanday tomchi

har qanday u qattiq jismning

silliq sirtidan.

Yumshoq bo'lish – bukilish deb atalmas

Yengilish deb atalmas,

O'z – o'zingni ixtiyoriy taslim qilish – irodani tutishdir.

Yutish uchun «xo'p» demoq kerak...

Yegilish – tosh bo'lib qolishdan kuchli,

Yegilish – yutishdir!

Tarjima qilgan Nodira Nazar

Suvga bitgum satrlarimni
 to'lqinlarga ochaman quloch,
 yaltiraydi jingalak loy ham,
 o'tirmayman hech hadiksirab
 ozmi, ko'pmi atirgullardek
 issiq yoxud sovuq vujuddek
 qirg'oq bo'ylab taralar she'rlar
 Lablarini yoradi shamol
 Dengizlarning suvin simirar
 Shimib olar mening hidlarim
 azoblayman, tishlab tashlayman
 tilka-pora qilib tanamni
 sutdek oppoq terim ustidan
 suzib yurar qora kemalar
 Qumdan qo'rg'on tiklaydi tilim.

Tarjima qilgan Davlat Alimjonov

Suv ovozi
 Xafagarchilik toshqini,
 Suv va tishlar orasidagi jilmayish,
 sirenalalar,
 va chang bosgan barmoqlar uchun
 hozirlanyapman.
 Suv cheksizlik bilmas – hadsiz.
 Vulqon o'chog'idek qaynaydi,
 Sahro lablarida qurib bitar u.
 U o'sib boradi, keygayuvchi u.
 Men
 ichki ovoza yuksalganimda
 eshita oluvchi eng asosiy kuch.
 Ikkiga qirqilgan dengiz tubida
 Ikkiga ayrilgan xudbin qin uzra
 tinmay o'ynashayotgan
 bir-biri bilan
 Kitlar
 Sakkizoyoq
 Dengiz sigirin
 qirqichlab tashlaydi jinsiyatini
 So'ng jami nidolar
 farqlar
 kelishmay
 to'ldirib yashaydi uning ichini.

Tarjima qilgan Nodira Nazar

Zaminning sarhadli ko'llari uzra
topishimiz mumkin bir-birimizni.
Bamisoli turlarning hayot uchun
mas'ul bo'lgan qavmlari singari
Allaqachon qabul qilingan
radiatsiya to'lqinlari, mollyuskalar:
Paradigma o'zgarishlari

O'rganish oson bo'lgan yo'nalishlar,
insonning keyingi manzillari.

Darhaqiqat siz boshqalarga sherdil maktublarni
yuboring: misli ichiladigan suv kabi!
Tasarruf g'arb hojatxonalari ionlarga to'la bunchalik,

Estrogenlar, mag'rurlik hissi.
Pushti tabassumlar, shaftoli va tort.
Voajab qochqinlar har kunda
O'rtaer dengizida vafot etgan chog',

Dengizni qutqarish xizmatidagi
sohil qo'riqchilari qaydasiz, xalqlar,
«Ovro'paga keling albatta!»
«G'arq bo'lmasdan avval inchnun!»

Tarjima qilgan Sherzod Komil Xalil

Suzish mashqlari

Suv ichida
chiqarish nafas
vojibdir aslida og'iz orqali
og'iz orqalidir nafaslanish ham.

Turfa qarshiliklar... his etar tana
bizlar toyganda, sirpanyotganda
Ayniqsa, qo'l emas miya, ruh bilan
suzish uchun chayqalgan damda.

Bir epizodik shakl topish joiz
bir shunchaki burma, to'lqinmisol tus
Bilimning
vujudga chirmashishi kabi
fitnesning ifodasi misol shiddatli va tez.

Tirik qolish mahorati.
Qo'l va oyoq. Qo'l va oyoq. Mushtlaringiz bilan suzing.
Cho'zilgan barmoqlaringiz bilan suzing.
Botqoqlarda suzing.

Oyoqlaringizni kuch bilan torting,
oyog'ingizdagi yordamchi suzgich
tegsin hatto qo'llaringizga
Odam g'oyib bo'lsin qumga aylanib.

Arktika muzliklaridagi metan – uyatdir.
Havo iligani sari erib bitguvchi...
Men bir dengiz itiman,
minnatdorchilik sifatida zirhimga
va og'zimga suv tomiz.

Ushlangan narsa – bu asli meduza,
u doim soyadir, o'lja emas u

bir necha tonnalab o'lik oynalar – belgilar,
dalillar hamda ishora.

Barmoq-chun barmoqlar,
kesilgan, singan

Sutemizuvchilar, shamanlar, Nikki Minaj

Plastikdan bo'lgan tampon qadoqlarning ko'tarilishi,
asfalt ustidagi yomg'ir tomchilar

Islandiya ustida qotil bulutlar.
Tag'in noaniqlik, tag'in mavhumlik.

«Tan olib aytaman o'zimni o'zim,
Biz bitta dunyoda kesishgan bir iz,
Mening o'z-o'zimga ishonchim komil,
Har ikki dunyoda bir nuqtada – biz».

Tarjima qilgan Nodira Nazar

Harakatlanishdagi sokinlik achchiq orzudir.
Dengizdan tomchidir har bir yaratiq.
To'p-to'p xazonrezlar, barglar oqishi.
Biosuv bir necha tilda ham suvdir, go'yo
ikki yuzli, ko'p yuzli va boshqa
suv quchog'ida qolib ketishni
xohlamaydigan egizak nomlar:

Hattoki orollar, suv ilonlari,
amniotik suyuqlik, filogenetik jarayonning
kichik okeani ham
u yerda to'satdan bo'lgandir paydo.

Ash daraxtlari va amfibiyalar.
Bir kulba ichida kuylangan alla
onalar uchundir.

Tag'in halokat.
Azteklar^{*} lagunlarning^{**} suv zahiralari
to'ldirish uchun yig'layotgan bolalarini
Tlalokka^{***} qildilar qurbon.

Bu yaralish jarayoni, bu bir diniy marosim,
ishlov berilmagan bir o'rmon,
u suvda aylanar, aylanaverar.

Oshqozonda mox, qonda dengizlar.
Meduza, baliq va hatto itlar ham bir xil

^{*} Azteklar – Meksikadagi hindu qabilasining a'zolari

^{**} Lagunlar – dengizning bir qismi, quruq dengiz bilan ochiq dengizdan uzilib qolgan.

^{***} Tlalok – yomg'ir xudosi.

tarkibdagi tuzlarga ega:

Gill arklari, to'fon, Atlantida.

Xotirada bo'lgan sinxron cho'kmalar:

belgisidir zaharlanishning.

Haoma*, Makara**, bir giyoh

'siwkw'. [ʃi'wakf]. [sea_walk]

[seal_walk] [she_will_walk].

We will_

Tarjima qilgan Nodira Nazar

Men singib ketyapman

Qo'shiq sikli, monomit,

bir-biriga cheksiz bog'langan

ushbu suvning atomlariga

men yolg'iz emasman – bir o'zim emas.

Juda sirli tuyular menga

Nima uchun to bugungacha qahramonlik ulug'lanishi

shaxsiyat va ikkilik aro.

Go'yoki men olisda emas,

doimo shu yerda barhayot

Sayyoralar, afsonaviy mavjudotlar,

yomg'ir, yomg'ir,

yana bir zarba

Har bir hujayrada tan olaman men:

lamalar, jodugarlar, buddalar, qon izlari,

yoshgina delfinlar shiddatkorligin,

tag'in chiriganlik hamda o'limni.

Ma'lumotlar oqimi tizzalarning

orqa qismida, jinsiy hujayralar, to'lqinlar aro,

vaqtning kelib chiqishida yashaydi ular.

Va suv bilan birgalikda men ming asrlik balg'am va istak.

Uning har bir tarmoqlariga singib ketishni,

ish boshlashni va xohlayman davolashni men.

Tarjima qilgan Nodira Nazar

*Haoma – mast qiluvchi suyuqlik tayyorlanadigan dorivor va sehrli o'simlik.

**Makara – hindular ma'budi.

Farazlar

Xolbuki, ulkan narsalarning suratin chizmoq
 ko'lda bo'yoqlarni oqizishga teng.
 Bezovta savollar uyg'onar nogoh,
 Buyumlar ustiga qulaydilar va
 qirg'oqda qumloqqa singib ketarlar
 Bamisli sharpalar og'ir ulardan
 Agar bu tuyulsa sizga bema'ni:
 olaqoling ayol qiyofasini
 tomdan tushayotgan yomg'ir tomchilar
 osmon suvlaridek bir xilda sovuq
 mayda tuz, shirinlik, to'shak va qarmoq
 qalbni cheksiz baxtli qilishga qodir

Ammo biz qarshilik qilamiz baxtga,
 axir bu odobdan emas,
 biz baxtdan olib qochamiz o'zni.
 Baliq ovlagani boramiz.
 Ovlangan baliqlar qirg'oqda qolar
 Gulxan atsa-sekin so'nib boradi.
 Tun bag'rida sekin suvga tushamiz
 Yutamiz ko'lning sassiq suvini.
 So'ng g'ujanak bo'lib ko'lning bo'yida
 uyquga ketamiz.

Tunda sukut saqlash mashqin olamiz,
 bo'g'inlarni bekor qilmaymiz iflos,
 safsata uchundir tupuklarimiz
 baliqlarga qo'rqoqlarni tanishtiramiz.
 Qamishlar zerikib teskari qarar
 qo'ltiqlab sochiqlarini

yakshanbada kelar daydi sayyohlar,
 Bu tanish holat. Sovuq qalam ila bitamiz maktub
 sevgan insonimizga
 qaniydi mana shu kulrang chiziqlar haqiqat bo'lmasa
 soniyalar ichra qolsa o'zgarib
 changallab ko'ksimiz, qalam uchini
 peshonaga qadaymiz
 naqadar og'riqli botishin bilmay

Hodisalar sodir bo'laveradi.
 Reja yoxud taqdir ixtiyorida
 ko'l bo'yida turib o'tmishga mahzun boqamiz.
 Ko'l ham bizdek tilsiz boqadi unga
 Ildizlarga chirmashamiz,
 suratin chizishga qiynalib
 yana baliq ovlagani boramiz.
 Sodiq holda an'analarga.
 Qaytishda yengilroq suzadi qayiq
 Topshiramiz o'zni shamol ixtiyoriga
 Unga ishonmay qo'ygan bo'lsak-da.

Xolbuki, yomon emas hayotimiz,
 kunlarimizni quyosh zo'rg'a bir-biridan ajratib turar
 fikrlar ko'p, muhimi ranglarni aralashtirib,
 yog'och uzra berilib rasmlar solamiz.
 Dunyoni suv bossa o'rdakka ne g'am.
 Balki qayiq yasab, olis dengizlarga suzib ketarmiz,
 yomg'ir chodirida ottirib tonglar.
 Balki bosh qo'ymoqqa zarur bir yelka.
 Barcha narsalarning asosida shu.
 Anglamoq mumkindir endi borliqni

Huddi qilko'prikdek ozg'in yelkaga
 bosh qo'yib, qo'rquvni unutmoq uchun
 ular nimjon, ammo yukni ko'taradilar.
 Yiqilishin sezmas oldindan odam.
 Biz yana ochamiz lablarimizni
 tovushlarga izn bermoqlik uchun.
 qiyshiq o'sgan tishlarimiz
 mushaklarimiz tegmas bir-birlariga.
 Keng ochamiz qulochlarimiz,
 uyalmaymiz soddagina o'zligimizdan.

Tarjima qilgan Gulnoz Nabieva

Daniela Seel

Yomg'ir tafti hovurdan tushirar
 Entikadi betoqat shovillab azim daraxt
 bir-birini anglar, yorug'lik ko'rmas,
 inqilob tug'ilgan mahal
 illo qoldirildi, cho'zildi parvoz,
 qayta tug'ilish yo'q endi bunda.
 Nomsiz-nishonsiz.
 Qovoq uyganing ham yarashur senga.
 Bulutlar bag'ridan ko'rinish ber
 Qolay payqamay.
 Keskir, charm, manguilik
 Hunarmand sharobdonidan.
 Sen emas, men senga bo'laman dog'.
 Bari boshlangani chog'.

Tarjima qilgan Furqat Soatov

Bir dona apelsin bo'lsa qo'limda
 Boshqalar-la bo'lishsam qani.
 Ulashsam jahannam choparlariga,
 Qaniydi armonlar qolsaydi arib,
 armon u afsonalar, shunda tin olgum
 eski odatlarga ko'z yumib.
 Qaniydi shamol bo'lsa hikmatli,
 Hayodan bir qatin archib olardim.
 Shunda tong otib oqarar yuzi
 Oh jirkanch nafs, tusaydi ko'ngil,
 Qaerlarda endi apelsin?

Tarjima qilgan Go'zal Musayeva

G'oyib bo'lar mirabellalar^{*}
 pishib yetilmasdan
 bolga inmasdan ...
 Balki qora qushlar tufayli.
 Yoki qora soyalar sabab,
 mening shubhamdagi soyaga o'xshash
 Go'yoki men polaponlarga
 kamtarinlik tilagan kabi,
 bo'yin egmaslikka bo'lgandek asos ...
 Tag'in qichqiryotgan kim bo'ldi, axir?
 Hayvonlarmi?
 Bu qichqirish shunchaki emas,
 bu qora hayqiriq yo so'nggi kulgu...
 «Aier eraus,^{**} Speck eraus, sonst robbe mer'im Gickel de Schwanz
 enaus!»
 Keyin hamma qonxo'r odamlar
 otilib chiqadi ularga tomon
 beshafqat, yovuz o't pichoqlar bilan,
 - Nahot, siz ularni tutib olasiz,
 nahot so'yolsangiz ularni yoki
 vijdoningizni? Oh.
 Baribir-baribir, sodir bo'lar bu!
 Bilaklar ostida, kaput^{***} ostida,
 barglarning ostida nobud bo'lar ruh...

^{*} Mirabella – olxo`ri turi

^{**} «Aier eraus, Speck eraus, sonst robbe mer'im Gickel de Schwanz enaus!» –
 Masihlarning Muqaddas Ruhning tug'ilishini eslab kuylashadigan qo'shig'idan,
 ba'zilar uchun esa hosil bayrami. Bu dushanba kunda sodir bo'ladi va ushbu kun yo'llar
 «bargli odam»ga to'ladi.

^{***} «Kaput – bu ham boshi, ham bo'ymi ochiladigan bosh kiyim [1], ya'ni yuz va o'ynini
 yopib, iyak ostida yopilgan. Kaput so'zi qadimgi oliy nemischa huba nomidan kelib chiqqan.

Bu bir ertak emas yolg'onga do'ngan,
 men ham ayollarni yaxshi ko'raman,
 ruhimda yashaydi ayol siyrati,
 xohlang dunyolarga tarqating meni,
 xohlang yuragimni supurib tashlang...
 Yig'lashim kerakmi, avf so'rash kerak,
 kerakmi sizlarga ko'z yoshim?
 Rahm va shafqatni toshdan o'rganish...
 nahot, odamiylik deya atalsa
 Mavhumlik borlikka qarshi bo'lgan dam,
 boqiylik yo'qlikka do'ngan mahali,
 go'yo behushlikda kaltaklangandek
 nafasim yurakda to'xtagan oni
 tag'in kechirimmi istaysiz?
 Aslida, sizlarni men kechiraman,
 yoki kechmoq kerak sizlardan asli ...
 Axir, erkni yoqish odamiylikmi
 Hayvonlik emasmi «men»ni o'ldirish...
 Axir, o'limdan ham dahshatlimasmi
 O'zingni ichingga qamalib yashash
 Va bunga majburlash, nahot, insonlik ...

Tarjima qilgan Nodira Nazar

Mahluqot yo quzg'unlar parvozi ostida uyum,
 Yomg'irdan-da pinhon, singgan bazalt toshida
 Mazhabda-chi? Chay ilohiy tasvirga ohing –
 G'uborlardan, azizim, sen qarag'ay ostida,
 Kajraftorim meni band qildi unda.
 Haybatli-chun ammo, iblisona asoratlar ostida
 Yashamoq mumkinmi inson bo'lib?
 Sevalagan sandon, o'rab olar albat Iztirob
 Va uzoq tun qoldi qadalib qo'limga.
 Sen uni ko'rishing shart emas, O'lim, qo'l silta,
 Bo'shashgan bolishim, qarg'alar qiy-chuvidan meni bekitib.
 Ayt, qay tomonni to'sar boshmog'ing? Men ortingda turgum
 shunda.
 Aks-sado taratmay, pinhona faqat.
 Maftunkor tog'larda, Tog'lardan bir bisot bo'lib.

Tarjima qilgan Adibaxon Ma'diyeva

Og'riq ne ko'ylarga solmoqda meni,
 Ado qilayapman o'zimni,
 bilolmasman, ro'paramda kim?
 Kiyib bolmaydigan bir yo'rgak
 Taralar bir is, notanish emas,
 peshonamga tang'iganim peshbandning isi,
 zaif tana atrofida aylanar bu dam,
 Avjga chiqayotgan lazzat singari.
 Tin olma hech, etaver davom
 Borgan sayin ol chuqur nafas.
 Sabablar, belgilar ko'rib chiqildi,
 bu haqda har turli xulosalardan
 Ichga yutganlarim – ichim kuydirib
 mazah qilgandayin bermaydi orom.

Tarjima qilgan Shohida Nazarova

SAGA

Aytchi xarsang, qo'lim cho'zsam dengizlarga yetarmikan?
 Sarvdek tik qomat-la keldim bu yerga.
 Hamrohimdir bo'shliq, faqat berari bor dunyo bo'shlig'i.
 Hissiyotlar bo'lindi birdan...
 Bo'shliq dedim. Insonlarsiz bo'shliq bu dunyo.

Oxirzamon kutar qorin g'amida va yo muhabbat, tasodif, g'iybat ...
 Men ham boshqalardek yashashim shartmi?
 Tabiat ko'ngliga qaramoq kerak.
 To'fonlar oldida nochormiz axir.
 Barcha tuyg'ularim ayni haqiqat.

Suvga to'qnash kelar barcha bu yerda,
 his etgayman ular kabi ochlik azobin.
 Zim-ziyo, biyobon. Yengil shabada tekkandek qo'l taftin sezdim.
 Kardigan ko'rfaziga g'arq bo'lgan o'rmonni
 Zimdan kuzatsam ham aslo ko'rmadim.

Bu bilan Hekla, Katla va Laki vulqonlari hamda
 vulqon ustidagi Inselberg muzligini qanday rishta bog'laydi?
 Misrdagi qurg'oqchilik yoxud frantsuz inqilobini-chi?
 Bularga yagona sabab bor deb o'ylamayman.
 Barqaror uchinchi davlatlarda sayr etdim chavandozdek.

Oqibatni e'tiborga olaman.
 Qit'alar misqollarga bo'linib,
 vulqon kuli yomg'iri ichra ko'rinmaydi aslo hech narsa.
 Turfa xilli moxlar uzra zaiflikning yorqin yozuvi.

Buyuk Britaniyalik qulining nabira qizi Gudridur Torbjarnardottir
 Norvegiyadan Islandiya, Grenlandiya, Vinland, Grenlandiya,

Norvegiya, Islandiya, Rim, Islandiyaga 1000 chi yillar atrofida sayohat qilgan.

U insonlar zoti yashagan joylarni ko'rdi va Amerika tuprog'ida birinchi Yevropa farzandini dunyoga keltirdi, Snorri Forfinnsonni.

Bundan ancha ilgari Leifur Eriksson uning qayinog'asi bo'lgan. Lekin deyarli 500 yil o'tib Enrike Melaka, Malaylik qul va Magellan flotida tarjimon bo'lgan.

Yashash uchun dengiz savdosi muhim. Dengiz savdosi uchun esa ishchi kuchi, mahsulot, sukunat, missiya va pul almashinuvi muhim.

Moxlarga nom berar botanik olam «kashshof o'simliklar dunyosi» deya

Uning aytishicha, «kashshoflar» bugun yangi lavalarda o'sishi uchun kerak bo'lar ekan o'n yillab yillar suv oqmas yerlarda hayot yo'q, axir, singib ketolmaysan hech to'siqlarsiz ular olami-yu vujudiga ham

Ular ildiz otib ko'karyotganda yedirsalarni, qilishsa vayron o'n minglab odamlar yursa ustidan,

va yana odamlar, chorva mollari va iqlim qoldirgan qaqroq cho'llarda hatto Alyaskadan chiqqan lupinlar cho'kmalarga qolar aylanib...

Buzilishning darajasidek va cheksiz imkonlar tuyg'usi kabi Ehtiyoj va eroziyadan topa boshlar muvozanatin

Chuqurlik orqali Kontur topishdek.

Aslo metafora emas mendagi bu his.

Men tasvir etishni xohladim faqat «fakt»lardan yaralgan «faraz» haqida.

Mening bugun harakatlarim tanlovga aylanmoqda. Hayhot itoatni u qildi orzu. Mukammal turg'unlik lahzalarini. Qanday paydo bo'lgan darhaqiqat suv Tuman, buzadigan amallar, bulutlar, firn*, bu yomg'ir va bu qor – Zichligi o'zgacha har birin axir. Qay biri bo'sh. Qay biri belanchak singari cheksiz yumshoq. O'rnashib olmoq uchun aniqlashim shart. Haddan tashqari ziyrakman, Lekin yetarli miqyosda emasman sezgir.

* Firn – Olmoncha «o'tgan yil» ma'nosidagi bu atama, ilgari kelib chiqqan, qisman siqilgan, o'tgan mavsumlardan qolgan qor turini anglatadigan ilmiy tushuncha. Firn zichroq kristallangan qor. Uning zichligi odatda 0,4 g/sm³ dan 0,83 g/sm³ gacha bo'ladi.

Bil'aks qushlar orzu qiladilarmi qirg'oqni?
 Yo, okean uzra parvozni bu chog'?
 Qo'llarimdan uchgan qarg'alar hayhot
 Dengizdan nari mamlakatlarga
 qararlar ko'zlari mendan-da ko'proq.

*Tarjima qilgan Laylo Hukumova
 Nodira Nazar
 Sherzod Komil Xalil*

ILMOQLAR

G'alayonsiz
 yoki
 o'lik ruh bilan o'qish
 aql bovar qilmas HECh!

Uyqu xonasining eshigi uzra.
 Kamalak tovlanar 7 xil rangda

Bunisi bo'yalgan sip-silliq qilib
 Yoki g'iloflarga qoldirilgan joy.

Adolatsizlikning «pora»si
 bu yerni hech qachon tark etmaslik-chun
 Xotirjam ish va ishni to'g'ri taqsimlash joiz.

Ba'zan sarf etilar
 bu qimmatli vaqt
 begonalarashishga
 dushmanlashishga.

Qo'yib berish kerakdir balki
 Hammaning o'ziga ...
 Kelishmovchilikka
 Taqlid qilishga
 Yoki-da qochishga bo'lsa ham ...

Beshta barmoq bir xilmi, axir?
 Xuddi
 Xalq nomida,
 Gladiole*, Ravioli** nomida bo'lgan

* Gladiole – o'simlik turi

** Ravioli – makaron turi

oziq-ovqat mahsulotlari kabi.

Va oppoq sabablar o'rganiladi
Go'yo uzun tashlab qo'yilgan
mug'ombirlik arqoni misol

Negaki chiroyli bo'ladi xato,
birinchi xato
Ko'chirilganda ...

Xuddi nozik tugma tez sinishidek.
Nogoh qaergadir tushib qolsa yo
Iching achimasdek yo'qotganingdan

Agar men shunchaki yashagim kelsa
Yo shunday yashashda davom etsam men

Bilingki men
ushbu urushga ro'baro' kelyapman,
qarshi kelyapman ...

Balki yorqin bo'ladi bo'shliq mo"tadillashganidan
yoki-da burchdan

Isyon qilar,
G'azabnok bir,
Qaysi bir tortmaga berkitilgan u
kasallik?

Muz qatlami eriydi ham va cho'ktirar o'zini o'zi
Qishda ham,

Va bu chindan ham Qish!

Barmoqlar
Soz o'tkazuvchi qatlamlar tolalaridan...

Ularni bog'laysiz
Mavjud bo'lgan vaqtlar orqali

«Vaqt – dardga davo»dir... degani ham rost ...

Limes*, Lindisfarne**, Kiew*** – «rus» eshkak eshmoqda
xaritalarda

Qaerda tugaydi Rim imperiyasi?
Rim imperiyasi
hech qachon
tugamaydi!

Chigirtkalar sukut saqlasa, nahot
bu ularning o'z maqsadidan adashdi yoki qochdi degani?

To'yinmagan.
Bu qamish to'shak –
g'azablangan, tiz cho'kkan qahramon.

Qamchiqlarga qadar yumshoqlik.
O'jar qaysarlikmi guvohlik bergan?
Momaqaldiroqning buyrug'i bilan
qorong'i tushadi
tushar yana kech.
Narsalar. Trikotaj.
– Yo'q.

* Limes – (lotincha «Querweg», «Schneise», ayniqsa hududni bo'linishi yoki saytning rivojlanishi bilan bog'liq «Grenzveg», keyinchalik «chegara»; [1] ko'plik chegaralari) Birinchidan Rim imperiyasini bildiradi. Miloddan avvalgi 6-asrgacha qurilgan chegara devorlari yoki Yevropa, Yaqin Sharq va Shimoliy Afrikadagi chegara harbiy xavfsizlik tizimlari.

** Lindisfarne – muqaddas orol deb ham ataladi, Angliyaning shimoliy-sharqiy qirg'og'idagi to'liqlik orol. Orolning katta qismi, shuningdek, intertidal zonasi qushlarning qo'riqxonasidir. Bu yerda ko'chib yuruvchi va mahalliy qushlarning 300 tagacha turini kuzatish mumkin. Lindisfarne materik bilan faqat suv past bo'lganda o'tish mumkin bo'lgan yo'l bilan bog'langan.

*** Kiew – Ukraina poytaxti.

Hamma uxlaydi deb ishonasizmi? E'tiroz.

E'tiroz,

Tag'in e'tiroz!

Tuproqdan, qarishdan –

insprinc haftbandun, infar wigandun* –

(To'dalardan qochish, dushmandan qochish –)

Axir, Glottis bu!

Sira uxlamaydi –

Jangchidek yuradi

Axir, Glottis bu!

Glottis** hujum qiladi,

Glottis uradi!

Tarjima qilgan Nodira Nazar

* insprinc haftbandun, infar wigandun – *Merseburg sehrli afsunlari*

** Glottis (*engl*) – *Kekirdakdagi ikkita vokal kordidan iborat vokal organ.*

tashriflar

Marhumlar yo'qlashar tushlarimizda,

Shundan so'lg'in, ehtimol,

har tong

qabog'imiz ham.

Ehtimol, kuz nafasidan diydirab

eski moychiroqlardek

xira tortgan qarog'imiz ham.

Ular-la yonma-yon o'tirib

musiqa tinglamoq butkul imkonsiz.

Tanovvul qilmoqlik –xayol yoxud tush –

serqaymoq va qulupnayli tort.

Qachondir biz qo'nim topgan huv o'sha

eski xonadonning eshiklariga

o'qiy olmagaymiz

ko'rimsiz ilingan

bronza bitiklarni ham.

Bilaklariga

taqib olingan soat o'rnida

qo'ng'izlarga nazar tashlashar norizo,

(kakku yo qizilishton ovozi eshitilar yaqin atrofdan)

So'ngra g'oyib bo'lishadi tirqishlardan,

eshiklardan,

eslatib besamar tashriflarini.

Bizlarning esa

qo'ynimizda qolgan bir tutam umr –

qisqalik qiladi

ularni anglamoq uchun.

Tarjima qilgan Rahmat Bobojon

Pegas

Uyga kelgan chog'ing turar xonada
 Kitob javonini ortidan surib,
 Yer bag'irlab yurgizar toshdek qattiq dahani bilan
 Divanni bir chetga itarib,
 palma gulni tashlaydi g'ajib.
 Qanotlarin ko'targan hamon
 chiroq o'ynar havolanib,
 allaqaysi og'ilga o't tushgan misol,
 ola-kula qilar ko'zlarin.
 Kurashchilar davrada bir-biriga qarab aylangan kabi,
 tuyoqlari polda asabiy aylanar.
 Shift ostidan taqillatgancha, shoshib kelar yangi kun shu dam.
 Bir hafta o'tib xat qutisida uy egasi yozgan maktub sargardon,
 g'azabnok qo'shindek yotar bo'zrayib.
 Sen esa tong palla ikkita og'ir,
 buruqsigan, hali sovimagan ot qoldiqlarin
 to'rtinchi qavatdan pastga tashlaysan,
 nafasini ichga yutgan g'avvos singari.
 Bu choq hovli uzra terga botgancha,
 tuyoqlar depsinar, turarlar mag'rur.
 Qo'llarini to'sib og'ziga shivirlaydi qo'shni bolalar.
 Sen esa oltinni xasga aylantirgan o'rgimchakdiansan.
 Oqshom derazangni ochasan,
 u birdan tinchlanib boqar sen tomon.
 Sinchiklab ko'rasan oyoging bilan
 deraza tokchasin, u hamon boqar sen tomon.

Tarjima qilgan Shohida Nazarova

shimolda

Bandargohda Asbyorn Shtenmark (pochta kemasi)
 Mamlakatning olis qismiga yetib borganda,
 Valhallaga qadar, tog'lar ostida,
 Qorda otilgan kiyik izlari, ko'zoynaklar muzlab qoladi;
 Butun dunyo faqat vaqtga aylangan,
 Ulkan g'orda kun yo'qolgan.
 Hech tuganmas kun.
 Chunki kema kelgani zamon
 Hamma narsani uyg'otar tayin.
 Nafaqat sho'r baliqlarni,
 Balki metropol sifatida qizil yog'och uyni o'chirar,
 Jinlar, jiva, rang-barang lampayu raqs guruhi.
 Pochta kemasin kutarlar,
 Hattoki oppoq tuman ichra
 arqonlar bo'shatilib yuborilsa ham.
 Yana poyabzal ostidagi yanchilgan suv o'tlari.
 Zulmat, muzqaymoq, qadahlardan o'zga hech narsa yo'q.
 Juda sokin – muzli ko'tarilishda
 muzni tuz yalayotganin eshitasiz xolos.

Tarjima qilgan Nilufar Oripova

kekxa bayker

hansiragancha mototsikldan tushadi u,
 charmdek osilgan terisi hirqirar,
 xuddi bronza davridagi mo'miyo kabi,
 ellik yillar oldin aksincha
 Montana tog'larida yashar edik, deydi u.
 u yerdan men bilan keldi bir ko'hlik ayol
 o'nta baliq uchun qazidik hovuz
 yettita qoldi so'ng yapon zog'orasi, so'ngra ikkita,
 kulrang turna olib ketdi barchasin bir-bir.
 shundan buyon yasharman yolg'izlikda, deydi u.
 Montonadagi tog'da, hamda yo'lda, safarda.
 qishloq yo'llari bo'ylab uchib borar mototsiklda
 tangrining soqolli bulutlari uni kuzatar
 dizel dvigatellari ortida turgan
 haybatli yuk mashinalarining haydovchilari qarab qolar;
 hali ham hayratdaman, deydi u,
 ko'zlari shamollar yo'lida qolib ketgan qushlar singari
 biz bilmagan narsalar mening hovuzimni qanday topib kelishi qiziq
 mayda baliqlarga to'la ulkan suv havzalari bor
 shunday katta Montanada.

Tarjima qilgan Sherzod Komil Xalil

Oq turp

Sug'urib olishga ko'p bor urinding
 va yetding niyatga.
 Xuddi brokonerlarni qo'lga olgandek
 har yoqdan uzunquloq boyqushning ovozi kelar
 yurakka bir muddat tik qotding
 oq turpning oppoq bu qoziq tishlari bilan.
 Va sening oshxona stoling yonida
 to'rtburchak tusdagi sovuq bir marmar
 tovlanadi xilma-xil, rangpar.
 U juda og'irdir xuddi Apollonning tovoni kabi.
 Ikkilanish.
 Senga shubha olib kelar bu tuyg'u
 Senda aniq qaror bo'lsa ham ozish uchun
 ushbu yo'l yana-da tuyilar oson,
 Osondir maydalash - osondir yeyish.
 Tashqarida o'rmon yorilar
 ojiz ko'zlari-yu quloqlari bilan ko'kka sanchilib
 Xuddi oz-oz qisqaryotgan oltin zarrasi kabi
 yanchilib
 shamollarda uchar sochlar, paxmoqlar
 soqov Albino tangrisi oldida
 seni deyarli ko'rmaydilar
 uning nomi
 go'yo qochib ketayotgan bir xo'rsiniqdek
 oq turpsimon oy ostida sovuq va kimsasiz
 yotgan sening bu uying
 menda bo'lsaydi, bo'lsaydi menda...
 deya atalgan mangu ibodat misoldir uning nomi.

Tarjima qilgan Nodira Nazar

Amaki

U shim bog'ichlariga osilib turgan
 Ulkan havo shari kabi kirib keladi
 Aytishicha, bir safar ichki qon ketishidan
 O'lib qolishiga bir bahya qolgan ekan
 Jag' tishini noto'g'ri olishgan ekan o'shanda.
 Kimyoviy amaki: pivoning jigarrang shishasi
 lablariga tegishi bilan chiroq kabi nur socha boshlar
 tamaki o'raydi
 go'yo ikki qo'ltig'ida jinoyatchilarni qisib olgandek
 Gavdasi ham juda hikoyabop
 Lekin dengiz bo'yida ko'ylagini yechmas u
 Yechsa bormi, sermulozamat kishilar
 Shu zahoti uni suvga uloqtirishar
 o'lim uni ikki sevgan insonidan ayirdi
 ammo u qaddini tik tutib yashashga mahkum
 yuziga boqib
 bu gavda ichida biqingan qoq suyak odamni ko'rasiz
 Kafti bilan qorniga urib,
 guldiratadi
 hashamdor gavnasi uch metrda oltmish emish.
 Bu to'g'ri.

Tarjima qilgan Gulnoz Nabieva

Adi amakim bilan baliq ovida

tuman kabi olis osmon va yer orasida muallaq
 soatlab keng oqimlarga tikilganicha
 belgacha keladigan rezina etikda
 harakatsiz turgan odamlarning biri edi u
 mushaklari turtib chiqqan
 tizzalarida eski chandiqlar
 bankadagi qurtlaridek tinim bilmasdi
 Chorasiz qolganda qanday qilib bo'sh idishga
 hojat chiqarishni o'rgatardi menga
 yigirmata kartani ushlay olar edi qo'lida
 Daf'atan tark etdi yorug' dunyoni
 Shundan buyon oqib ketdi qanchayin suvlar
 Qariyani unutdilar shoshqin to'lqinlar
 o'rmonlar chiqib kelib zulmat qa'ridan
 uning ovozi qidiradilar
 bir paytlar daryo bo'yida gulxan yoqib
 isitardik oyoqlarimiz
 u dag'al barmoqlari bilan qattiq tugunlarni yecha olardi
 saharlarda termosdan choy ichardik
 yonida doim gugurt, qarmoq, yana allanimalarni
 olib yurardi
 sep yiqqandek sovuqbadan xonimlari –
 baliqlariga.

Tarjima qilgan Gulnoz Nabieva

Tang

uning nechog'lik xushbo'y hidi bor,
yillarning zaif shu'lasida ilg'aysiz nogoh:
tang, tegirmon, bestseller ichida
bir navqiron bor, ba'zan u qum ila yopilar
eski teri tasmasi ichra qolganday
dengiz jilovi va daraja nishoni
yasalgan tasma kabi g'ovak bizning shonli zamonda;
darvoqe bu emas inchunun hozirgi masala,
u buni isbotlaydi shaksiz,
qurolli suv osti serenalarida,
jim bo'lsa ham, kuylamasa ham,
qanday qilib u vintlar kabi o'raldi,
barcha plyonkalarni yorib o'tib yo'lida davom etdi;
sovuq fikr ila suzarkan tirg'alib,
hamrohlari bilan atrofida
cho'kkan odamday salomlashdi;
o'ttiz soatdan boshlanar bo'ron
u shishib sohilda qoladi:
misoli charchagandek jigarrang bavosildan,
dam oluvchilardan dastaklanar
halizamon ulkan narsalardan mahrum qo'g'irchoq kabi,
tun sirg'alib uchib ketar,
bizni taniy olmasdan u qochar bil'aks.

Tarjima qilgan Sherzod Komil Halil

Ip

Tez-tez oldinga intilib egilur,
Yangi piyoz, sigir tezagi, it suti
Qayin sharbati va ezilgan chivinlar
Ular haqida so'zlab berar.
Yalang tepalikdagi toshlar ko'tarilganda,
Dengiz ortga chekinar dam-badam,
Qadrli bebaho patlar
Tuyaqush tuxumlari misoli san'at asari
Turar tabassum-la mag'rur.
Go'yoki kimsasiz bug'u chiziqlari
Hech o'xshamas eski bir sohilga.
Plastinka atrofida so'ngi soch tolasi,
Yoki qat'iyatli bir janob
Raqamlar va jismoniy mashqlar
Eng kichik va o'zini orqada
Sakrashga jur'at etar biroq,
Yelardi mayin shamollar
O'lchovda uzun bir jun ipi,
Telefon yozuvlari singari
Uning yuzida bir ajib chizgi
Uchar oppoq bir vahima,
Bo'shashib qolgan misoli urchuq.

Tarjima qilgan Rasulova Nilufar

qo'y, xo'roz, o'rdak

1783 yil 19-sentyabr

Versal, saroy bog'i, borliq uyquda hali,
Shu chog'da havo shari yerdan uzilmish,
kitoblarda aytilishicha.

Olomon yo parlament emas, xalq,
Qirol hazratlari, graf va grafinyalar
mulozimlar qo'lida durbin-la
bu holni kuzatib turishgan pastdan.

ip kesilgan, endi hech qachon
birlashmagay ushbu rishtalar
nimadir u? sovuq havoda
tomlar uzra uchib ketayotgan
o'tmishdan misli bir xotira?

ipakdan tikilgan shar
qayiq uzra ko'zdan bo'ladi g'oyib,
savatdagi qo'y, xo'roz, o'rdak
bir narsani sezishgandek jim
Yaratganning kengliklarida
nuqta kabi kichrayib borar,
endi ular shunchaki xo'roz
o'rdak va qo'y emaslar.

Tarjima qilgan Gulnoz Nabieva

INHALTSVERZEICHNIS

Vorwort.....	3
Алғы сөз.....	6
Киришүү.....	9
Пешгүфтор.....	11
Sözbaşı.....	14
Kirish so'zi.....	17
Auf Deutsch.....	19
<i>Anja Kampmann</i>	
deep blue (1997).....	21
felder.....	22
kaninchen.....	23
ruß.....	25
zwei holzschiffe.....	26
der hund ist immer hungrig.....	27
hinter mir.....	28
falter.....	30
das schiff КУК.....	31
Versuch über das Meer.....	32
<i>Monika Rinck</i>	
zum fernbleiben der umarmung.....	33
SCHNAUF.....	35
AUSWILDERUNG DES ICH.....	36
DIE TOTEN.....	37
AUFBRAUCHEN DURCH DUPLIZIEREN.....	38
DER SEE.....	39
STROH.....	40
DER FRÜHLING KOMMT.....	41
DER REGEN.....	42
FOSSILE TECHNOKRATEN BENEBELN EINGEGRABENE	
TALENTE.....	43

Rike Scheffler

To Do.....	44
Becoming Water.....	45
Dass ich in Wasser schreiben kann.....	46
Dass ich Platz mache für Stimmen von Wasser.....	47
Dass wir uns finden, auf endlichen Seen der Erde.....	48
Schwimmübung.....	49
Sehnsucht nach Ruhe in Bewegung.....	51
Dass ich aufgehe in Atomen von Wasser.....	52
Angenommen Aber.....	53

Daniela Seel

Politik eines Regens.....	55
Hätt ich die eine Orange.....	56
Die Mirabellen verschwinden vor ihrer Süße.....	57
Ungetüm oder getürmt unter Krähenflug.....	59
Weh, wie mich verschwenden.....	60
SAGA.....	62
FIBELN.....	66

Jan Wagner

die besuche.....	69
pegasus.....	70
norden.....	71
alter biker.....	72
Rettich.....	73
ein onkel.....	74
angel-ode für onkel adi.....	75
tang.....	76
strähne.....	77
schaf, hahn, ente.....	78

Қазақ тілінде..... 79

Аня Кампманн

deep blue.....	81
Алаңдар.....	82
Көжек.....	83
Күйе.....	84

Қос кеме	85
Аш қалған төбет	86
Ту сыртымда	87
Көбелек.....	88
КУК кемесі	89
Теңіз туралы толғау.....	90
<i>Моника Ринк</i>	
Жырақта қалған қауышу	91
Күрсіну	93
«Мен» немесе өз-өзімді түйсіну	94
Әруақтар	96
Арылу	97
Көлде.....	99
Сабан.....	100
Көктем	101
Жауын.....	103
Тасадағы таланттар технократтардың көлеңкесінде қалады.....	105
<i>Рике Шеффлер</i>	
Сезім селі (То До).....	107
Суға айналу.....	108
Толқындар ирген еркінді.....	110
Көңіл бөлсең судың да дыбысына	111
Өзге бір әлемге айналып.....	112
Жүзуді үйрену.....	113
Таппайды бар дүние, сірә, тыным.....	115
Жыр деген аңыз емес.....	117
Әйтсе де, бірақ... ..	118
<i>Даниела Зеель</i>	
Бос әуреге төзгісіз жауынның сарыны.....	122
Қолымда жалғыз түйір апельсин болса,	123
Тәтті болғандықтан қара өріктер тез жоғалады.	124
Қарғалар төбеңнен топтана ұшқанда үрейлі	125
Әттең, мені мұңайтады	126
САГА.....	127
Өмір – күрес	132

<i>Ян Вагнер</i>	
Өлілер	135
Пырақ.....	136
Жазушы күткен кеме	138
Қарт байкер.....	140
Шалқан	141
Бір ағай	143
Ади ағаға арналған қармақ салу одасы.....	144
Теңіз – тірлік	145
Бір тал шаш.....	147
Керексіз дүние	148

Кыргыз тилинде 149

<i>Аня Кампманн</i>	
Deep blue	151
Ар бир нурга ачык жатат талаалар.....	152
Коен.....	153
Көө	155
Эки жыгач кеме	156
Ит дайыма ачка	157
Менин артымдан	158
Көпөлөк.....	160
КУК кемесі	161
Деңизден өтүү аракети.....	162

<i>Моника Ринк</i>	
Кучакташудан алыс болуу.....	163
Үшкүрүк.....	165
Өзүңө кайтуу	166
Маркумдар	196
Кайталап пайдалануу (Өзүңдү кайталап пайдалануунун жолу) ..	170
Көл	172
Саман	174
Жаз келе жатат	175
Жамгыр	177
Технократтар көмүлгөн таланттарды тумандатат	178

<i>Рике Шеффлер</i>	
To Do.....	180
Сууга айлануу.....	181
Мен сууда жаза алам, суу үстүндө.....	182
Мен суунун добушуна.....	183
Өзүбүздү табабыз биз көлдөрдөн.....	184
Сууда сүзүү көнүгүүсү.....	185
Кыймылда эс алууну эңсөө жакшы.....	187
Мен суунун атомдоруна.....	188
Карап көрсөк баам салып чынында.....	189
<i>Даниела Зеель</i>	
Куру убара – саясаты жамгырдын.....	193
Эгер менде бир апельсин болгондо.....	194
Кара өрүк «Мирабель».....	195
Үйрү менен учуп өткөн каргалар.....	196
Аттиң мени кантип таштады?.....	197
САГА.....	198
Төөнөмө (төөнөгүч) топчулар.....	202
<i>Ян Вагнер</i>	
Коноктор.....	204
Пегасус.....	205
Түндүк.....	206
Кары байкер.....	207
Түрп.....	208
Таякеме.....	209
Кайырмак ода Ади таякеге арналган.....	210
Балыр.....	211
Тилке (өрүм, жип).....	212
Кой, короз жана өрдөк.....	213
Ба забони точикй	215
<i>Аня Кампманн</i>	
Кабуди балаңд – Deep blue (1997).....	217
Майдонхо барои аҳли башар кушодаанд.....	218
Заргүшхо.....	219
Ауда.....	220

Ду киштии чүбин.....	221
Он саг гурусна аст ҳамеша.....	222
Дар паси ман.....	223
Шабпарақхо.....	225
Киштии КУК.....	227
Кўшиши убур аз баҳр.....	228
<i>Моника Ринк</i>	
Барои дурй аз оғуш.....	229
Оҳкашй.....	231
Мурдагон.....	232
Коҳ.....	233
Баҳор меояд.....	234
Борон.....	235
Технологияи муосир истеъдодҳои мурдари зинда месозад.....	237
<i>Рике Шеффлер</i>	
Ба чо овардан.....	239
Бигўям ман ба васфи об розе.....	240
Шавй таслим беҳтар ихтиёрй.....	241
Забонро реқалға сохтам ман.....	242
<i>Даниела Зеель</i>	
САГА.....	243
Мўйғундор (Фибула).....	245
<i>Ян Вагнер</i>	
Гўсфанд, хурўс ва мурғобй.....	247
Türkmen dilinde	249
<i>Anya Kampmann</i>	
«deep blue».....	251
ähli şöhlelere ачык meýdanlar.....	252
Towşanjyk.....	253
İki agaç gämi.....	254
KUK gämisi.....	255
Deñiz barada oýlanma.....	256

<i>Monika Rink</i>	
Dem alyş.....	258
Ölüler.....	259
Köpeldip ulanylyş.....	260
Deñiz	261
Saman	262
Bahar gelyär	263
<i>Rike Şeffler</i>	
Ýagys.....	264
Tolkunlar içine özüm oklamda.....	265
<i>Daniela Seel</i>	
Men ökünýän öz husyt bolanlygyma,	266
Rowaýat.....	267
<i>Ýan Wagner</i>	
Bir çogdam saç	268
O'zbek tilida	269
<i>Anja Kampmann</i>	
deep blue (1997).....	271
Nurga bag'rin ochgan dalalar	272
quyon.....	273
qorakuya.....	274
ikki yog'och kema.....	275
it hamon och-nahor	276
ortimda.....	277
parvona.....	279
KUK kemasi	280
Dengiz ustidagi tajriba	281
<i>Monika Rink</i>	
Olisdagi diydor	282
O'KINCH.....	284
«MEN»NING YOYVOYLASHUVI	285
FONIYLIK.....	287
CHILPARCHIN ISTAK	288

KO'L.....	289
SOMON	290
KÒKLAM YAQIN	291
YOMÇIR ISYONI	292
Iqtidorlardan mosivo qilgan texnokrat balosi.....	294
<i>Rike Sheffler</i>	
Istayman (To Do)	295
Suvga aylanish.....	296
Suvga bitgum satrlarimni	298
Suv ovozi	299
Zaminning sarhadli ko'llari uzra.....	300
Suzish mashqlari.....	301
Harakatlanishdagi sokinlik achchiq orzudir.	303
Men singib ketyapman	305
Farazlar	306
<i>Daniela Seel</i>	
Yomg'ir tafti hovurdan tushirar	309
Bir dona apelsin bo'lsa qo'limda	310
G'oyib bo'lar mirabellalar	311
Mahluqot yo quzg'unlar parvozi ostida uyum	313
Og'riq ne ko'ylarga solmoqda meni.....	314
SAGA.....	315
ILMOQLAR.....	319
<i>Ýan Wagner</i>	
tashriflar	323
Pegas	324
shimolda.....	325
keksa bayker	326
Oq turp.....	327
Amaki.....	328
Adi amakim bilan baliq ovida	329
Tang	330
Ip.....	331
qo'y, xo'roz, o'rdak	332

Copyright Angaben:

Gedichte von Anja Kampmann:

Versuch über das Meer. Die Gedichte sind dem Band "Der Hund ist immer hungrig" Hanser, 2021 entnommen. Nur das Gedicht "Versuch über das Meer" stammt aus dem Band "Proben von Steiun und Licht" Hanser, 2016

Gedichte von Monika Rinck:

zum fernbleiben der umarmung, Gedichte (Reihe Lyrik) Taschenbuch, Kookbooks Verlag–2007; Honigprotokolle, Kookbooks Verlag, Berlin 2012

Gedichte (c) Rike Scheffler:

Gedicht: „To Do“- Jahrbuch der Lyrik 2018 (c) Schoeffling & Co.

Gedicht: „Becoming Water“ Zyklus „Poetry Jazz: Wax and Gold“ Berlin, 2019. Institut für Raumexperimente e.V., Berlin; in Zusammenarbeit mit Tobiya Poetic Jazz, Addis Ababa. Erschienen bei Koenig Books, London; Gedicht: „Angenommen Aber“; „der rest ist resonanz“ (c) kookbooks 2014.

Gedichte von Daniela Seel:

AUSZUG AUS EDEN (Verlag Peter Engstler 2019)

Gedichte von Jan Wagner:

Die Live Butterfly Show, Hanser Berlin Verlag, Berlin 2018

Goethe-Institut

SIMURGH

*Anthologie deutscher Gegenwartslyrik
in zentralasiatischen Sprachen*

Layout	Assiya Turlina Raisa Sairan Kader Aspandiyar Zhumagaliyev
Korrektor	Friederike van Stephaudt
Auf Deutsch	Scholpan Kysaibaewa Nazgul Kozhabek
Auf Kasachisch	Bakyt Orunbekov
Auf Kirgisisch	Safo Safarov
Auf Tadschikisch	Garahanjar Narlyev
Auf Turkmenisch	Nodir Makhmudov
Auf Usbekisch	

Herstellung, Umschlag und Gestaltung: Steppe & World Publishing

Druckversion 27.01.2022 unterzeichnet.
Offsetdruck. Schriftart "Arno Pro".
Format 130 x 200. Druckform: 21,75
Auflage 2.500 Exemplare